

I වැනි පරිච්ඡේදය

ආර්ථික, මිල සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව, ඉදිරි දැක්ම සහ ප්‍රතිපත්ති

1.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

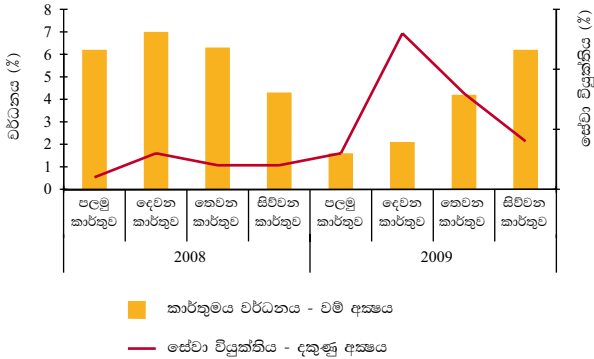
2009 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය දේශීයව හා විදේශීයව පැන නැගුණ දැඩි අභියෝගාත්මක තත්ත්වයන්ට ශක්තිමත් ලෙස ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව පිළිබිඹු කරමින් සියයට 3.5 කින් වර්ධනය විය. වසරේ දෙවන කාර්තුවේ සිට ආර්ථිකය ශක්තිමත් ලෙස යථා තත්ත්වයට පත්වෙමින්, අවසාන කාර්තුවේ දී සියයට 6.2 ක සැලකිය යුතු ඉහළ වර්ධනයක් අත්කර ගැනීම මෙම සතුටුදායක ප්‍රගතිය සඳහා ඉවහල් විය. විදේශීය වශයෙන්, ගෝලීය මූල්‍ය හා ආර්ථික අර්බුදයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වූ බලපෑම්වලට මුහුණදීමට 2009 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාවට සිදුවූ අතර, දේශීය වශයෙන්, දශක තුනකට ආසන්න කාලයක් මුළුල්ලේ රට ව්‍යසනයට පත්කළ අභ්‍යන්තර ගැටුම් වසරේ මුල් භාගයේ දී තීරණාත්මක සන්ධිස්ථානයකට ළඟාවීම සිදුවිය. අභ්‍යන්තර ගෝලීය තත්ත්වය හමුවේ විදේශීය ආයෝජකයින් විසින් කෙටි කාලයක් තුළදී සිය ප්‍රාග්ධනය ආපසු රැගෙන යෑම, රටෙහි විදේශ සංචිත මත සහ ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණය මත දැඩි පීඩනයක් ඇති කළේය. ගෝලීය ඉල්ලුම පහත වැටීම සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් රටේ විදේශීය වෙළෙඳාම සංකෝචනය වීම මෙන්ම දේශීය ආර්ථික කටයුතු මන්දගාමී වීම රජයේ ආදායම කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපෑවේය. මීට අමතරව, ආරක්ෂක කටයුතු, පොලී, වැටුප් හා වේතන මෙන්ම නැවත පදිංචිකිරීම් කඩිනමින් සිදුකිරීම, සහ පුනරුත්ථාපන හා ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා වූ රජයේ වියදම් ඉහළ යෑම, රජයේ මූල්‍ය කටයුතු කෙරෙහි දැඩි පීඩනයක් ඇති කළේය. මෙවැනි පෙර නොවූ විරූ අභියෝග පැවතිය ද,

වසරේ දෙවන භාගයේ දී ආර්ථිකය සුවිශේෂී ලෙස යථා තත්ත්වයට පත්විය. දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ පැවති ගැටුම් අවසාන වීම සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් සම්පස්ථ ණය පහසුකමක් ලබාගැනීමට කටයුතු කිරීම, මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම යනාදිය ඇතුළත් මහ බැංකුව හා රජය විසින් ගනු ලැබූ සැලසුම් සහගත සහ කාලීන ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග දේශීය ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමට උපකාරී විය. ආර්ථිකය පිළිබඳ ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය ඉහළයාමෙන්, විදේශීය මූල්‍ය ප්‍රවාහ විශාල ලෙස නැවත රට තුළට පැමිණීම සිදුවූ අතර, 2009 අග වන විට ගෙවුම් ශේෂයේ එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 2.7 ක පෙර නොවූ විරූ වාර්තාගත අතිරික්තයක් පවත්වා ගැනීමටත්, 2009 මාර්තු මාසයේ දී එ.ජ.ඩොලර් බිලියන 1.1 ක ඉතා පහළ මට්ටමක පැවති විදේශ විනිමය සංචිත ප්‍රමාණය 2009 අග වන විට එ.ජ.ඩොලර් බිලියන 5.1 ක වාර්තාගත මට්ටමක් කරා ඉහළ නංවා ගැනීමටත් එය උපකාරී විය.

2009 වසරේ දී අත්කර ගනු ලැබූ විශිෂ්ඨ ජයග්‍රහණයක් වූයේ, මහ බැංකුව විසින් පසුගිය වසර කිහිපය තුළ ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ විවක්ෂණශීලී මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සහ ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළෙහි හාණ්ඩ මිල විශාල ලෙස අඩුවීම හේතු කොටගෙන උද්ධමනය නියුණු ලෙස අඩු වීමයි. කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය මත ගණනය කරනු ලබන ලක්ෂ්‍යමය උද්ධමනය 2008 ජූනි මාසයේ දී පැවති

1.1 රූප සටහන

ආර්ථික වර්ධනය සහ සේවා විප්ලවය

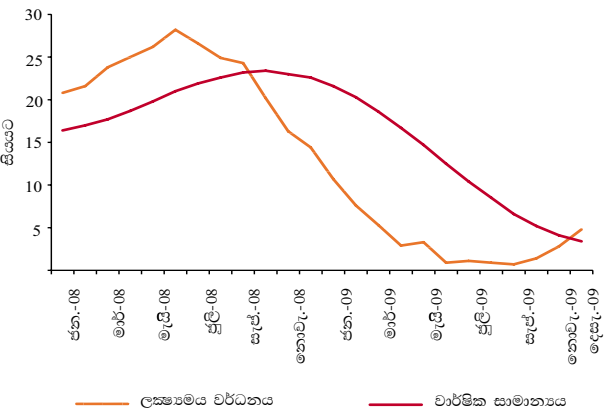


සියයට 28.2 සිට 2009 වසර අග දී සියයට 4.8 ක් දක්වා තියුණු ලෙස අඩු වූ අතර, 2009 සාමාන්‍ය වාර්ෂික උද්ධමනය සියයට 3.4 ක් ලෙස 1985 වසරෙන් පසුව පැවති අඩුම උද්ධමනය සනිටුහන් කරනු ලැබීය. මහ බැංකුවට සිය මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ලිහිල් කරමින්, ගෝලීය ආර්ථික පරිහානියෙන් බලපෑමට ලක් වූ දේශීය ආර්ථිකය නංවාලීම සඳහා උපකාරී වීමට මෙයින් හැකියාව ලැබිණි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සමග සිදුකරන ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනුවල දී ඊට සහභාගී වන මූල්‍ය ආයතන සිය මාසික උපරිම සීමාව ඉක්මවූ විට අය කරනු ලැබූ සහ අන්තර් බැංකු පොලී අනුපාතික සඳහා උපරිම සීමාව ලෙස බලපැවැත්වූ දණ්ඩන පොලී අනුපාතිකය, 2009 ජනවාරි මස පැවති සියයට 19 සිට ක්‍රමානුකූලව අඩු කරමින් 2009 මැයි මාසයේ දී ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකයට සමාන කරන ලදී. තවද, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතික පිළිවෙලින් සියයට 7.50 සහ සියයට 9.75 දක්වා පියවර කිහිපයකින් පහත දමන ලදී. ප්‍රතිපත්තිමය පොලී අනුපාතික විශාල ලෙස අඩුකිරීමට ප්‍රතිචාර දක්වමින් යම් කාල පරාසයක් සහිතව වුව ද, වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් අඩු විය. කෙසේ වුවද, දේශීය හා ගෝලීය ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම මන්දගාමී වීම මෙන්ම බැංකු මගින් ණය දීමේ දී ප්‍රවේශම්කාරී පිළිවෙතක් අනුගමනය කිරීම හේතුකොටගෙන පෞද්ගලික අංශයේ ණය සඳහා ඉල්ලුම අඩු මට්ටමක පැවතිණි. කෙසේ වුවද, වසරේ ප්‍රථම භාගයේ දී මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය අඩු මට්ටමක පැවති අතර, වසරේ දෙවන භාගයේ දී වැඩි වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. ඒ සඳහා පෙර නොවූ විරු ලෙස ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් වැඩිවීම හේතු විය.

රජයේ සහාය ඇතිව මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ ප්‍රතිපත්ති හේතුකොටගෙන ගෝලීය මූල්‍ය සහ ආර්ථික අර්බුදය තුළින් ඇති වූ අහිතකර බලපෑම් මෙන්ම සමහර දේශීය මූල්‍ය ආයතන හා සම්බන්ධ මූල්‍ය සමාගම් කිහිපයක් බිඳ වැටීමෙන් ඇතිවිය හැකිව තිබූ අහිතකර බලපෑම් මැඩපවත්වා ගැනීමට හැකි විය. කාලයක් තිස්සේ පැවති ශක්තිමත් නියාමන සහ අධීක්ෂණ රාමුව මෙන්ම වැඩිදියුණු කරන ලද අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රම නිසා විදේශීය මෙන්ම දේශීය වශයෙන් ඇති වූ කම්පනවලට ඔරොත්තු දීමට මූල්‍ය පද්ධතියට හැකි වූ අතර, එමගින් මූල්‍ය පද්ධතියෙහි විශ්වාසනීයත්වය පවත්වා ගැනීමට ද හැකි විය. කෙසේ වුවද, ගෝලීය ආර්ථික පරිහානියේ ප්‍රතිවිපාක දේශීය ආර්ථිකය වෙත බලපෑම බැංකු සහ අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතනවලට අහියෝගයක් විය. මෙම අයහපත් වෙළෙඳපොළ වාතාරණය හේතුකොටගෙන ණය අවදානම් ඉහළ ගිය ද, මෙම අහියෝගාත්මක පරිසරය තුළ මූල්‍ය ආයතන විසින් සිය කටයුතු ලාභදායීව මෙන්ම මනා ප්‍රාග්ධනීකරණයක් සහිතව පවත්වාගෙන යන ලදී.

අහියෝගාත්මක දේශීය හා ගෝලීය වාතාවරණය හේතුවෙන් 2009 වසරේ දී රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පසුබෑමට ලක්විය. වසර තුළ දී ආදායම් වැඩිකර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගණනාවක් හඳුන්වා දෙනු ලැබුව ද, ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වය මන්දගාමී වීම සහ ආනයන සංකෝචනය වීම හේතු කොටගෙන රජයේ ආදායම් විශාල ලෙස අඩු විය. මීට අමතරව, 2009 වසරේ ප්‍රථම භාගයේ දී රජයේ වියදම් ඉහළ ගිය අතර, ඒ සඳහා අභ්‍යන්තර ගැටුම් තීරණාත්මක අදියරකට පැමිණීම හේතුවෙන් ආරක්ෂක වියදම් ඉහළයාම සහ වසරේ දෙවන භාගයේ දී කඩිනම් පුනරුත්ථාපන,

1.2 රූප සටහන **උද්ධමනය**



ප්‍රතිසංස්කරණ හා යළි ඉදිකිරීම් කටයුතු අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම මෙන්ම වැටුප් හා වේතන වියදම් ඉහළ යාම, පොලී ගෙවීම් හා අඛණ්ඩව සිදු කෙරෙන රාජ්‍ය ආයෝජන ව්‍යාපෘතීන්වල වියදම් හේතු විය. ඒ අනුව, 2009 වසරේ සංශෝධිත ඉලක්කගත අයවැය හිඟය වූ ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 7.0 හා සසඳන කල එය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 9.8 ක් දක්වා පුළුල් වූ අතර, එය ණය ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය ඉහළ යාමට හේතුවිය. 2009 වසරේ මුල් කාලයේ දී අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම සඳහා දේශීය මූලාශ්‍ර වෙත දැඩි ලෙස රඳා පැවතුණි. කෙසේ වුවද, වසරේ අවසන් කාලය වන විට විදේශ මූල්‍යන සපයාගත හැකි වීම මගින් අධි පිරිවැයක් සහිත සමහර දේශීය ණය ගෙවා නිම කිරීමට හැකි විය. මූල්‍යන අවශ්‍යතා ඉහළ යාම සහ ද.දේ.නි.යෙහි නාමික වර්ධනය අඩු වීම නිසා පසුගිය වසරවල දී පැවති රාජ්‍ය ණය හා ද.දේ.නි. අතර අනුපාතය අඩුවීමේ ප්‍රවණතාවය වෙනස් වී 2009 දී රාජ්‍ය ණය හා ද.දේ.නි. අතර අනුපාතය වැඩි විය.

දිගු කාලයක් තිස්සේ පැවති අභ්‍යන්තර ගැටුම් අවසන් වීම සහ සාමය යළි ස්ථාපිත කිරීම මගින් ආර්ථික සෞභාග්‍යය ළඟාකරගැනීම සඳහා වඩාත් සුභවාදී පසුබිමක් වර්තමානයේ උදා වී ඇති අතර, නිසි ප්‍රතිපත්ති තුළින් සහය ලැබ දිගුකාලීන තිරසාර සංවර්ධනයක් අත් කර ගැනීම සඳහා ශක්තිමත් පදනමක් එමගින් ලබාදෙනු ඇත. සාමය යළි උදාකර ගැනීම තුළින් ඇති වී තිබෙන ඉඩ ප්‍රස්ථා, යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් පවතින ගෝලීය ආර්ථිකය තුළින් තවදුරටත් ශක්තිමත් වනු ඇත. වර්තමානයේ පවතින අඩු උද්ධමන හා අඩු පොලී අනුපාතික වාතාවරණය ආර්ථික කටයුතු වැඩිදියුණු කිරීමට යෝග්‍ය පරිසරයක් උදාකරනු ඇත. මෙම අවස්ථාවලින් ප්‍රයෝජන ලබාගැනීම සඳහා ආර්ථික වර්ධනය වේගවත් කිරීමට බාධාකාරීව පවත්නා අවහිරතා සඳහා කඩිනම් පිළියම් යෙදිය යුතුය. ආර්ථිකයේ නිෂ්පාදන ධාරිතාවය පුළුල් කිරීමට හා ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල කාර්යක්ෂමතාවය හා ඵලදායිතාවය වර්ධනය කිරීමට දැනටමත් ආරම්භ කර ඇති සහ සැලසුම්කර ඇති යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති වේගවත් කළ යුතුය. ඒ අතරම, රජයේ අරමුදල්වලට දැඩි පීඩනයක්ව පවතින රාජ්‍ය ව්‍යවසායවල අත්‍යවශ්‍ය ව්‍යුහාත්මක හා ආයතනික වෙනස්කම් ක්‍රියාත්මක කරමින් ඒවායේ ලාභදායීතාවය සහ ඵලදායිතාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා විශේෂ අවධානයක් යොමු කළ යුතු වේ. රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය ශක්තිමත් කිරීමේ වැඩපිළිවෙළ ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. සමස්ත නියාමන ව්‍යුහය ද තවදුරටත් ශක්තිමත් කළ යුතු වේ.

එමෙන්ම, සමස්ත ආර්ථික සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ පෞද්ගලික අංශයේ භූමිකාව හා දායකත්වය ශක්තිමත් කිරීම අවශ්‍ය වේ. ව්‍යාපෘති ප්‍රමුඛතා හඳුනාගැනීම, ප්‍රමාදයන් ඉවත් කිරීම හා පවත්නා සම්පත් ප්‍රශස්ත අයුරින් බෙදාහැරීම සඳහා උපකාරී විය හැකි පරිදි ශක්තිමත් සංවර්ධන සැලසුම් හා අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලියක් ස්ථාපනය කළයුතුව ඇත. මැදිකාලීනව, ඉහළ වර්ධන මාවතක් කරා ගමන් ගන්නා අතරම මිල ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීම ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්තිමය අභියෝගයක් වේ. මේ අනුව, ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් සමග ඇතිවිය හැකි උද්ධමනකාරී බලපෑම් වළක්වා ගැනීමට ක්‍රමානුකූලව හා ප්‍රවේශම් සහිතව දැනට පවත්නා ප්‍රසාරණාත්මක රාජ්‍ය මූල්‍ය හා මුදල් ප්‍රතිපත්තිවලින් ඉවත්වීමේ අවශ්‍යතාවය හඳුනාගැනීම ද ඉතා වැදගත් වේ.

1.2 2009 වසරේ සාර්ව ආර්ථික වර්ධනයන්, ස්ථායීතාව හා ප්‍රතිපත්ති සඳහා ප්‍රතිචාර

මූර්ත අංශයේ වර්ධනයන්

දේශීය හා විදේශීය අභියෝගයන් රාශියක් මධ්‍යයේ ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය 2009 වසරේ දී මූර්ත වශයෙන් සියයට 3.5 ක ප්‍රශංසනීය වර්ධනයක් අත් කරගත්තේය. වසරේ පළමු කාර්තුවේ සියයට 1.6 ක අඩු වර්ධනයක සිට සිව්වන කාර්තුව වන විට සියයට 6.2 ක ආකර්ෂණීය වර්ධනයක් අත්කර ගත හැකිවෙමින් ආර්ථිකය ශීඝ්‍රයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්විය. වසරේ පළමු කාර්තුවේ ආර්ථික වර්ධනය අඩු මට්ටමක පැවතීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ ආර්ථිකයෙහි සියලුම අංශ කෙරෙහි විවිධ මට්ටමින් බලපැවැත්වූ අහිතකර ගෝලීය වර්ධනයන්ගේ බලපෑම සහ අහිතකර දේශීය කාලගුණික තත්ත්වය හමුවේ අඩු වූ කෘෂිකාර්මික නිමැවුමයි. කෙසේ වුවද, අභ්‍යන්තර ගැටුම් අවසානවීමත්, ගෝලීය ආර්ථිකය ක්‍රමයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් හේතුවෙන් වසරෙහි දෙවන කාර්තුවේ සිට ආර්ථිකය ශීඝ්‍ර ලෙස යථා තත්ත්වයට පත්වීමක් පෙන්නුම් කළේය.

2009 වර්ෂයේ දී ආර්ථිකයෙහි සියලුම ප්‍රධාන අංශයන් ආර්ථික වර්ධනයට හිතකර ලෙස දායක විය. ප්‍රධාන වශයෙන් තේ සහ වී නිෂ්පාදනයෙහි අඩුවීම හේතුවෙන් කෘෂිකාර්මික අංශය 2008 වසරෙහි පැවති සියයට 7.5 ක ඉහළ වර්ධනයට සාපේක්ෂව සියයට 3.2 ක අඩු වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. කෙසේ වුවද, කෘෂිකාර්මික අංශයෙහි උප අංශයක් වූ ධීවර කර්මාන්තය සඳහා බලපැවැත්වූ ආරක්ෂක සීමාවන් ලිහිල් කිරීමත් සමග වෙරළබඩ ධීවර කර්මාන්තයෙහි



1.1 සංඛ්‍යා සටහන **කර්මාන්ත මූල්‍ය අනුව ස්ථාවර මිල (2002) යටතේ දළ ජාතික නිෂ්පාදිතය**

අංශය	වටිනාකම (රු. මිලියන)		ද.දේ.නි.% ලෙස		වෙනස්වීමේ අනුපාතිකය%		වෙනස්වීමට දායකත්වය%	
	2008 (අ)	2009 (ආ)	2008 (අ)	2009 (ආ)	2008 (අ)	2009 (ආ)	2008 (අ)	2009 (ආ)
	කෘෂිකාර්මික අංශය	285,897	294,921	12.1	12.0	7.5	3.2	15.1
කෘෂිකර්මය, පශු සම්පත් සහ දැව ආදී වන ද්‍රව්‍ය	258,881	266,033	10.9	10.9	7.3	2.8	13.2	8.5
ධීවර කර්මාන්තය	27,016	28,888	1.1	1.2	9.9	6.9	1.8	2.2
කාර්මික අංශය	672,791	701,129	28.4	28.6	5.9	4.2	28.3	33.8
පහල් හා කැනීම	48,090	52,030	2.0	2.1	12.8	8.2	4.1	4.7
නිෂ්පාදන කර්මාන්ත	413,681	427,334	17.5	17.4	4.9	3.3	14.6	16.3
විදුලිය, ගෑස් සහ ජලය	56,847	58,974	2.4	2.4	2.7	3.7	1.1	2.5
ඉදිකිරීම්	154,173	162,790	6.5	6.6	7.8	5.6	8.4	10.3
සේවා අංශය	1,406,813	1,453,254	59.5	59.3	5.6	3.3	56.6	55.4
තොග සහ සිල්ලර වෙළෙඳාම	571,911	570,152	24.2	23.3	4.7	-0.3	19.4	-2.1
හෝටල් සහ ආපනශාලා	8,741	9,901	0.4	0.4	-5.0	13.3	-0.3	1.4
ප්‍රවාහනය සහ සන්නිවේදනය	310,029	330,390	13.1	13.5	8.1	6.6	17.5	24.3
බැංකු, රක්ෂණ සහ දේපල වෙළෙඳාම් යනාදිය	206,048	217,819	8.7	8.9	6.6	5.7	9.5	14.0
නිවාස අයිතිය	73,137	74,051	3.1	3.0	1.1	1.3	0.6	1.1
රාජ්‍ය සේවා	181,051	191,778	7.7	7.8	5.7	5.9	7.4	12.8
පෞද්ගලික සේවා	55,896	59,164	2.4	2.4	6.5	5.8	2.6	3.9
දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය (ද.දේ.නි.)	2,365,501	2,449,304	100.0	100.0	6.0	3.5	100.0	100.0
විදේශීය ශුද්ධ සාධක ආදායම	-56,330	-28,332			-131.2	49.7		
දළ ජාතික නිෂ්පාදිතය (ද.ජා.නි.)	2,309,172	2,420,972			4.6	4.8		

(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව

ඇති වූ වර්ධනය හේතුවෙන් සියයට 6.9 ක වර්ධනයක් වාර්තා කිරීමට ධීවර අංශයට හැකි විය. කර්මාන්ත අංශය මන්දගාමීව වර්ධනය වූ අතර, 2008 දී වාර්තා කළ සියයට 5.9 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව වසර තුළ දී සියයට 4.2 ක වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. ජාත්‍යන්තර සහ දේශීය වෙළෙඳපොළවල ඉල්ලුමෙහි සිදු වූ පහළ වැටීමේ බලපෑමෙන් කාර්මික අංශය තුළ විදුලිබල, ගෑස් සහ ජලය යන අංශයන් හැර අනෙකුත් සියලුම උප අංශයන්හි පෙර වර්ෂයට සාපේක්ෂව අඩු වර්ධනයක් පැවතිණි. සමස්ත ආර්ථික වර්ධනයට සියයට 55 ක දායකත්වයක් සපයමින් සේවා අංශය 2009 වසරේ දී සියයට 3.3 කින් වර්ධනය විය. සේවා අංශයට ඉහළම දායකත්වය සපයන තොග සහ සිල්ලර වෙළෙඳාම් උප අංශය ප්‍රධාන වශයෙන් ආනයන හා අපනයන වෙළෙඳාමේ ඇති වූ සංකෝචනය පිළිබිඹු කරමින් මන්දගාමී ක්‍රියාකාරිත්වයක් පෙන්නුම් කළේය. විදුලි සංදේශ සේවා හා භාණ්ඩ ප්‍රවාහන මෙහෙයුම් කටයුතුවල පහළ වර්ධනය හේතුවෙන් ප්‍රවාහන හා සන්නිවේදන උප අංශයෙහි ද සැලකිය යුතු අඩු වර්ධනයක් පැවතිණි. දේශීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්හි පසුබෑම හේතුවෙන් සේවා වියුක්ති අනුපාතය (උතුරු පළාත හැර) 2008 හි පැවති සියයට 5.4 සිට 2009 දී සියයට 5.8 දක්වා වර්ධනය විය.

2009 වසරෙහි කෘෂිකාර්මික අංශයෙහි අඩු වර්ධනයට විවිධ සාධක බලපෑවේය. වසරේ මුල් කාලයේදී ප්‍රධාන තේ වගා දිස්ත්‍රික්කවල ඇති වූ නියඟය තේ වගා අංශය පීඩාවට ලක් කළ අතර, මෝසම් වර්ෂාව පමාවීම හේතුවෙන් යලි කන්නයේ වී වගාව බෙහෙවින් පසුබෑමට ලක්විය. ප්‍රධාන වශයෙන්, පසුගිය වසරේ පැවති අයහපත් කාලගුණික තත්ත්වයෙහි පසුකාලීන බලපෑම හේතුකොටගෙන 2009 වසරෙහි පොල් නිෂ්පාදනය පහත වැටුණි. අභිතකර කාලගුණික තත්ත්වය හේතුවෙන් උක් දඬු සැපයුම පහළ යාම නිසා වසරේ සීනි නිෂ්පාදනය ද අඩු විය. එසේ නමුත්, 2009 වසරෙහි කෘෂිකාර්මික අංශය මධ්‍යස්ථ වර්ධනයක් අත්කර ගැනීමට රබර්, ඉරිඟු සහ ලොකු එෂු වැනි අනෙකුත් ක්ෂේත්‍ර හෝග, ධීවර හා පශු සම්පත් වැනි උප අංශ කිහිපයක හිතකර ක්‍රියාකාරිත්වය උපකාරී විය.

කෘෂිකාර්මික අංශයට වඩාත් හොඳ මිල ගණන්වල ප්‍රතිලාභය අත්විණි. 2009 වසරේ දී තේ මිල ගණන් ඉහළ යාම තේ නිෂ්පාදනය පහත වැටීමෙන් සිදු වූ බලපෑම අවම කර ගැනීමට නිෂ්පාදකයින්ට උපකාරී විය. යලි කන්නයෙහි වී අස්වැන්න පහළ යාම නිසා උද්ගත වූ හිඟය හේතු කොට ගෙන වී මිල ගණන් අඩුණි. රේගු බදු හරහා ආරක්ෂණයක්

සැපයීම හේතුවෙන් බඩ ඉරිඟු සහ පොල් තෙල් සඳහා ඉහළ මිල ගණන් හිමිව ඇත. දේශීය කිරි නිෂ්පාදනය දිරිගැන්වීම සඳහා රජය දියර කිරි නිෂ්පාදකයින්ට හොඳ මිලක් ලබාදීමට පියවර ගැනීම හේතුවෙන් දියර කිරි මිල ගණන් ඉහළ මට්ටමක පැවතිණි. වසරේ දෙවන භාගය තුළ සත්ව ආහාර මිල ගණන් ඉහළ යාම හා ඉතා ඉහළ ඉල්ලුම හේතුවෙන් කුකුළු බිත්තර හා ජීවි සතුන්ගේ ගොවිපළ මිල ගණන් ඉතා ඉහළ අගයක පැවතිණි.

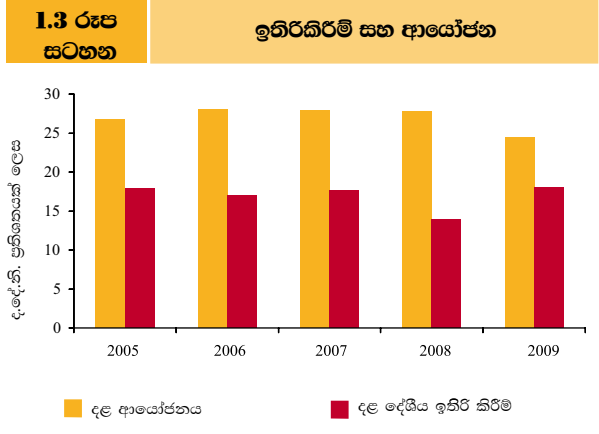
වසර තුළ දී කෘෂිකාර්මික අංශයෙහි උන්නතියට රජය විසින් විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබීය. ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් මිල ගණන් පහළ යෑමේ බලපෑමට ලක් වූ තේ කර්මාන්තකරුවන් සඳහා ඔවුන් ලබාගත් ණය මත පොලී සහනාධාරයක් ලබාදුන් අතර, රබර් වගාකරුවන් සඳහා සහතික මිල ක්‍රමයක් හඳුන්වා දුනි. පාම් තෙල් ආනයනය සඳහා ආනයන බදු ඉහළ දැමීම, දේශීය පොල් තෙල් කර්මාන්තයට අනුබලයක් විය. වී වගා අංශය හා කුඩා තේ වතු අංශය සඳහා පොහොර සහන මිලට ලබාදීමේ වැඩසටහන තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක විය. අභ්‍යන්තර ගැටුම් පැවති ප්‍රදේශවල ධීවර හා කිරි නිෂ්පාදන අංශයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමට රජය විශේෂ අවධානයක් යොමු කර ඇත. මේ අතර, දේශීය සීනි නිෂ්පාදනය ඉහළ දැමීමේ අරමුණින් දැනට ක්‍රියාත්මක නොවන හිඟුරාන හා කන්නලේ සීනි කර්මාන්තශාලා නැවත ආරම්භ කිරීමට පියවර ගෙන ඇත.

කාර්මික අංශයේ නිෂ්පාදනයෙහි 2008 වසරේ පැවති සියයට 5.9 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2009 වසරේ වර්ධනය සියයට 4.2 ක් විය. 2009 වසරේ කාර්මික අංශයේ නිමැවුමට සියයට 55 කට වඩා වැඩි දායකත්වයක් සැපයූ කර්මාන්තශාලා නිෂ්පාදන අංශයෙහි නිමැවුම මන්දගාමීවීම මෙයට ප්‍රධාන ලෙස බලපෑවේය. 2009 වසරේ දී රෙදිපිළි ඇඟළුම් හා සම් නිෂ්පාදන, රබර් ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන හා අපනයන වෙළෙඳපොළ පදනම් කරගත් අනෙකුත් නිෂ්පාදනවල නිමැවුමෙහි අඩු වර්ධනයක් වාර්තා වී ඇත. කෙසේ නමුත්, රෙදිපිළි ඇඟළුම් හා සම් නිෂ්පාදන අංශවල ප්‍රධාන සැපයුම්කරුවන් විසින් තත්ත්වයෙන් උසස් හා ඉහළ වටිනාකමකින් යුතු නිෂ්පාදන සැපයීම මගින් තම තරඟකාරිත්වය තවදුරටත් පවත්වාගෙන යනු ලැබීය. අපනයන හා දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි අඩු ඉල්ලුම හා නිෂ්පාදන පිරිවැයෙහි ඉහළ යාම සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ නිෂ්පාදකයින් වෙත බලපා ඇත. වැය කළ හැකි ආදායමේ සිදු වූ අඩු වර්ධනය සහ ඉදිකිරීම් උප අංශයෙහි කටයුතුවල මන්දගාමී බව දේශීය වෙළෙඳපොළ පදනම් කරගත් කර්මාන්ත සඳහා ඉල්ලුම අඩු වීමට දායක විය.

කෙසේ නමුත් උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල නව වෙළෙඳපොළ සඳහා විවෘත පිවිසුමක් ඇතිවීම හා වසරේ දෙවන භාගයේ දී දේශීය සංචාරක කර්මාන්තය ද ඇතුළුව සංචාරක කර්මාන්තයෙහි ඇති වූ පිබිදීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ආහාර, පාන වර්ග සහ දුම්කොළ නිෂ්පාදන 2009 වසරේ දී එහි වර්ධන ප්‍රවණතාවය පවත්වා ගැනීමට සමත් විය.

අපනයන හා දේශීය වෙළෙඳපොළ යන දෙඅංශයේම ඉල්ලුම් යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් ආයතනික සහයෝගය ලැබීමත් සමග කර්මාන්ත ශාලා නිෂ්පාදන අංශයේ නිමැවුම ක්‍රමයෙන් යථා තත්ත්වයට පත් විය. ගෝලීය ආර්ථිකය ක්‍රමිකව යථා තත්ත්වයට පත්වීම, උද්ධමනය හා පොලී අනුපාතික අඩු මට්ටමක පැවතීම, ස්ථායී විනිමය අනුපාත, උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්හි ක්‍රියාත්මක වන යටිතල පහසුකම් හා නිවාස සංවර්ධන වැඩසටහන් සහ වාණිජ හා නිවාස ඉදිකිරීම් කාර්යයන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම 2009 වසරේ අවසාන භාගයේ දී නිෂ්පාදන කර්මාන්තයන්හි වර්ධනයට උපකාරී විය. මේ අතර, රජය විසින් අනෙකුත් අදාළ ආයතනයන්ගේ ද සහාය ඇතිව, කර්මාන්ත මුහුණ දුන් අභියෝගවලට විසඳුම් ලෙස විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබීය. මේ අතර, රජයේ අනුග්‍රහය ඇතිව දිරිගැන්වීම් සැපයීම, කර්මාන්ත පදනම ප්‍රාදේශීයකරණය කිරීම, ඵලදායීතා සංවර්ධන වැඩසටහන් පැවැත්වීම, රාජ්‍ය - පෞද්ගලික හවුල්කාරිත්වය දිරිමත් කිරීම, තාක්ෂණ භාවිතය ප්‍රවර්ධනය හා උපදේශන සේවා හා මූල්‍ය සහයෝගය ලබාදීම මගින් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්තකරුවන් ආරක්ෂා කිරීම දක්නට ලැබුණි.

ප්‍රධාන වශයෙන් තොග සහ සිල්ලර වෙළෙඳ උප අංශයෙහි දුර්වල ක්‍රියාකාරිත්වය හේතුවෙන් 2008 වසරේ සියයට 5.6 ක් වූ සේවා අංශයේ වර්ධනය 2009 වසරේ දී සියයට 3.3 ක් දක්වා පහළ බැස ඇත. හෝටල් හා ආපන ශාලා, රාජ්‍ය සේවා හා නිවාස



1
ආර්ථික, මිල සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව, ඉදිරි දැක්ම සහ ප්‍රතිපත්ති

1.2 සංඛ්‍යා සටහන **සමස්ත ඉල්ලුම සහ ඉතිරිකිරීම් ආයෝජන පරතරය**

ශීර්ෂය	රු. බිලියන		වර්ධනය %		ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	
	2008 (අ)	2009 (ආ)	2008 (අ)	2009 (ආ)	2008 (අ)	2009 (ආ)
1. දේශීය ඉල්ලුම	5,014.3	5,139.0	26.9	2.5	113.7	106.5
1.1 පරිභෝජනය	3,799.1	3,955.4	28.8	4.1	86.1	82.0
පෞද්ගලික	3,085.3	3,103.8	28.4	0.6	70.0	64.3
රාජ්‍ය	713.8	851.5	30.6	19.3	16.2	17.6
1.2 ආයෝජන (දළ දේශීය ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය)	1,215.2	1,183.7	21.5	-2.6	27.6	24.5
පෞද්ගලික	929.1	865.1	15.1	-6.9	21.1	17.9
රාජ්‍ය	286.1	318.6	48.3	11.3	6.5	6.6
2. ශුද්ධ බාහිර ඉල්ලුම	-603.6	-313.9	-62.6	48.0	-13.7	-6.5
භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනය	1,095.7	1,030.9	5.2	-5.9	24.8	21.4
භාණ්ඩ හා සේවා ආනයනය	1,699.3	1,344.8	20.2	-20.9	38.5	27.9
3. මුළු ඉල්ලුම (ද.දේ.නි) (1) + (2)	4,410.7	4,825.1	23.2	9.4	100.0	100.0
4. දේශීය ඉතිරි කිරීම් (3) - (1.1)	611.6	869.7	-2.8	42.2	13.9	18.0
පෞද්ගලික	700.0	1,046.7	1.9	49.5	15.9	21.7
රාජ්‍ය	-88.5	-176.9	-53.3	-100.0	-2.0	-3.7
5. විදේශීය ශුද්ධ සාධක ආදායම	-105.0	-55.8	-168.9	46.9	-2.4	-1.2
6. විදේශීය ශුද්ධ පෞද්ගලික ජංගම සංක්‍රාම	277.7	336.6	13.3	21.2	6.3	7.0
7. ජාතික ඉතිරි කිරීම් (4) + (5) + (6)	784.3	1,150.5	-6.1	46.7	17.8	23.9
8. ඉතිරි කිරීම් ආයෝජන පරතරය						
දේශීය ඉතුරුම් - ආයෝජන (4) - (1.2)	-603.6	-313.9			-13.7	-6.5
ජාතික ඉතිරි කිරීම් - ආයෝජන (7) - (1.2)	431.0	-33.2			-9.8	-0.7
9. නිල ප්‍රදානයන් හැර විදේශීය ජංගම ගිණුම් හිඟය (2) + (5) + (6)	-431.0	-33.2			-9.8	-0.7

(අ) සංශෝධිත (ආ) නාවකාලික මූලාශ්‍රය: ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

අයිතිය යන අංශයන් හැර, අනෙකුත් අංශයන් පෙර වර්ෂයට සාපේක්ෂව මන්දගාමී වර්ධනයක් වාර්තා කර ඇත. ගෝලීය ආර්ථික පරිහානියේ බලපෑම හමුවේ අපනයන හා ආනයන දෙඅංශයේම සිදු වූ පසුබෑම හේතුවෙන් තොග හා සිල්ලර වෙළෙඳ කටයුතුවල සංකෝචනයක් සිදුවිය. එසේ වුවත්, උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල ආර්ථික කටයුතු ඉහළයාමත් සමග දේශීය නිෂ්පාදනවලට පැවැති ඉහළ ඉල්ලුම හේතුවෙන් දේශීය වෙළෙඳ උප අංශය මනා ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්වූ කල්යේ. අභ්‍යන්තර ගැටුම් අවසන්වීමත් සමග දේශීය සහ විදේශීය සංචාරක කටයුතු වඩා පුළුල් වීම නිසා හෝටල් හා ආපන ශාලා උප අංශය 2008 දී පැවැති පසුගාමී තත්වයට සාපේක්ෂව ශීඝ්‍රයෙන් යථා තත්වයට පත්වී තිබේ. පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව ප්‍රවාහන හා සන්නිවේදන සේවා අංශය මද වේගයකින් වර්ධනය විය. මේ අතර, ලෝක ආර්ථික අර්බුදය බලපෑමෙන් දේශීය ආර්ථිකයේ වූ මන්දගාමී තත්වය හේතුකොටගෙන

බැංකු, රක්ෂණ හා දේපළ වෙළෙඳාම් උප අංශයේ මධ්‍යස්ථ වර්ධනයක් පෙන්වීය.

2009 වසරේ දී රටෙහි මුළු ආයෝජන අඩු වූ අතර, ඉතුරුම් - ආයෝජන පරතරය ද අඩු විය. පෞද්ගලික ආයෝජන ද.දේ.නි.හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස පෙර වසරේ දී සියයට 21.1 ක් වූ අතර, එය 2009 දී සැලකිය යුතු ලෙස අඩු වී සියයට 17.9 ක් විය. මේ අතර, රාජ්‍ය ආයෝජන ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 6.6 ක් දක්වා ආන්තික ලෙස වැඩි විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, මුළු ආයෝජන 2008 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 27.6 සිට වසර තුළ දී සියයට 24.5 ක් දක්වා අඩු විය. මේ අතර, 2008 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 17.8 ක් වූ ජාතික ඉතිරිකිරීම් 2009 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 23.9 ක් දක්වා වැඩි විය. ගෙවුම් තුලනයෙහි ජංගම ගිණුමේ හිඟය සැලකිය යුතු ලෙස සංකෝචනය වීමෙන් පිළිබිඹු වූ පරිදි 2009 දී ආයෝජන අඩු වීම හා දේශීය ඉතුරුම් සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි වීම නිසා

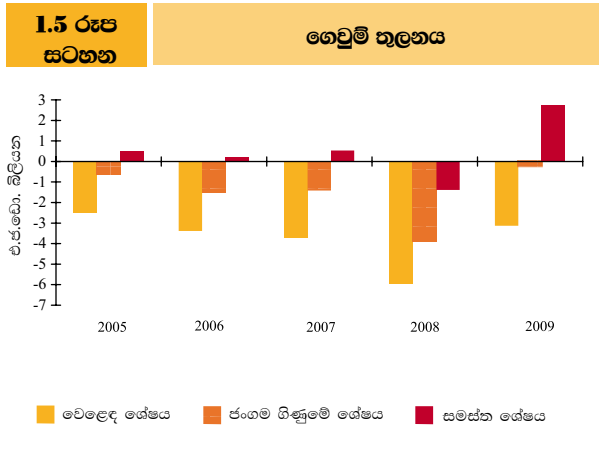
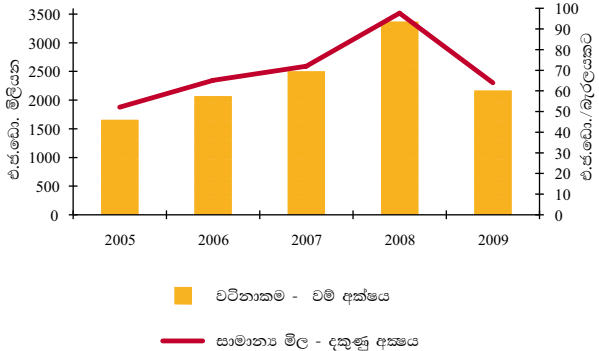
ඉතුරුම් - ආයෝජන පරතරය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 0.7 ක් දක්වා අඩු වූ අතර, 2008 දී එය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 9.8 ක් විය.

විදේශ අංශයේ වර්ධනයන්

අභියෝගාත්මක ගෝලීය ආර්ථික පරිසරය මධ්‍යයේ, විදේශ අංශය 2009 වර්ෂය තුළ දී ශක්තිමත්ව යථා තත්ත්වයට පත්විය. විශේෂයෙන්ම විදේශ ආයෝජන විශාල ලෙස රටෙන් පිටතට ගෙනයාම, කෙටිකාලීන ණය ප්‍රති-නිකුත් කිරීම් සිදු නොවීම, නව වාණිජ්‍යමය මූල්‍යන නොලැබියාම සහ ඉහළ අගයකින් යුත් ධනික තෙල් බිල්පත් ගෙවීමට සිදුවීම මෙම පිරිහීමට හේතු විය. දේශීයව මෙන්ම විදේශීය වාතාවරණයේ පැවති අභියෝග මධ්‍යයේ දළ නිළ විදේශීය සංචිත 2009 මාර්තු මස අග වන විට අවම මට්ටමක් දක්වා පහත වැටිණි. කෙසේ වෙතත්, සාමය උදාවීම සහ ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය වර්ධනය වීමත් සමග, වසර අවසානය වන විට විදේශ සංචිත මෙතෙක් වාර්තාගත ඉහළම ප්‍රමාණය වාර්තා කරමින් විදේශ අංශය නැවතත් ශක්තිමත්භාවයට පත් විය.

ගෝලීය ආර්ථිකය කඩාවැටීමේ බලපෑම හේතුවෙන් 2009 වර්ෂයේ දී විදේශ වෙළෙඳාම පහත වැටුණු නමුත්, වසරේ අවසාන භාගයේ දී පැහැදිලිව යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ ලකුණු දක්නට ලැබුණි. ගෝලීය ඉල්ලුම අඩුවීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විශේෂයෙන්ම කාර්මික අපනයන අඩුවීම හේතුවෙන් 2009 වර්ෂයේ අපනයන ආදායම සියයට 12.7 කින් පහත වැටුණු අතර, විශේෂයෙන් තෙල් සහ පොහොර මිල අඩුවීම නිසා ප්‍රමාණය හා මිල යන දෙකෙහිම අඩුවීමක් පෙන්නුම් කරමින් ආනයන වියදම ද සියයට 27.6 කින් පහත වැටිණි. ඒ අනුව, අපනයන ආදායම අඩුවීමට සාපේක්ෂව ආනයන වියදමෙහි විශාල පහළ

1.4 රූප සටහන **ධනික තෙල් ආනයන වටිනාකම සහ ආනයනය කරන ලද බොර තෙල්වල සාමාන්‍ය මිල**



යාමක් පෙන්නුම් කරමින්, 2008 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 5,981 දක්වා සියයට 63.6 කින් පුළුල්ව පැවති වෙළෙඳ හිඟයට සාපේක්ෂව, 2009 වර්ෂයේ දී වෙළෙඳ හිඟය එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 3,122 දක්වා සියයට 47.8 කින් පහත වැටිණි. කෙසේ වෙතත්, වසරේ අග භාගයේ දී ගෝලීය ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ ලකුණු පෙන්නුම් කරමින් විදේශ වෙළෙඳාමෙහි යම්කිසි වර්ධනයක් දක්නට ලැබිණි. වසරේ සිව්වන කාර්තුව තුළ දී කෘෂිකාර්මික හා කාර්මික අපනයන ඉහළ වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් අපනයන ආදායම වර්ධනය විය. එසේම, වසරේ සිව්වන කාර්තුව තුළ දී පාරිභෝගික හා අන්තර් භාණ්ඩ ආනයනය වර්ධනය වීමත් ආනයන වියදම ද වර්ධනය විය.

ගෙවුම් තුලනයෙහි සේවා ගිණුමෙහි ක්‍රියාකාරිත්වය, 2009 ප්‍රථම භාගය තුළ දී මන්දගාමී වුවද, වසරේ දෙවන භාගය තුළ දී සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. මේ සඳහා ගෝලීය ආර්ථිකය ක්‍රමයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම සහ අභ්‍යන්තර ගැටුම් නිමා වීමත් සමග වර්ධනය වූ වෙළෙඳපොළ විශ්වසනීයත්වය ප්‍රධාන වශයෙන් දායක විය. සුළු වශයෙන් වුවද, වසර තුළ දී ප්‍රවාහන සේවා, විදුලි සංදේශ සේවා, පරිගණක සහ තොරතුරු තාක්ෂණ, ඉදිකිරීම් සහ රක්ෂණ සේවා යන අංශයන්හි අතිරික්තයන් වාර්තා විය. වසරේ මුල් මාස කිහිපය තුළ සංචාරක පැමිණීම් ශීඝ්‍රයෙන් පහත වැටුණ ද, අභ්‍යන්තර ගැටුම් නිමා වීමත් සමග ප්‍රධාන සංචාරක උත්පාදක රටවල් විසින් මීට පෙර දී ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳව නිකුත් කර තිබූ අහිතකර සංචාරක උපදේශයන් ඉවත් කර ගැනීම නිසා වසරේ ඉතිරි කාලය තුළ දී සංචාරක පැමිණීමෙහි සැලකිය යුතු වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් පෙර වසරට සාපේක්ෂව සංචාරක ඉපැයීම් හි සියයට 2.2 ක වර්ධනයක් වාර්තා විය. ඒ අනුව, 2009 වසර සඳහා සේවා ගිණුමෙහි එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 391 ක අතිරික්තයක් වාර්තා විය.

1.3 සංඛ්‍යා සටහන විදේශීය අංශයේ සංවර්ධනයන්

ශීර්ෂය	එ.ජ.ඩොලර් මිලියන		වර්ධනය %
	2008 (අ)	2009 (ආ)	
අපනයන	8,111	7,085	-12.6
කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන	1,855	1,690	-8.9
කාර්මික නිෂ්පාදන	6,158	5,305	-13.8
බනිතමය අපනයන	98	88	-9.3
වෙනත් අපනයන	-	-	-
ආනයන	14,091	10,207	-27.6
පාරිභෝගික භාණ්ඩ	2,560	1,972	-23.0
අතරමැදි භාණ්ඩ	8,344	5,669	-32.1
ආයෝජන භාණ්ඩ	3,048	2,451	-20.0
වෙනත්	139	115	-17.6
වෙළෙඳ ශේෂය	-5,981	-3,122	-47.8
සේවා (ශුද්ධ)	401	391	-2.5
ලැබීම්	2,004	1,892	-5.6
ගෙවීම්	1,603	1,501	-6.4
ආදායම් (ශුද්ධ)	-972	-488	-49.8
ලැබීම්	-32	116	-462.5
ගෙවීම්	940	603	-35.9
ජංගම සංක්‍රාම (ශුද්ධ)	2,666	3,005	12.7
පෞද්ගලික සංක්‍රාම (ශුද්ධ)	2,565	2,927	14.1
ලැබීම්	2,918	3,330	14.1
ගෙවීම්	353	403	14.2
නිල සංක්‍රාම (ශුද්ධ)	101	77	-23.8
ජංගම ගිණුමේ ශේෂය	-3,886	-214	-94.5
ප්‍රාග්ධන ගිණුම	291	233	-19.9
මූල්‍ය ගිණුම	1,483	2,361	59.2
සෘජු ආයෝජන (ශුද්ධ)	691	384	-44.4
ලැබීම්	752	404	-46.3
ගෙවීම්	62	20	-67.6
පෞද්ගලික දිගුකාලීන (ශුද්ධ)	74	79	6.8
ලැබීම්	265	390	47.2
ගෙවීම්	191	311	62.8
රජයේ දිගුකාලීන (ශුද්ධ)	252	840	233.3
ලැබීම්	1,059	1,780	68.1
ගෙවීම්	807	940	16.5
රජයේ කෙටිකාලීන (ශුද්ධ)	-213	1,369	-742.7
පෞද්ගලික කෙටිකාලීන (ශුද්ධ)	679	-311	-145.8
එයින්: විවිධ ආයෝජන (ශුද්ධ)	60	-6	-110.0
වැරදිම් සහ අත්හැරීම්	728	346	
සමස්ත ශේෂය	-1,385	2,725	
දළ නිල වත්කම්	1,594	5,097	
(ආ.නි.ස. ලැබීම් ඇතුළත් නොවූ)			
ආනයන මාස ගණන	1.4	6.0	
මුළු විදේශ වත්කම්	2,832	6,770	
(ආ.නි.ස. ලැබීම් ඇතුළත් නොවූ)			
ආනයන මාස ගණන	2.4	8.0	
අපනයන මිල දර්ශකය	113.0	112.5	
ආනයන මිල දර්ශකය	136.3	109.5	
වෙළෙඳ අනුපාතය	82.9	102.8	
විනිමය අනුපාත (සාමාන්‍යය)			අධිප්‍රමාණ (+) අවප්‍රමාණ (-)
රුපියල්/එ.ජ. ඩොලර්	108.33	114.94	-5.8
රුපියල්/ජපන් යෙන්	1.05	1.23	-14.6
රුපියල්/යුරෝ	159.32	160.21	-0.6
රුපියල්/බ්‍රිතාන්‍ය පවුම්	200.73	179.87	11.6

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (ආ) තාවකාලික

2008 වසරේ දී ආදායම් ගිණුමේ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 972 ක ඉහළ හිඟයක් වාර්තා වූ අතර, එය 2009 වසර තුළ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 488 දක්වා ශීඝ්‍ර ලෙස අඩු විය. වසර තුළ දී වාර්තාගත ඉහළ මට්ටමක් කරා වර්ධනය වූ විදේශීය සංචිත මත ඉහළ පොලී ආදායමක් ලැබීම සහ එක්සත් ජනපද ඩොලර්වලින් යුත් වෙළෙඳ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ වටිනාකමට තක්සේරු කිරීමේදී තක්සේරු හා විනිමය වාසි ලැබීම යන කරුණු මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් බලපාන ලදී.

වෙළෙඳ ගිණුමෙහි හිඟය අඩු වීම සහ විදේශ සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ ඉහළ යෑම හේතුවෙන් ගෙවුම් තුලනයේ ජංගම ගිණුමෙහි විශිෂ්ඨ වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. වසරේ පළමු කාර්තුව තුළ දී සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණවල අඩු වීමක් දක්නට ලැබුණ ද, 2009 වසර සඳහා සමස්තයක් වශයෙන් සියයට 14.1 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් එය එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 3,330 ක් කරා ළඟා විය. ජංගම ගිණුමෙහි, වසරේ පළමු මාස 9 තුළ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 339 ක අතිරික්තයක් වාර්තා වුවද, වසරේ අවසාන කාර්තුවේ දී වෙළෙඳ හිඟය ඉහළ යෑම හේතුවෙන් සමස්ත වර්ෂය සඳහා එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 214 ක හිඟයක් වාර්තා විය. 2008 වසරේ දී ජංගම ගිණුමෙහි හිඟය එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 3,886 ක් විය. ජංගම ගිණුමේ හිඟය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස, 2008 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 9.5 ට සාපේක්ෂව 2009 වසරේ දී සියයට 0.5 ක් දක්වා අඩු විය.

ප්‍රාග්ධන සහ මූල්‍ය ගිණුමට ලද විදේශීය මූල්‍ය ප්‍රවාහ වසරේ දෙවැනි භාගය තුළ දී සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළ දී රජයේ විදේශීය මූල්‍ය ලැබීම් සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණ ද, අභ්‍යන්තර ගැටුම් සාර්ථක ලෙස අවසාන වීම හා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් සම්පස්ථ ණය පහසුකම ලබාදීම සමග වසරේ දෙවැනි භාගය තුළ දී එහි සැලකිය යුතු වර්ධනයක් ඇති විය. 2009 ඔක්තෝබර් මස දී එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 500 ක් වූ ශ්‍රී ලංකාවේ දෙවැනි ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුව සාර්ථක ලෙස නිම කරන ලද අතර, එම නිකුතුවට දහතුන් වරකටත් වඩා වැඩි අධි දායකත්වයක් වාර්තා විය. මේ අනුව, වසර තුළ දී ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුවේ ලැබීම් හැර රජය ලැබූ මුළු දිගු සහ මධ්‍යකාලීන ණය ප්‍රාග්ධනය එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,280 ලෙස වාර්තා වූ අතර, එය 2008 වසරේ දී එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,059 ක් විය. මෙම මුළු ණය ලැබීම්වලින් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 673 (සියයට 53) ක් සහනදායී කොන්දේසි යටතේ ලැබූ අතර, එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 607

(සියයට 47) ක් සහනදායී නොවන වාණිජමය පදනමක් මත ලැබුණි. විදේශීය ණය ද ඇතුළත් විදේශීය සෘජු ආයෝජන 2008 වසරේ දී වාර්තාගත ඉහළ ම අගය වන එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 889 ක සිට 2009 වසරේ දී එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 601 ක් දක්වා පහත වැටුණි.

2009 වසරේ මුල් කාලයේ දී වාර්තා වූ ප්‍රවණතාවයට ප්‍රතිවිරුද්ධව වසරේ දෙවැනි භාගයේ දී රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල කරන ලද විදේශීය ආයෝජන සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. ඒ සඳහා, ආයෝජකයන් තුළ වූ විශ්වසනීයත්වය තහවුරු වීම, ස්ථායී විදේශ විනිමය අනුපාතය සහ ජාත්‍යන්තර පොලී අනුපාතික සාපේක්ෂව පහළ මට්ටමක පැවැතීම ඉවහල් විය. 2009 වසර තුළ දී රජයේ සුරැකුම්පත් මත වූ ශුද්ධ විදේශීය ආයෝජන ලැබීම් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,369 ක් වූ අතර, මෙයට සාපේක්ෂව, 2008 වසර තුළ දී එය එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 213 ක ශුද්ධ විදේශ ආයෝජන ගෙවීම් ලෙස වාර්තා විය. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කරවල සිදුකර ඇති විදේශීය ආයෝජන කෙටි කාලයක් තුළ ඉවත්කර ගෙන යෑමේ අවදානම මගහරවා ගැනීම සඳහා සහ එමගින් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළ කිසිදු පීඩනයක් ඇති නොවීම සඳහා එවැනි ඉවත් කර ගැනීම්වලට පහසුකම් සැලසීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර මත ලැබූ සියලුම විදේශීය මූල්‍ය ප්‍රවාහ අවශෝෂණය කර ගන්නා ලදී.

පෞද්ගලික අංශයට වූ විදේශීය ණය ලැබීම් 2009 වසර තුළ දී එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 390 ක් දක්වා සියයට 47 කින් ඉහළ ගියේය. විදේශීය ණය මගින් මූල්‍යනය කරන ලද පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජනයන් ප්‍රධාන වශයෙන් යොමු වූයේ විදුලි සංදේශ, විදුලිබල හා බලශක්ති සහ ගුවන් සේවා යන අංශ වෙතය. වසරේ දෙවැනි භාගයේ දී කොළඹ කොටස් හුවමාරුව වෙත ඉහළ විදේශීය ආයෝජන ප්‍රමාණයක් ලැබුණ ද, 2009 වසර තුළ ලැබූ දළ විවිධ ආයෝජන ලැබීම් 2008 වසර හා සංසන්දනය කිරීමේ දී සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි.

2008 වර්ෂයේ දී ගෙවුම් තුළනයේ වාර්තා වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,385 ක හිඟය හා සැසඳීමේ දී සමස්ත ශේෂය 2009 වර්ෂයේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 2,725 ක මෙතෙක් වාර්තා වූ ඉහළ ම අතිරික්තය වාර්තා කළේය. 2009 වසරේ පළමු කාර්තුවේ දී ගෙවුම් ශේෂයේ හිඟය එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 688 ක් විය. කෙසේ වෙතත්, එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 200 ක විදේශ විනිමය හුවමාරු ගිවිසුමකට එළඹීම, විදේශයන්හි පදිංචි ශ්‍රී ලාංකිකයින් හා සංක්‍රමණික සේවා නියුක්තිකයින් අතර භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කරවල ආයෝජනයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ

වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කිරීම, අන්තරාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම් (NRFC) හා නේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම් (RFC) මත උපයන පොලිය මත සියයට 20 ක පාරිතෝෂික පොලිය රුපියල්වලින් ගෙවීම වැනි මහ බැංකුව ගත් පියවරයන් නිසා දෙවන කාර්තුවේ සිට විදේශීය මුදල් ප්‍රවාහ වර්ධනය කරමින් ගෙවුම් ශේෂය අතිරික්තයක් වාර්තා කළේය. දීර්ඝ කාලයක් මුළුල්ලේ පැවති අභ්‍යන්තර ගැටුම් අවසන් වීම හා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල ගෙවුම් තුළන ආධාරයක් ලෙස විශේෂ ගැනුම් හිමිකම් (වි.ගැ.හි.) බිලියන 1.65 ක (එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 2.6 ක) සම්පස්ථ ණය මුදල අනුමත කිරීම මගින් මෙම තත්ත්වය තවදුරටත් සවි ගැන්විණි. මෙම පහසුකමට අදාළ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 652 ක් වූ පළමු වාරික දෙක ලැබීම හා එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 508 ක් වූ වි.ගැ.හි. වෙන්කිරීම් ලැබීම වසරේ දෙවන අර්ධය තුළ සිදුවිය. ඒ අනුව, ආසියානු නිෂ්කාශන සංගමයේ ලැබීම් රහිත නිල විදේශ සංචිත, 2008 වසර අග දී වාර්තා වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,594 ට සාපේක්ෂව 2009 දෙසැම්බර් මස අග වන විට, එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 5,097 තෙක් මෙතෙක් වාර්තා වූ ඉහළම අගය දක්වා වර්ධනය විය. මෙය 2008 වසරේ දී වාර්තා වූ මාස 1.4 ක ආනයනවලට සාපේක්ෂව මාස 6 ක ආනයන ආවරණය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු විදේශීය ණය ප්‍රමාණය දැ.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස, 2008 වසරේ දී වාර්තා කළ සියයට 37.1 ට සාපේක්ෂව 2009 වසරේ දී සියයට 44.5 ක් දක්වා වර්ධනය විය. රජයේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර සඳහා වූ ලැබීම්, රජයේ ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම මෙන්ම ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සම්පස්ථ ණය පහසුකම යටතේ මෙතෙක් ලද ණය වාරික වෙනුවෙන් රටට විදේශ මුදල් ලැබීම සහ නාමික දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ මන්දගාමී වර්ධනය, මෙසේ විදේශීය ණය ප්‍රතිශතය ඉහළ යාමට හේතු විය. මුළු මැදි හා දිගුකාලීන ණයවලින් සියයට 88.5 ක් ම රාජ්‍ය අංශයේ ණය වන අතර, ඉතිරිය පෞද්ගලික අංශය, රාජ්‍ය සංස්ථා සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලින් ලබාගත් ණයවලින් සමන්විත විය. විදේශ ණය වාරික හා පොලී ගෙවීම් භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනයන්හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2008 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 15.1 හා සැසඳීමේ දී 2009 වසරේ දී සියයට 19.0 ක් දක්වා වර්ධනය විය. එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 225 ක් වූ සාමූහික ණය ආපසු ගෙවා දැමීම හේතුවෙන් ණය සේවාකරණ ගෙවීම් ඉහළ ගිය අතර, වසර තුළ වෙළෙඳ භාණ්ඩ හා සේවා අපනයන ඉපැයීම් අඩු වීම හේතු කොට ගෙන විදේශ ණය සේවාකරණ අනුපාතය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය.

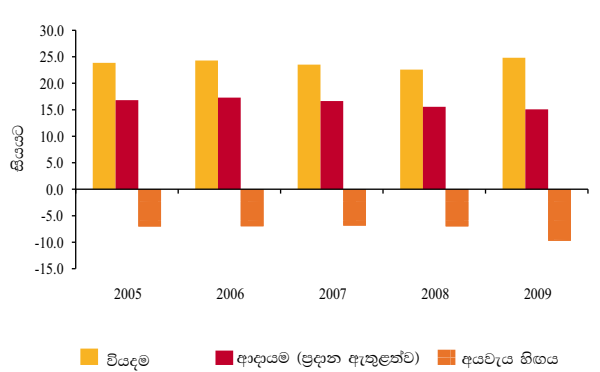


2009 වසර තුළ දී විදේශ විනිමය ප්‍රතිපත්තිය, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීම කෙරෙහි යොමු විය. 2009 වසරේ මුල් මාස 4 තුළ දී රටින් පිටතට ගිය විදේශ විනිමය ප්‍රමාණය ඉහළ යාම හේතුවෙන් විනිමය අනුපාතය අවප්‍රමාණය වීමට නැඹුරුතාවයක් පෙන්නුම් කළ අතර, විනිමය අනුපාතයේ අධික උච්චාවචන වැළැක්වීමට මහ බැංකුව විසින් ශුද්ධ වශයෙන් වෙළෙඳපොළට විදේශ විනිමය සපයන ලදී. කෙසේ වෙතත්, 2009 මැයි මස සිට මෙරටට විදේශ විනිමය ලැබීම් වැඩි වූ අතර, එමගින් විනිමය අනුපාතය අධිප්‍රමාණය වීමට නැඹුරුතාවයක් දැක්වීය. මෙම කාලය තුළ දී ශුද්ධ වශයෙන් විදේශ විනිමය අවශෝෂණය කළ මහ බැංකුව එමගින් රුපියල එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව තවදුරටත් අධිප්‍රමාණය වීම වැළැක්වූ අතර, එමගින් විදේශ සංචිත ප්‍රමාණය ශක්තිමත් කර ගැනීමට හැකියාව ලැබිණි. මහ බැංකුව පරීක්ෂාකාරී ලෙස වෙළෙඳපොළට මැදිහත්වීම තුළින් 2009 වර්ෂය තුළ බොහෝදුරට ස්ථායී විනිමය අනුපාතයක් පවත්වා ගෙන යාමට හැකි විය.

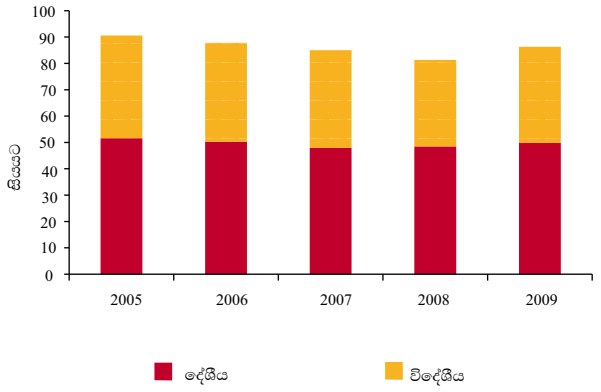
රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ වර්ධනයන්

අනෙකුත් බොහෝමයක් රටවල මෙන්ම, 2009 රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය දැඩි පීඩනයකට ලක් වූ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්ක, මුල් ඇස්තමේන්තු වලින් සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස් විය. 2009 අයවැය මගින් අපේක්ෂා කරන ලද්දේ ප්‍රදානවලින් පසු සමස්ත අයවැය හිඟය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 5.9 ක් දක්වා අඩු කර ගැනීමට ය. කෙසේ වුවද, දේශීය මෙන්ම ජාත්‍යන්තර වශයෙන් මතු වූ තත්ත්වයන් සමග, ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 7.0 ක සමස්ත අයවැය හිඟයක් ඉලක්ක කරමින් අයවැය ඇස්තමේන්තු සංශෝධනය කරන ලදී. 2009 වසරේ ප්‍රථම භාගයේ දී, දේශීය ආර්ථික කටයුතුවල මන්දගාමී වීම

1.6 රූප සටහන රාජ්‍ය ආදායම, වියදම සහ අයවැය හිඟය (ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස)



1.7 රූප සටහන රාජ්‍ය ණය (ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස)



මෙන්ම විශේෂයෙන්ම, ගෝලීය ආර්ථික අර්බුදයේ අහිතකර බලපෑම පිළිබිඹු කරමින් ආනයන අඩුවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රජයේ ආදායම් වර්ධනය අඩුවීම නිසා රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වයට දැඩි පීඩනයක් ඇති විය. මේ අතර, රජය විසින් ආයෝජන කටයුතු අඩුකර දැමූ කාරණා අතර ආරක්ෂක කටයුතු තර කිරීම, උතුරු සහ නැගෙනහිර පළාත්වල නැවත පදිංචි කිරීම, පුනරුත්ථාපන සහ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු කඩිනම් කිරීම සහ පොලී ගෙවීම් ඉහළයාම නිසා රජයේ වියදම් ඉහළ නැංවිණි. 2009 මැයි මස ගැටුම් අවසන් වීමේ යහපත් බලපෑම සහ ගෝලීය ආර්ථිකය ක්‍රමානුකූලව යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් සමග දේශීය ආර්ථික කටයුතු ඉහළ යාම නිසා වසරේ දෙවන භාගයේ දී රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවලට තරමක් දුරට සහනයක් සැලසුණු අතර, 2009 අයවැය හිඟය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 9.8 කට පවත්වා ගත හැකි විය.

අයවැය හිඟය ඉහළ යාම, ආදායම පහත වැටීම, පුනරාවර්තන වියදම ඇස්තමේන්තු ඉක්මවා යාම සහ යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති සඳහා වියදම ඉහළයාමේ ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයක් විය. රජයේ ආදායම ඉලක්ක කරගත් ආදායමට වඩා සැලකිය යුතු ලෙස අඩු අගයක් විය. මුළු ආදායම 2008 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 14.9 ක් හා 2006 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 16.3 ක් වූ අතර, ඒ සමග සසඳන කල, 2009 වසරේ දී මුළු ආදායම ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 14.6 දක්වා අඩු වී ඇත. මේ අතර, මුළු වියදම හා ශුද්ධ ණය දීම 2008 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 22.6 ක් හා 2006 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 24.3 ක් වූ අතර, ඒ සමග සසඳන කල, 2009 වසරේ දී මුළු වියදම හා ශුද්ධ ණය දීම ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 24.9 දක්වා වැඩි වී ඇත. පුනරාවර්තන වියදම් 2008 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 16.9 ක සිට 2009 දී ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 18.2 ක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි විය.

පසුගිය වසර හා සසඳන කල රාජ්‍ය ආයෝජන, ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 6.0 සිට සියයට 6.8 ක දිරිගන්වන සුළු මට්ටමක් දක්වා වැඩි විය.

අයවැය හිඟය මූල්‍යනය කිරීම සඳහා 2009 වසරේ ප්‍රථම භාගයේ දී දේශීය මූල්‍ය යොදාගැනීමට ද වසරේ අග භාගයේ දී විදේශීය මූල්‍ය යොදා ගැනීමට ද රජයට සිදුවිය. ණය අවශ්‍යතාවය ඉහළයාම සහ ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළෙන් ලබාගැනීමට සැලසුම් කළ විදේශ වාණිජ ණය ලබාගැනීම දුෂ්කර වීම් හේතුවෙන් ගෙන වසරේ ප්‍රථම භාගයේ දී රජයට දේශීය ණය ගැනීම් මත රඳා පැවතීමට සිදුවිය. කෙසේ වුවද, වසරේ දෙවන භාගයේ දී රජයේ රුපියල් සුරැකුම්පත්වල විදේශීය ආයෝජන විශාල ලෙස ඉහළ යාමෙන් සහ ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමෙන් ලත් අරමුදල්වලින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සතුව පැවති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විශාල ප්‍රමාණයක් ගෙවා නිදහස් කිරීමට හැකි විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, බැංකු අංශයෙන් 2009 ජූලි අග වන විට ලබාගත් රුපියල් බිලියන 189.6 වූ මුළු ණය ප්‍රමාණය, 2009 අග වන විට රුපියල් බිලියන 49 දක්වා අඩු විය. 2009 වසරේ දී මුළු ශුද්ධ දේශීය ණය ප්‍රමාණය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 5 ක් වූ අතර, ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 4.8 ක් වූ ශුද්ධ විදේශීය මූල්‍යනය, විදේශීය ණය (ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 1.8) සහ රජයේ සුරැකුම්පත්වල දේශීය ආයෝජනවලින් (ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 3.0) සමන්විත විය. මේ අතර, අයවැය හිඟය ඉහළ යාම සහ නාමික වටිනාකම් මත ද.දේ.නි.යේ වර්ධනය අඩුවීම පෙන්නුම් කරමින්, 2009 වසරේ දී නොපියවූ රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 86.2 දක්වා සුළු ප්‍රමාණයකින් ඉහළ නැගුණි.

මුදල් අංශයේ වර්ධනයන්

දේශීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් දිරිගැන්වීමේ අරමුණින් 2009 වසර තුළ දී මහ බැංකුව තම මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය තවදුරටත් ලිහිල් කළේය. පසුගිය වසර කිහිපය මුළුල්ලෙහි අනුගමනය කරන ලද දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග සහ ජාත්‍යන්තර භාණ්ඩ මිල ගණන් අඩුවීම හේතුවෙන් උද්ධමනය ශීඝ්‍රයෙන් පහළ යාම, මහ බැංකුවට සිය මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය ලිහිල් කිරීමට ඉඩ සලසන ලදී. 2007 නොවැම්බර් මස දී හඳුන්වා දුන්, මහ බැංකුව වෙතින් ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම ලබාගන්නා ආයතන විසින් එම පහසුකම ලබාගත හැකි උපරිම වාර ගණන ඉක්මවූ විට අයකරනු ලබන දණ්ඩන පොලී අනුපාතිකය

ක්‍රමයෙන් අඩු කරන ලද අතර, 2009 මැයි මස දී එය ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකයට සමාන කරන ලදී. ඒ අතර, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් ලබාගැනීමේ දී පැවති සීමා ඉවත් කරන ලද අතර, ඒ අනුව ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව යළි ස්ථාපනය කරනු ලැබීය. වසර තුළ දී මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ද පියවර කිහිපයකදී අඩු කරන ලද අතර, ඒ අනුව, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අනුපාතිකය පදනම් අංක 300 කින් සියයට 7.50 දක්වා ද, ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය පදනම් අංක 225 කින් සියයට 9.75 දක්වා ද අඩු කරන ලදී. මීට අමතරව, ණය සඳහා ඉල්ලුම පාලනය කිරීමට, කාණ්ඩ කිහිපයක වාහන සහ තෝරාගත් අත්‍යවශ්‍ය නොවන භාණ්ඩ ආනයනය සඳහා පනවා තිබූ ආන්තික තැන්පතු අවශ්‍යතාවය ණය වර්ධනයට ඉඩ සලසමින් වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළ දී ඉවත් කරන ලදී.

වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව කළමනාකරණය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් කාලෝචිත සහ යෝග්‍ය ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් අනුගමනය කරන ලදී. වසරේ පළමු කාර්තුව තුළ තවදුරටත් රටින් පිටතට ප්‍රාග්ධන ගෙනයාම් සිදු වූ බැවින් විනිමය වෙළෙඳපොළට විදේශ විනිමය සැපයීමට මහ බැංකුවට සිදුවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වෙළෙඳපොළ තුළ රුපියල් ද්‍රවශීලතාවයේ හිඟයක් ඇතිවිය. 2008 අවසාන කාර්තුව තුළ වාණිජ බැංකුවල සියලු රුපියල් තැන්පතු සඳහා වන ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවය පදනම් අංක 225 කින් අඩු කළ අතර, 2009 පෙබරවාරි මාසයේ දී එය තවදුරටත් පදනම් අංක 75 කින් සියයට 7 දක්වා අඩු කරමින් වෙළෙඳපොළ තුළට රුපියල් බිලියන 9 ක් මුදා හරින ලදී. මීට අමතරව, වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව වර්ධනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගත් අතර, ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු ද සිදුකරන ලදී. වෙළෙඳපොළ සහභාගීත්ව ආයතන වලට ප්‍රතිවිකුණුම් නිත්‍ය පහසුකම වෙතින් අරමුදල් ලබාගැනීම මත පනවා තිබූ සීමාවන් ද මහ බැංකුව විසින් ඉවත් කරන ලදී.

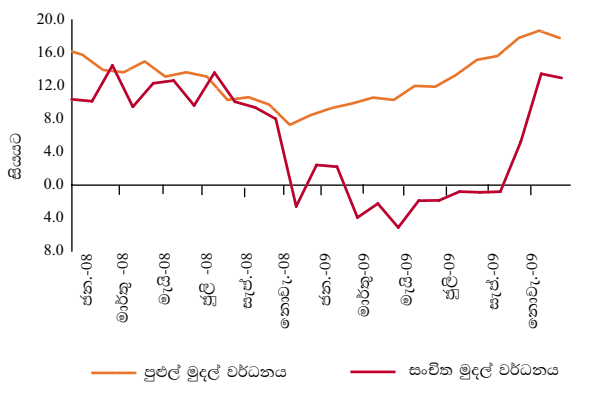
කෙසේ නමුත් එයට ප්‍රතිවිරුද්ධ තත්ත්වයක් 2009 ජූනි මස සිට දක්නට ලැබුණු අතර, අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව කළමනාකරණය කිරීමේ අභියෝගයට මහ බැංකුව මුහුණ දුණි. අභ්‍යන්තර ගැටුම් අවසන් වීමත්, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් සමීපස්ථ ණය පහසුකම අනුමත කිරීමත් හේතුවෙන් නැවතත් ආයෝජක විශ්වාසය ඉහළ ගිය බැවින්, 2009 මැයි සිට රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙත ලැබුණ විදේශ ආයෝජන නැවත වර්ධනය විය. මෙලෙස ලද



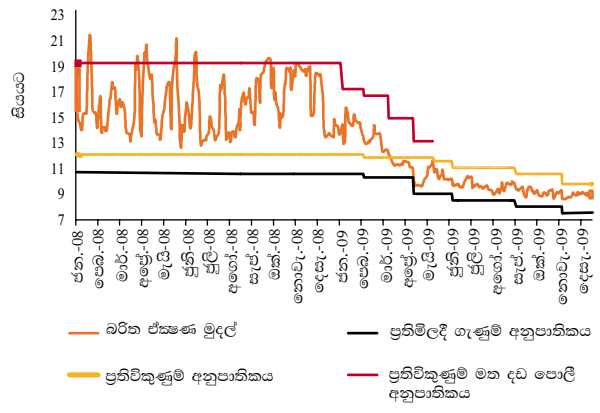
විදේශ විනිමය මහ බැංකුව විසින් මිලදී ගත් අතර, එමගින් විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ ස්ථායී කිරීමට සහ නිල සංචිත වර්ධනය කර ගැනීමට හැකි විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වෙළෙඳපොළ රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය ඉහළ ගිය අතර, අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු හරහා අවශෝෂණය කරගන්නා ලදී. මෙම කටයුතු හේතුවෙන් මහ බැංකුව වෙනැති රජයේ සුරැකුම්පත් විශාල ලෙස අඩු වූ බැවින්, විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු සිදුකිරීම සඳහා විකල්ප උපකරණයන්හි අවශ්‍යතාවය මතු විය. ඒ අනුව, 2009 ඔක්තෝබර් මස සිට එක්දින සහ කාලීන පදනම මත ද්‍රවශීලතාවය අවශෝෂණය කර ගැනීමට මහ බැංකු සුරැකුම්පත් භාවිතා කරන ලදී. මීට අමතරව, ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කරගැනීමේ තවත් උපකරණයක් ලෙස විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු සඳහා විදේශ විනිමය හුවමාරු ගිවිසුම් මහ බැංකුව විසින් ආරම්භ කරන ලදී.

2009 වසර ආරම්භයේ දී මුදල් වැඩසටහනෙහි ඇතුළත් වූ සහ “2009 සහ ඉදිරිය සඳහා මුදල් සහ මූල්‍ය අංශ ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්මෙහි” සඳහන් කළ මුදල් සමස්තයන් සඳහා වූ ඉලක්ක ඉන්පසු පහත දැක්වේ. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවය අඩු කිරීම, උද්ධමනය සීඝ්‍රයෙන් පහත බැසීම සහ දේශීය ආර්ථික කටයුතු මන්දගාමීවීම මෙම පහත දැක්මට ඉඩ සැලසූ ප්‍රධාන සාධකයන්ය. ඒ අනුව, වාර්ෂික සාමාන්‍ය සංචිත මුදල් වර්ධන ඉලක්කය සියයට 5 සිට සියයට 2.8 දක්වා ද, පුළුල් මුදල් වර්ධන ඉලක්කය සියයට 14 සිට සියයට 13 දක්වා ද පහත දැක්වේ. ප්‍රධාන වශයෙන් ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවය අඩුකිරීම නිසා 2009 වසරේ පළමු කාර්තු 3 කුළ සංචිත මුදල් වර්ධනය අඩු වුවද, මහ බැංකුව විසින් රජයට ලබාදුන් ණය වැඩිවීම සහ 2008

1.8 රූප සටහන සංචිත මුදල් සහ පුළුල් මුදල් වර්ධනය



1.9 රූප සටහන මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික සහ බර්න සාමාන්‍ය ඒකීන මුදල් අනුපාතිකය

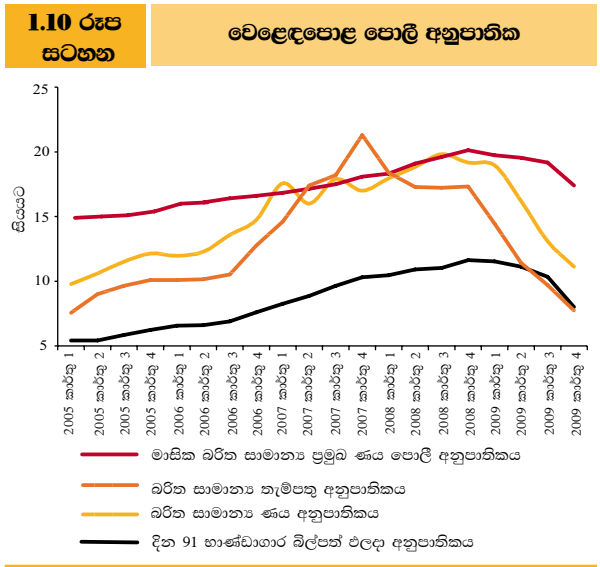


ඔක්තෝබර් මාසයේ දී ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවය අඩුකිරීම හේතුවෙන් පැවති බලපෑම ඉවත්ව යාම නිසා අවසන් කාර්තුව තුළ සංචිත මුදල් වර්ධනය ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව, සංචිත මුදල්වල වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධනය 2009 සංශෝධිත මුදල් වැඩසටහනේ සකස් කළ ඉලක්ක තුළ පවතිමින් සියයට 0.7 කින් සංකෝචනය විය. වසරේ පළමු භාගය තුළ අඩු වර්ධන වේගයක් ද දෙවන භාගයේ දී වැඩි වර්ධන වේගයක් ද පෙන්නුම් කළ පුළුල් මුදල් සැපයුම, සියයට 13.6 ක වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ අතර, 2009 සංශෝධිත මුදල් වැඩසටහනෙහි සකස් කළ ඉලක්කයන් සුළු වශයෙන් ඉක්මවීය.

වසර තුළදී බැංකු පද්ධතිය තුළ ශුද්ධ දේශීය වත්කම් අඩුවීම නිසා මුදල් සමස්තයන්ගේ ප්‍රසාරණයට හේතු වූයේ ශුද්ධ විදේශ වත්කම් ඉහළ යාමයි. 2009 වසරේ පළමු කාර්තුව තුළ රජයේ සුරැකුම්පත් වෙනැති විදේශ ආයෝජනයන් ඉවත්වීම නිසා විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙහි පීඩනය අඩු කිරීම සඳහා මහ බැංකුව මැදිහත්වීම හේතුවෙන් මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. කෙසේ නමුත්, මහ බැංකුව විසින් රජයට ලබාදුන් ශුද්ධ ණය වැඩිවීම නිසා ශුද්ධ දේශීය වත්කම් වැඩිවීම මගින් ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්හි අඩුවීම බොහෝදුරට නිශේධනය විය. කෙසේ නමුත්, ඊට ප්‍රතිවිරුද්ධව 2009 අප්‍රේල් මස සිට ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් වැඩි වූ අතර, ශුද්ධ දේශීය වත්කම් අඩු විය. අභ්‍යන්තර ගැටුම් අවසන් වීම සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් සම්පස්ථ ණය පහසුකම අනුමත කිරීම සමග රට තුළට නැවත විදේශ විනිමය විශාල ලෙස ලැබීම මගින් මහ බැංකුව තම සංචිත ගොඩනගා ගැනීම මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශ වත්කම් වැඩිවීමට හේතුවිය. මේ අතර, සමහර රාජ්‍ය සංස්ථා

මගින් විදේශ විනිමය ණය ගැනීම් පියවීම සහ ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර ලැබීම් මගින් රජයේ වගකීම් යම් ප්‍රමාණයක් පියවීම නිසා වාණිජ බැංකුවල ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් වැඩිවිය. බැංකු අංශයෙහි ශුද්ධ දේශීය වත්කම් අඩු වීමට සාධක කිහිපයක් බලපෑවේය. රජයේ සුරැකුම්පත් මත විදේශ ආයෝජන ලැබීම හේතුවෙන් මහ බැංකුව සතු සුරැකුම්පත් විශාල ප්‍රමාණයක් මුදල් ගෙවා පියවීම, විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළස්ථායිකිරීමට මහ බැංකුව මැදිහත්වී රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය අවශෝෂණය කිරීම මහ බැංකුවේ ශුද්ධ දේශීය වත්කම් පහළ යාමට හේතු වූ ප්‍රධාන කරුණු විය. බොහෝදුරට ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයේ බලපෑම හේතුවෙන් දේශීය ආර්ථික කටයුතු මන්දගාමීවීම, 2008 වසර අවසානය දක්වා අනුගමනය කළ දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සහ ණය දීමේ දී බැංකු වඩාත් ප්‍රවේශම් සහිත වීම වාණිජ බැංකු විසින් පෞද්ගලික අංශය වෙත ලබාදුන් ණය අඩුවීමට හේතු විය. එනමුත්, දේශීය වත්කම්හි අනෙකුත් සංරචක වන රජයට සහ රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දුන් ණය වැඩිවිය.

ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික වෙනස් වීම සහ වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාවය වර්ධනයවීම සමඟ පොලී අනුපාතික සියල්ලක්ම පාහේ පහත වැටිණි. මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි සාර්ථක බව වර්ධනය කරමින් බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව තුළට ගෙන ඒමට හැකි විය. මෙම වෙනස්වීම් සමඟ අනෙකුත් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ද පහත වැටුණු අතර, වාණිජ බැංකුවල ණය පොලී අනුපාතික වෙනස් වූයේ අඩු වේගයකිනි. පරිණත කාල සියල්ලටම අදාළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ඵලදා අනුපාතික මහ බැංකුවේ



ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික වෙනස් වීමට සහ ආයෝජන වාතාවරණයේ වර්ධනයට ඉතා ඉක්මණින් ප්‍රතිචාර දැක්වීය. මෙය රජයේ සුරැකුම්පත් ඵලදා වක්‍රය මගින් ද පිළිබිඹු වූ අතර, එය පහතට විතැන් වීමක් සහ දිගුකාලීන පරිණත කාල සහිත බිල්පත් අනුපාතික දක්වා දීර්ඝ වීමක් දක්නට ලැබිණි.

මහ බැංකුවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය සඵල ලෙස සන්නිවේදනය කිරීම තුළින් වෙළෙඳපොළ අපේක්ෂා සමඟ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය තවදුරටත් සමපාත කිරීම සාර්ථකව කළ හැකි විය. තම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගයන්හි කාර්යක්ෂමතාව පුළුල් කිරීමේ අරමුණ ඇතිව වර්ෂය මුලදී 2010 සහ ඉන් ඉදිරියට “මුදල් සහ මූල්‍ය අංශ ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්ම” තවදුරටත් ප්‍රකාශයට පත් කළ අතර, සිය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග හා ඒ සඳහා පාදක වූ කරුණු පැහැදිලි කරමින්, අඛණ්ඩව තම මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ, මුදල් ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන තුළින් සන්නිවේදනය කරන ලදී. විවිධ පාර්ශ්වකරුවන් හා සම්බන්ධව කටයුතු කිරීමේ මහ බැංකුවේ පිළිවෙත අනුව සහ මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමට උපකාරී වන ලෙස, පෞද්ගලික අංශයේ නියෝජිතයන්ගෙන් සැදුම්ලත් මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපදේශන කමිටුවෙහි අදහස් අඛණ්ඩව ලබා ගන්නා ලදී.

මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව

අභියෝගාත්මක වෙළෙඳපොළ තත්ත්වයන් මධ්‍යයේ වුවද, 2009 වර්ෂය තුළ දී මූල්‍ය අංශය පීඩනයන්ට සාර්ථකව මුහුණ දුන් අතර, මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතාවය පවත්වාගෙන යන ලදී. ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයේ අහිතකර බලපෑම් ව්‍යාප්ත වීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් දේශීය ව්‍යාපාරික කටයුතුවලට ද බලපෑම් ඇති වූ අතර, දේශීය ආර්ථිකයේ ඉල්ලුම අඩුවීම නිසා ඇති වූ අයහපත් තත්ත්වයන්ට මුහුණදීමට මූල්‍ය අංශයේ ආයතනවලට සිදුවිය. ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය තීව්‍ර වීම සහ ගෝලීය ආර්ථික කටයුතු සංකෝචනය වීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රජයේ සුරැකුම්පත්වල වූ විදේශීය ආයෝජන ආපසු ගෙනයාම සිදුවූ බැවින් මුදල් වෙළෙඳපොළ තුළ ද්‍රවශීලතා හිඟයක් ඇති විය. කෙසේ වුවද, 2009 මැයි මාසයේ දී අභ්‍යන්තර ගැටුම් නිමාවීමත් සමඟ මෙම තත්ත්වය සම්පූර්ණයෙන් වෙනස් වී මුදල් වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව වර්ධනය විය. සෙලින්කෝ ව්‍යාපාර සමූහයේ බැංකු හා මූල්‍ය සමාගම් හා සම්බන්ධ ආයතන කිහිපයක් ආයෝජක විශ්වාසය පළවීමේ හා ද්‍රවශීලතා ගැටලු ඇතිවීමේ තත්ත්වයට මුහුණදුන් අතර, එය මූල්‍ය හා කල්බදු අංශයන්ට අහිතකර ලෙස බලපෑවේය.

1
ආර්ථික, මිල සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව, ඉදිරි දැක්ම සහ ප්‍රතිපත්ති

කෙසේ වුවද, රජය හා මහ බැංකුව එක්ව ගන්නා ලද නීති ක්‍රියාමාර්ග මහජන විශ්වාසය තහවුරු කිරීමටත්, මූල්‍ය අංශයේ ස්ථායීතාවය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමටත් උපකාරී විය. සෙලින්කෝ සමූහ ව්‍යාපාරයේ ආයතනයක් වූ සහ මූල්‍ය පද්ධතිය තුළ පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවක් වූ සෙලාන් බැංකුව මුහුණ දුන් ද්‍රවශීලතා ගැටලු විසඳාගැනීමට මහ බැංකුව ගත් ක්‍රියාමාර්ග සාර්ථක විය. නව කොටස් නිකුත්වත් මගින් සෙලාන් බැංකුව ප්‍රති-ප්‍රාග්ධනීකරණය කළ අතර, වර්තමානයේ එය සාමාන්‍ය පරිදි ව්‍යාපාරික කටයුතු කරගෙන යයි. සෙලින්කෝ ව්‍යාපාර සමූහයේ පීඩාවට පත් වූ ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු සමාගම්වල ද්‍රවශීලතා හිඟයන්ට පිළියමක් වශයෙන් මහ බැංකුව කළමනාකරණ නියෝජිතවරු පත්කළ අතර, නැවත යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ ක්‍රියාවලියට මඟ පෙන්වීම සහ උපදෙස් දීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් විශේෂඥ දැනුම සහිත කණ්ඩායමක් සේවය ලබා ගන්නා ලදී. තවදුරටත්, මහ බැංකුව මුදල් හා ක්‍රමසම්පාදන අමාත්‍යාංශය හා එක්ව ද්‍රවශීලතා ගැටලුවලට මුහුණ දුන් ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්වලට සහාය වීම සඳහා විශේෂ ආධාර වැඩපිළිවෙලක් හඳුන්වා දුන්නේය. මෙයට අමතරව ලැබීමට නියමිත කල්බදු වාරික සුරැකුම්කරණය ඇතුළත් ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් විශේෂිත කල්බදු සමාගම්වලට දෙනු ලබන බැංකු ණය සහතික කිරීමේ යෝජනා ක්‍රමයක් මහ බැංකුව හඳුන්වා දුන්නේය.

මූල්‍ය අංශයේ ශක්තිමත්භාවය සහ ඔරොත්තුදීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීමට හැකිවන ලෙස 2009 වසර තුළදී මූල්‍ය අංශයේ නියාමන හා අධීක්ෂණ රාමුව තවදුරටත් දියුණු කිරීමට මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ගනු ලැබීය. යෝජිත මූල්‍ය ව්‍යාපාර නියාමන පනත මගින්, මූල්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු මෙන්ම තැන්පතු භාරගැනීමේ කටයුතුවල නියැලෙන ආයතන නියාමනය සහ අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා වර්තමානයේ බලපැවැත්වෙන නීතීන් හි පවත්නා යම් දුර්වලතා නිරාකරණය කරනු ඇත. බැංකු සමූහයක් ඒකාබද්ධව අධීක්ෂණය කිරීම, බැංකු ඒකාබද්ධ කිරීම හා අත්පත් කරගැනීම සහ නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීමේ වර්තමාන බැංකු පනත ද සංශෝධනය කෙරෙනු ඇත. තවද, රක්ෂණ අංශයේ නියාමනය පුළුල් කිරීම හා ශක්තිමත් කිරීම සඳහා රක්ෂණ අංශ නියාමන පනත සඳහා ද සංශෝධනයන් යෝජනා කර ඇත. මෙයට අමතරව, ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ට සිය ව්‍යාපාරික කටයුතු විවිධාංගීකරණය කිරීමට ඉඩ සැලසීම සඳහා නියාමන කිහිපයක් නිකුත්

කරන ලද අතර, ඒ අනුව මුල් අවස්ථාවේ දී ගාස්තු අය කොට ලබාදිය හැකි සේවාවන් සැපයීමට මෙන්ම සිය ආයතන සමූහයේ කොටස් හා ණයකරවල ආයෝජනය කිරීමට අවසර දීමත්, පසුව, කොටස් හුවමාරුවෙහි ලැයිස්තුගත ආයතනයන්හි කොටස්, ණයකර, බැඳුම්කර හා වාණිජ පත්‍රිකාවල ආයෝජනය කිරීමට අවසර දීමටත් හැකිවන ලෙස මෙම නියාමනයන් නිකුත් කරන ලදී. ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන ශක්තිමත් කිරීමටත් ඒවායෙහි කාර්යභාරය යළි ස්ථාපිත කිරීමටත් එමඟින් ආර්ථිකයට වඩා හොඳ සේවයක් සැලසීමටත් හැකිවන ලෙස ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා නීති මාලාවක් සකස් කර ඇත.

දේශීය ආර්ථික කටයුතු මන්දගාමී වීමේ අභියෝගාත්මක තත්ත්වය හමුවේ වුවද, සමස්තයක් වශයෙන් මූල්‍ය ආයතනවල ක්‍රියාකාරිත්වය යහපත් ලෙස පැවතිණ. අක්‍රීය ණය ඉහළ යාම හේතුවෙන් බැංකු විසින් ණය දීමේදී ඉතා ප්‍රවේශම් සහිත වීම සහ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් මන්දගාමීවීම හේතුවෙන් ණය සඳහා ඇති ඉල්ලුම අඩුවීම යනාදී කරුණු හමුවේ වුවද, බැංකු අංශය තම ලාභදායීත්වය පවත්වා ගත්තේය. සෙලින්කෝ සමූහ ව්‍යාපාරයට සම්බන්ධ මූල්‍ය හා කල්බදු සමාගම් කෙරෙහි ආයෝජක විශ්වාසය පළුදු වීම සහ ද්‍රවශීලතා ගැටලු නිසා ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් ද්‍රවශීලතා ප්‍රශ්ණවලට මුහුණ දුන් අතර එය බලපත්‍රලාභී මූල්‍ය සමාගම් සහ බලපත්‍රලාභී කල්බදු සමාගම්වල ක්‍රියාකාරිත්වයට අහිතකර ලෙස බලපෑවේය. කෙසේ වුවද, රජය සහ මහ බැංකුව විසින් ද්‍රවශීලතා ගැටලුවලට ලක්වූ බලපත්‍රලාභී මූල්‍ය ආයතන සහ බලපත්‍රලාභී කල්බදු සමාගම්වලට සහාය වීමට විශේෂ ආධාර වැඩපිළිවෙලක් ඉදිරිපත් කිරීමත් සමග එම ආයතන කෙරෙහි මහජන විශ්වාසය නැවත ගොඩනැංවීමට හැකි වූ අතර, එම අංශයන්හි ව්‍යාපාරික කටයුතු නැවත ආරම්භ විය.

ආයතනික යටිතල පහසුකම් පුළුල් කිරීමට සහ මූල්‍යන පහසුකම් සඳහා ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථා වැඩිකිරීමට මහ බැංකුව විසින් පහසුකම් සලසනු ලැබීය. අභ්‍යන්තර ගැටුම් අවසන්වීම සහ අයෝජකයින් තුළ ඇති විශ්වාසය නැවත වැඩිවීම සමග උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත් ප්‍රමුඛ බස්නාහිර පළාතින් පිටත ආරම්භ කළ ශාඛා ප්‍රමාණය විශාල ලෙස වැඩිවීම සැලකිය යුතු වර්ධනයක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු විසින් පිහිටුවන ලද නව ශාඛා 49 න්, 17 ක් නැගෙනහිර පළාතේ ආරම්භ කළ අතර, ශාඛා 10 ක් උතුරු පළාතේ ආරම්භ කරන ලදී. උතුරු පළාතේ ජනතාවගේ ජීවනෝපාය මාර්ග සංවර්ධනය කිරීම සඳහා සහ ආර්ථික කටයුතු නැවත

ආරම්භ කිරීම සඳහා විශේෂ ණය යෝජනා ක්‍රමයක් මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද අතර, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය අරමුණු කරගෙන ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවැති තවත් ණය යෝජනා ක්‍රම කිහිපයක් මගින් කෘෂිකාර්මික, පශු සම්පත්, ක්ෂුද්‍ර සහ සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන් යන අංශවලට ණය ලබාදීම් සම්බන්ධීකරණය කිරීමත් පහසුකම් සැලසීමත් සිදුකරන ලදී.

ගෙවීම් පද්ධතියේ ස්ථායීතාව, සුරක්ෂිතභාවය සහ කාර්යක්ෂමතාව තහවුරු කිරීම සඳහා ගෙවීම් පද්ධතියට අදාළ අවදානම් අඩු කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයන් ගැනීම තුළින් මහ බැංකුව විසින් නියාමන රාමුව තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී. ගෙවීම් කාඩ්පත් සේවා සපයනු ලබන ආයතන වෙත මහ බැංකුව විසින් 2009 අංක 1 දරන රෙගුලාසිය 2009 ජූලි 31 සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි නිකුත් කරන ලදී. කාඩ්පත් තුළින් සිදුකරන විද්‍යුත් ගෙවීම් මත විශ්වාසය ගොඩනැංවීමේ හා කාඩ්පත් වංචනික ලෙස පාවිච්චි කිරීමේ අවදානම් අඩු කිරීමේ අරමුණින් සියලුම සේවා සපයන්නන් ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පිළිගත් ප්‍රමිතීන් සහ ප්‍රශස්ත ක්‍රියාකාරකම් පිළිපැදීම තහවුරු කරමින් ගෙවීම් කාඩ්පත් කර්මාන්තයේ සුරක්ෂිතභාවය වර්ධනය කිරීම මෙම නියාමනයේ අභිප්‍රාය වේ. යම් සංකේතයක් හෝ වෙනයම් ආකාරයකින් ගිණුමකට ප්‍රවේශවීමට හැකි උපකරණ ඇතුළත් වටිනාකම ගබඩා කර ඇති කාඩ්පත්, අයකිරීමේ කාඩ්පත්, හර කාඩ්පත් හා ණය කාඩ්පත්වලට අදාළ සියලුම ගෙවීම් කාඩ්පත් සේවා සපයන්නන් සිය කටයුතුවල නිරතවීම සඳහා මහ බැංකුවෙන් බලපත්‍රයක් ලබාගත යුතුය.

1.3 ගෝලීය ආර්ථික පරසරය සහ ඉදිරි දැක්ම¹

2009 වසරේ දී ලෝකයේ බෙහෝ ආර්ථිකයන් තවදුරටත් ගෝලීය මූල්‍ය හා ආර්ථික අර්බුදයේ බලපෑම්වලට ලක්විණි. මෙම තියුණු ආර්ථික පසුබෑමට ප්‍රතිචාර වශයෙන්, සමස්ත ඉල්ලුම වැඩි කිරීමේ සහ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ස්ථායී කිරීමේ අරමුණින්, සංවර්ධිත මෙන්ම සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන් විවිධ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කළහ. මෙම ක්‍රියාමාර්ග අතර, මුදල් ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීම, ඓතිහාසික වශයෙන් අඩු පොලී අනුපාතික පවත්වා ගැනීම, පෙර නොවූ විරු අන්දමින් මහ බැංකු

ශේෂ පත්‍ර ප්‍රසාරණය කිරීම සහ ප්‍රසාරණාත්මක රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කිරීම ආදිය විය. මෙවන් ප්‍රතිපත්ති ගණනාවක් ක්‍රියාත්මක කළ ද, මූල්‍ය අංශය 2009 වසරේ වැඩි කාලයක් තුළ දුෂ්කරතාවලට මුහුණ දුන් අතර, එය ආර්ථිකයේ මූර්තමය අංශවලට ද යම් බලපෑමක් ඇති කළේය. අන්තර්ජාතික මූල්‍ය අරමුදලෙහි පුරෝකථනවලට අනුව ලෝක ආර්ථිකය 2008 වසරේ වාර්තා කළ සියයට 3.0 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව, 2009 වසරේ දී සියයට 0.8 කින් සංකෝචනය වනු ඇති බවට ඇස්තමේන්තු කර ඇත. මෙම ආර්ථික අවපාතයට ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑවේ ලෝකයේ දියුණු රටවල ආර්ථිකයන් වන අතර, එම රටවල්වල ආර්ථික පසුබෑම සියයට 3.2 ක් වනු ඇති බවට ඇස්තමේන්තු කර ඇත. ජපානය, එක්සත් රාජධානිය හා යුරෝ කලාපයේ රටවල්වල තියුණු ආර්ථික පසුබෑමක් දක්නට ලැබුණි. දියුණු ආර්ථිකයන්හි පසුබෑම, අපනයන මත පදනම් වූ කර්මාන්ත හා සේවා මත යැපෙන, නැගී එන හා සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන් කෙරෙහි විශාල ලෙස බලපෑවේය. නැගී එන හා දියුණුවෙමින් පවතින ආර්ථික 2009 වසරේ දී ඇස්තමේන්තුගත සියයට 2.1 ක වර්ධනයක් වාර්තා කළද, මෙම වර්ධනය දියුණු ආර්ථිකවල වූ ආර්ථික සංකෝචනය ආවරණය කිරීමට තරම් ප්‍රමාණවත් නොවීය. මේ අතර, භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා අඩු ඉල්ලුමක් පැවතීම, පෞද්ගලික සමාගම්හි ආදායම් අඩුවීම, විශාල අතිරික්ත ධාරිතාවයක් පැවතීම සහ ණය පහසුකම් ලබා ගැනීමේ දුෂ්කරතා යනාදිය හේතුවෙන් 2009 වසර තුළ ලෝකය පුරා සේවා වියුක්ති අනුපාතය තියුණු ලෙස ඉහළ ගිය අතර, දියුණු ආර්ථිකයන්හි එය සියයට 10 ක් පමණ විය.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි නවතම පුරෝකථනවලට අනුව, මූලිකවම නැගී එන සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ආර්ථික වර්ධනය හේතුවෙන්, 2010 දී ගෝලීය ආර්ථික වර්ධනය සියයට 3.9 ක් පමණ වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරයි. පාරිභෝගික ඉල්ලුම වැඩි කිරීමේ අරමුණින් අනුගමනය කළ මුදල් ප්‍රතිපත්ති සහ රාජ්‍ය සහන සැලසීමේ ක්‍රියාමාර්ග නිසා පාරිභෝගික වියදම් ක්‍රමයෙන් ඉහළ යමින් පවතී. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම වර්ධනය වේ යැයි අපේක්ෂා කරන අතර, 2010 දී භාණ්ඩ හා සේවා යන දෙඅංශයේ වෙළෙඳ පරිමාව සියයට 5.8 කින් පමණ වර්ධනය වනු ඇතැයි ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල පුරෝකථනය කර ඇත. තවද, දියුණු වෙමින් පවතින සහ නැගීඑන ආර්ථිකයන් වෙත ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහ ලැබීම් හේතුවෙන් එවැනි

1 මෙම කොටසෙහි දක්වා ඇති විශ්ලේෂණයන්, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ලෝක ආර්ථික දැක්ම ප්‍රකාශනයේ 2009 ඔක්තෝබර් සහ 2010 ජනවාරි (යාවත්කාලීන) කලාප සහ ලෝක බැංකු සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවල ප්‍රකාශනය මත පදනම් වේ.



1.4 සංඛ්‍යා සටහන ගෝලීය ආර්ථික ප්‍රවණතා සහ ඉදිරි දැක්ම (අ)

ශීර්ෂය	ප්‍රත්‍යක්ෂ අගයන්		පුරෝකථන	
	2007	2008	2009	2010
ලෝක නිෂ්පාදනය	5.2	3.0	-0.8	3.9
සංවර්ධිත ආර්ථිකයන්	2.7	0.5	-3.2	2.1
ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය	2.1	0.4	-2.5	2.7
යුරෝ කලාපය	2.7	0.6	-3.9	1.0
එක්සත් රාජධානිය	2.6	0.5	-4.8	1.3
ජපානය	2.3	-1.2	-5.3	1.7
සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල්	8.3	6.1	2.1	6.0
සංවර්ධනය වන ආසියාව	10.6	7.9	6.5	8.4
චීනය	13.0	9.6	8.7	10.0
ඉන්දියාව	9.4	7.3	5.6	7.7
ලෝක වෙළෙඳ පරිමාව (භාණ්ඩ හා සේවා)	7.3	2.8	-12.3	5.8
ආනයන				
සංවර්ධිත ආර්ථිකයන්	4.7	0.5	-12.2	5.5
සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන්	13.8	8.9	-13.5	6.5
අපනයන				
සංවර්ධිත ආර්ථිකයන්	6.3	1.8	-12.1	5.9
සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන්	9.8	4.4	-11.7	5.4
මිල හැසිරීම				
පාරිභෝගික මිල				
සංවර්ධිත ආර්ථිකයන්	2.2	3.4	0.1	1.3
සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන්	6.4	9.2	5.2	6.2
භාණ්ඩ මිල (එ.ජ. ඩොලර්)				
ඉන්ධන	10.7	36.4	-36.1	22.6
ඉන්ධන නොවන	14.1	7.5	-18.9	5.8
එ.ජ. ඩොලර් තැන්පතු මත සය මාසික				
ලන්ඩන් අන්තර් බැංකු අර්පණ				
පොලී අනුපාතිකය (සියයට)	5.3	3.0	1.1	0.7

(අ) වෙනත් සඳහන් නොවූ විට මූලාශ්‍රය: World Economic Outlook, ජා.මු.අ. වාර්ෂික ප්‍රතිශත වෙනස (2010 ජනවාරි සහ 2009 ඔක්තෝබර්)

ආර්ථිකයන් වෙත කෙරෙන ආනයන සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. දියුණු ආර්ථිකයන් 2010 දී සියයට 2.1 කින් පමණ වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර, 2011 වන විට එම වර්ධනය සියයට 2.5 ක් දක්වා තවදුරටත් වැඩිවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මෙම වර්ධනය ප්‍රධාන වශයෙන් අපේක්ෂා කරනුයේ ආර්ථිකයේ නිෂ්පාදන අංශය යථා තත්ත්වයට පත්වීම තුළින් වන අතර, ඒ අනුව සිල්ලර වෙළෙඳාම ක්‍රමයෙන් ස්ථායී වීම, පාරිභෝගික විශ්වාසය නැවත ගොඩනැගීම සහ නිවාස වෙළෙඳපොළ වැඩි දියුණුවීම සිදුවෙනැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ඇතැම් දියුණු ආර්ථිකයන් නැවත යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ සලකුණු පෙන්නුම් කළ ද අනෙකුත් රටවල් තවදුරටත් පසුගාමීත්වයක් පෙන්නුම් කරයි. දියුණු ආර්ථිකයන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම මින් පෙර පැවැති තත්ත්වයන්ට

වඩා දුර්වල මට්ටමක පවතිනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර, මෙම රටවල මුර්ත නිෂ්පාදනය 2011 අග කාලය වනතුරු ආර්ථික අර්බුදයට පෙර පැවැති මට්ටමට වඩා පහළ මට්ටමක පවතිනු ඇත. මේ අතර, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ සහ යුරෝපා සංගමයේ රටවල්වල සේවා විද්‍යුක්තිය 2010 දී පිළිවෙලින් සියයට 10 ක් සහ සියයට 12 ක් පමණ වනු ඇතැයි පුරෝකථනය කෙරේ. කෙටි හා මැදිකාලීනව ගෝලීය ආර්ථිකය නැවත යථා තත්ත්වයට පත් වීම, නැගී එන ආර්ථිකයන්වල වර්ධනය මගින් අඛණ්ඩවම මෙහෙයවෙනු ඇත. නැගී එන සහ දියුණු වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන් 2010 දී සියයට 6 කින් පමණ වර්ධනය වනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වන අතර, එය 2011 දී තවදුරටත් සියයට 6.3 දක්වා වැඩි වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ආසියානු කලාපය තුළ රාජ්‍ය මැදිහත්වීම් පුළුල් වීම සහ ආර්ථිකයන් ශීඝ්‍රයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම හේතුකොටගෙන සමස්ත ඉල්ලුම වැඩිවීම, අවිනිශ්චිතතාවය අඩුවීම සහ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ පද්ධතිමය අවදානම අඩු වීම අපේක්ෂා කෙරේ.

2009 දී ගෝලීය වෙළෙඳපොළේ භාණ්ඩ මිල නියුණු ලෙස අඩුවීම සහ ගෝලීය ඉල්ලුම පෙර නොවූ විරූ මට්ටමකින් අඩු වීම, දියුණු හා නැගී එන ආර්ථිකයන්හි මතුපිට උද්ධමනය විශාල ලෙස අඩුවීමට හේතු වූ අතර දියුණු ආර්ථිකයන්හි උද්ධමනය 2008 දී සියයට 3.4 සිට 2009 දී සියයට 0.1 දක්වා අඩු විය. මේ අතර නැගී එන සහ දියුණු ආර්ථිකයන්හි උද්ධමනය 2008 දී සියයට 9.2 සිට 2009 දී සියයට 5.2 දක්වා අඩු විය. මතුපිට උද්ධමනය අඩු වුවද, දියුණු රටවල මූලික උද්ධමනය සාපේක්ෂ වශයෙන් ස්ථායී මට්ටමක පැවතීම. කෙසේ වුවද, ජපානයෙහි මූලික උද්ධමනය ශුන්‍යයට වඩා අඩුවීමක් දක්නට ලැබිණි. ආර්ථිකයන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම සහ ගෝලීය ඉල්ලුම ක්‍රමයෙන් ඉහළ යාම හේතුකොටගෙන 2010 දී භාණ්ඩ මිල වැඩි වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. කෙසේ වුව ද, විශාල තොග පැවතීම සහ අතිරික්ත ධාරිතාවයක් පැවතීම හේතුවෙන් මිල වැඩිවීම මධ්‍යස්ථ වනු ඇත. බලශක්ති මිල ගණන් වැඩි වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන බැවින් දියුණු ආර්ථිකයන්හි මතුපිට උද්ධමනය 2009 දී සියයට 0.1 සිට 2010 දී සියයට 1.3 දක්වා වැඩි වනු ඇතැයි ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල පුරෝකථනය කර ඇත. සමහර නැගී එන සහ දියුණුවෙමින් පවතින ආර්ථිකයන් වෙත ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහ ලැබීම වර්ධනය වීම හේතුවෙන් සමස්ත ඉල්ලුම මත ඇතිවිය හැකි

පීඩනය නිසා 2010 දී එම ආර්ථිකයන්හි උද්ධමනය වැඩි වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

මූල්‍ය ආයතන ශක්තිමත්වීම හේතුවෙන් ලෝක මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ අපේක්ෂිත ප්‍රමාණයට වඩා වැඩි වේගයකින් යථා තත්ත්වයට පත්වී ඇතත් මූල්‍ය අර්බුදයට පෙර පැවති මට්ටමට වඩා මූල්‍ය තත්ත්වයන්හි යම් ගැටලු සහගත තත්ත්වයන් පැවතීමට ඉඩ ඇත. බැංකුවලින් ණය ලබාදීමේ ප්‍රමිතිවල පැවති දැඩි බව අඩු වීමත් සමග බැංකු තම මහ බැංකු විසින් හදිසි අවස්ථා සඳහා දෙනු ලබන සහන සහ රජය මගින් ලබාදෙන ඇපවීම් මත රඳා පැවතීම අවම වී ඇත. මූල්‍ය අර්බුදය තීව්‍ර වූ අවදියේ දී ලබාදුන් ණය විශාල ප්‍රමාණයක් බොල් ණය ලෙස කපාහැරීමට සිදුවීම සහ ඉදිරියේ දී ඇති විය හැකි තවත් ණය කපාහැරීම් සැලකුම්බට බැංකු ප්‍රති - ප්‍රාග්ධනීකරණය කිරීමට අවශ්‍ය වන බැවින් ඉදිරි මාසවල දී බැංකු ණය සැලකිය යුතු මට්ටමකින් ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා නොකෙරේ. පවත්නා අඩු පොලී අනුපාතික සහ ආයෝජකයන් අවදානම දැරීමට ඇති කැමැත්ත වැඩි වීමෙන්, නව බැඳුම්කර නිකුතු සමග සංස්ථාපිත බැඳුම්කර වෙළෙඳපොළේ වර්ධනයක් සිදුවූව ද, පෞද්ගලික අංශයට බැංකු මගින් දෙන ණය ප්‍රමාණයෙහි අඩුවීම පියවීමට එම වර්ධනය ප්‍රමාණවත් වී නොමැත. ඉහළ ඵලදාවක් සහිත ආයෝජන වෙළෙඳපොළවල් නැවත විවෘත වීම මධ්‍යයේ කොටස් වෙළෙඳපොළවල් යථා තත්ත්වයට පත්වී ඇත. ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළට ප්‍රවේශ වීම සීමා වී ඇති කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන් ඉදිරි වසර තුළ දී තවදුරටත් මූල්‍ය අපහසුතාවලට ලක්වීමට ඉඩ ඇත. ඒ අනුව, එම අංශවලට මූල්‍ය පහසුකම් නොලැබී යාම වැළැක්වීම සහතික කිරීම පිණිස රාජ්‍ය ණය ඇපකර යෝජනා ක්‍රමයක් පවත්වා ගැනීම උපකාරී වනු ඇත. මේ අතර, බොහෝ රටවල රජයෙන් අනුගමනය කළ ප්‍රසාරණාත්මක රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තීන් සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස විශාල රාජ්‍ය අයවැය හිත පැවතීම, විශේෂයෙන්, කුඩා රටවල ස්වෛරීත්ව ණය වෙත වැඩි පීඩනයක් ඇති කළේය. නැගී එන ආර්ථිකයන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම සහ එම ආර්ථිකයන්ගේ යහපත් අනාගත දැක්ම හේතුකොට ගෙන, එම රටවල විවිධ ආයෝජන ලැබීම් අර්බුදයට පෙර පැවති මට්ටමට පැමිණ තිබේ.

බොහෝ දියුණු සහ දියුණුවෙමින් පවතින ආර්ථිකයන්හි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2009 වසර තුළ දී කෙටි කාලීන පොලී

අනුපාතිකවල අඩු වීමක් දක්නට ලැබුණි. දියුණු ආර්ථිකයන් ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අඩු කිරීම, එම ආර්ථිකයන්හි ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ශුන්‍යයට ආසන්න වන තරමේ අඩු අගයක් ගැනීමට හේතු විය. 2009 වසර තුළ, ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ශුන්‍යයට ආසන්නව පැවති ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය හැර අනෙකුත් දියුණු ආර්ථිකයන්හි ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අඩු කිරීම්වල සාමාන්‍යය සියයට 1.5 ක් විය. දියුණු ආර්ථිකයන්හි ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අඩු කිරීම උපරිම මට්ටමෙන් සිදුකර ඇති බැවින්, ඉදිරි වසර තුළ එම අනුපාතික සැලකිය යුතු මට්ටමකින් අඩු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළ නොහැක. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ ෆෙඩරල් රිසර්ව් බැංකුව, කැනේඩියානු බැංකුව සහ ස්වීඩන් රික්ස් බැංකුව, ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ සලකුණු පෙන්වුම් කරන තෙක් පොලී අනුපාතික අඩු අගයක පවත්වාගෙන යාම සඳහා දැඩි කැපවීමකින් කටයුතු කරමින් කෙටිකාලීන පොලී අනුපාතිකවල අඩුවීම දිගුකාලීන පොලී අනුපාතික කරා සම්ප්‍රේෂණය කරවීමට උත්සාහ ගෙන ඇත. එහෙත් නැගී එන ආර්ථිකයන්හි ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අඩු කිරීම අඩු මට්ටමක පැවතීණි. මෙයට මූලික හේතුව වූයේ ඉහළ උද්ධමනයක් පැවතීම සහ ප්‍රාග්ධනය රටින් බැහැර වීම නිසා විනිමය අනුපාතය අවප්‍රමාණය වීමට පීඩනයක් පැවතීමයි. කෙසේ වුවද, නැගී එන ආර්ථිකයන් අපේක්ෂා කළ මට්ටමටත් වඩා වැඩියෙන් ප්‍රකෘති තත්ත්වයට පත්ව ඇති හෙයින් ඇතැම් දියුණුවෙමින් පවතින ආර්ථිකයන් සිය මුදල් ප්‍රසාරණය පාලනය කිරීම සඳහා පොලී අනුපාතික වැඩි කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළ හැක.

දියුණු ආර්ථික සහ සමහර දියුණුවෙමින් පවතින ආර්ථිකයන්හි මහ බැංකු මූල්‍ය තත්ත්වයන් ලිහිල් කිරීම සඳහා 2009 වසර තුළ දී සම්ප්‍රදායික නොවන ක්‍රමවේදයන් රැසක් කරා යොමුවිය. (විශේෂ සටහන 1 බලන්න). විවිධ මූල්‍ය පද්ධති ව්‍යුහයන් විද්‍යමාන කරමින් මේ සඳහා නොයෙකුත් ප්‍රවේශයන් භාවිතා කරන ලදී. මූල්‍ය පද්ධතිය තුළ බැංකුවල ඇති වැදගත්කම සලකා සියලුම මහ බැංකු විසින් බැංකුවලට ඉහළ ද්‍රවශීලතාවයක් සපයන ලදී. බැංකුවලට ද්‍රවශීලතාව ලබාදීම සඳහා බොහෝ මහ බැංකු, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ ෆෙඩරල් රිසර්ව් බැංකුව සමඟ විදේශ මුදල් හුවමාරු ගනුදෙනු මගින් ලබාගත් ඇමෙරිකානු ඩොලර් භාවිතා කරන ලදී. අනෙකුත් මහ බැංකු අතර, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ ෆෙඩරල් රිසර්ව් බැංකුව හා එංගලන්ත බැංකුව විසින් දිගු කාලීන පොලී අනුපාතික අඩු කිරීමේ අරමුණින් ස්ථිර පදනමක් මත රාජ්‍ය බැඳුම්කර මිලදී ගැනීමට මැදිහත් විය. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද ආර්ථිකයට



විශේෂ සටහන 1

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයට මහ බැංකු දැක්වූ ප්‍රතිචාර

1

ආර්ථික, මිල සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව, ඉදිරි දැක්ම සහ ප්‍රතිපත්ති

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයට ප්‍රතිචාරයක් ලෙස දියුණු හා නැගී එන ආර්ථිකයන්හි මහ බැංකු විසින් පෙර නොවූ විරූ ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබීය. මෙම ක්‍රියාමාර්ගයන් තුළින් ගෝලීය මූල්‍ය පද්ධතිය බිඳවැටීම වැළැක්වීමට හැකි වූ අතර, මේවායින් සමහරක් සාම්ප්‍රදායික මහ බැංකු මෙහෙයුම් රාමුවට ඇතුළත් වුවද, අනෙකුත් ප්‍රතිපත්ති සාම්ප්‍රදායික මහ බැංකු කටයුතුවලින් බැහැර වූ ඒවා විය. මූල්‍ය අර්බුදය හමුවේ මහ බැංකු විසින් සිදුකළ සමස්ත ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග, අර්බුදය විකාශනය වූ විවිධ අවස්ථා පදනම් කර ගනිමින්, වෙන් වෙන් වශයෙන් අදියරයන් කිහිපයක් යටතේ පුළුල් ලෙස වර්ගීකරණය කළ හැකිය. ඒ අනුව, අර්ථ දැක්විය හැකි පළමු ප්‍රතිපත්ති සමූහය අර්බුදයේ ආරම්භක අවස්ථාවල ක්‍රියාවට නැංවූ අතර, මේවා කෙටිකාලීන මුදල් වෙළෙඳපොළවල් තුළ ඇතිව තිබූ පීඩනයන් අවම කිරීමේ අරමුණින් විශාල වශයෙන් ද්‍රවශීලතාවයක් සැපයීම ඉලක්ක කරගත් ක්‍රියාමාර්ග වේ. කෙටිකාලීන වෙළෙඳපොළවල පැවැති පීඩනය පුළුල් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල් වෙත පැතිරී ගිය දෙවන අවස්ථාව තුළ මහ බැංකු විසින් වෙළෙඳපොළ සහභාගිවන්නන් වෙත අරමුදල් නිකුත් කිරීමේ දී කල් පිරීමේ කාලය දීර්ඝ කිරීම, ප්‍රතිපාර්ශවකරුවන් හා ඇප ලෙස බාරගත හැකි උපකරණ පරාසය වඩා පුළුල් කිරීම යනාදී ක්‍රියාමාර්ග යොදා ගනිමින් ද්‍රවශීලතාවයක් සැපයූ අතර පුළුල් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල් තුළ පැවති ද්‍රවශීලතා පීඩන ලිහිල් කිරීමට පියවර ගනු ලැබීය. මින් පසුව, මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල අඛණ්ඩව පැවැති පීඩනය මගින් මූර්ත ආර්ථිකය තුළ විශ්වාසය පළුදු වූ විට, සැකය සහ අවදානම පිළිබඳ ඇතිවන අයහපත් හැඟීම් මඟහරවාලීම සඳහා මහ බැංකු විසින් විවිධ ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබීය. අනෙකුත් මහ බැංකු සමග සම්බන්ධීකරණයෙන් සිදු කරනු ලැබූ මෙම ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග වලින් ආර්ථිකයට දිගුකාලීන ආයෝජන සඳහා අරමුදල් ලබා දීම සහ සන්නිවේදන කටයුතු දියුණු කිරීමට ද අරමුණු කරනු ලැබීය.

2007 අගෝස්තු මස දී ආරම්භ වූ ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයේ මුල් අවස්ථාවන්හි දියුණු රටවල්වල අන්තර් බැංකු ණය සැපයීම් බොහෝදුරට අඩු වීමට ප්‍රතිචාරයක් ලෙස මහ බැංකු මැදිහත් වීම සිදු කරනු ලැබීය. පුළුල් පරාසයකට අයත් සංකීර්ණ සුරැකුම් තක්සේරු කිරීමේ දී මතු වූ අවිනිශ්චිතතා ආශ්‍රිතව හටගත් ද්‍රවශීලතා හා ණය අවදානම අන්තර් බැංකු මුදල් වෙළෙඳපොළවල ණය සැපයීම් අඩු වීමට බලපෑවේය. මෙම වාතාවරණය යටතේ මහ බැංකු විසින් අන්තර් බැංකු මුදල් වෙළෙඳපොළවල්වලට ද්‍රවශීලතාව සැපයීම ආරම්භ

කරන ලදී. පළමුව මහ බැංකු විසින් වඩා සාම්ප්‍රදායික මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාකාරකම් වන ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අඩු කිරීම වැනි ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කරන ලදී. කෙසේ නමුත්, අන්තර් බැංකු ණය වෙළෙඳපොළවල වාතාවරණය වැඩි දියුණු කිරීමට සාම්ප්‍රදායික මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාකාරකම් පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවන බව පැහැදිලි වන්නට විය. ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අඩු කිරීම තුළින් අන්තර් බැංකු මුදල් වෙළෙඳපොළ මත ඇති වන බලපෑම සුළු වීම මෙයට ප්‍රධාන හේතුව වේ.

මේ හේතුවෙන් අන්තර් බැංකු වෙළෙඳපොළවල පැවති ද්‍රවශීලතා අර්බුදය සමනය කිරීම සඳහා සාම්ප්‍රදායික නොවන ක්‍රමවේදයන් අනුගමනය කිරීමට මහ බැංකුවලට සිදු විය. ද්‍රවශීලතාවය සැපයීමේ සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් කටයුතුවලට අමතරව සාමාන්‍ය ද්‍රවශීලතා මට්ටම්වලට වඩා වැඩියෙන් ද්‍රවශීලතාවය සැපයීමට මහ බැංකු විසින් විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතු සිදු කරන ලදී. අර්බුදයේ මුල් අවස්ථාවන්වල හදිසි ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතාවයන් ඉටු කිරීම ද මහ බැංකු විසින් සිදු කරන ලදී.

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය දෙවන වසරට එළැඹෙන විට මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවය ඇතිකිරීමට මහ බැංකු විසින් සාම්ප්‍රදායික නොවන ප්‍රතිපත්ති කිහිපයක් ක්‍රියාවට නංවනු ලැබීය. ඒ.අයි.ජී.රක්ෂණ සමාගම (A.I.G) සහ සිටි බැංකු සමූහ ව්‍යාපාරයට (Citigroup) ඇමෙරිකාවේ ෆෙඩරල් රිසර්ව් බැංකුව විසින් සහාය ලබා දීම වැනි මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවයට පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් ආයතනවලට ද්‍රවශීලතාව සැපයීම මහ බැංකු ක්‍රියාත්මක කළ ප්‍රතිපත්ති අතුරින් වඩා වැදගත් වේ.

2008 වසර තුළ ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය හමුවේ මහ බැංකු ගත් ක්‍රියාමාර්ගවල තවත් වැදගත් ලක්ෂණයක් වූයේ ලොව ප්‍රධාන මහ බැංකු තම ප්‍රතිපත්තින් සම්බන්ධීකරණය කරමින් ක්‍රියාවට නැංවීමයි. 2007 අවසානයේ දී මෙලෙස සම්බන්ධීකරණයක් සහිතව ගන්නා ලද ක්‍රියා මාර්ගවල පළමුවැන්න ලෙස ඇප ලෙස බාරගත හැකි උපකරණ පරාසය පුළුල් කරමින් මූල්‍ය ආයතන විශාල සංඛ්‍යාවකට ද්‍රවශීලතාව සෘජුවම ලබා ගැනීමට හැකි වන ක්‍රියාමාර්ග ඇතුළත් නිවේදනයන් ඇමෙරිකාවේ ෆෙඩරල් රිසර්ව් බැංකුව, යුරෝපා මහ බැංකුව, එංගලන්ත මහ බැංකුව, ජපාන මහ බැංකුව, කැනඩාවේ මහ බැංකුව, ස්විට්සර්ලන්ත මහ බැංකුව සහ ස්විඩනයේ රික්ස් බැංකුව විසින් නිකුත් කරනු ලැබීය. මින් අනතුරුව ප්‍රතිපත්ති සම්බන්ධීකරණ ක්‍රියාමාර්ගවල තවත් වටයක් 2008 ඔක්තෝබර් මස 8 වැනි දින ක්‍රියාත්මක වූ අතර මෙහිදී ෆෙඩරල් රිසර්ව් බැංකුව, යුරෝපා මහ බැංකුව, එංගලන්ත මහ බැංකුව, කැනඩාවේ මහ බැංකුව, ස්විට්සර්ලන්ත මහ බැංකුව සහ ස්විඩනයේ

රික්ස් බැංකුව සිය ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අඩු කරන බව දන්වමින් එකම අවස්ථාවකදී නිවේදනයක් නිකුත් කරන ලදී.

මහ බැංකු විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද තුන්වන වර්ගයේ ප්‍රතිපත්තිමය ප්‍රතිචාරය වූයේ බැංකු නොවන අංශයේ ණය තත්ත්වයන් ලිහිල් කිරීමට ගත් ක්‍රියාමාර්ගයන්ය. මෙම ක්‍රියාමාර්ග යටතේ බැංකු නොවන ආයතනවල ද්‍රවශීලතාව වර්ධනය කිරීමට සෘජුවම අරමුදල් ලබාදෙන ලදී. සාංගමික බැඳුම්කර, වත්කම් මත පදනම් වූ සුරැකුම් හා වාණිජ පත්‍රිකා යනාදී විශේෂිත වෙළෙඳපොළවල පැවැති අධික අවදානම් දැක්ම ඉවත් කිරීම හා දැඩි ණය තත්ත්වයන් ලිහිල් කිරීම යනාදී කරුණු ඉලක්ක කිරීම මෙමගින් සිදු විය. මහ බැංකු විසින් අන්තර් බැංකු වෙළෙඳපොළවල ද්‍රවශීලතාව වැඩි කිරීමට ඉහත දී ගත් ක්‍රියාමාර්ග වූ ප්‍රතිපාර්ශවකරුවන් හා ඇප ලෙස බාරගත හැකි උපකරණ පරාසය ව්‍යාප්ත කිරීම සහ කල්පිරීමේ කාලය දීර්ඝ කිරීම යනාදී කරුණු තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

නැගී එන ආර්ථිකයන්හි මහ බැංකු ද දේශීය මුදල් හා විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළවල පැවැති පීඩන සමනය කිරීම සඳහා සම්ප්‍රදායික හා සම්ප්‍රදායික නොවන ක්‍රියාමාර්ගවල සංකලනයක් කෙරෙහි විශ්වාසය තබන ලදී. මූල්‍ය අර්බුදය බොහෝ නැගී එන ආර්ථිකයන්හි විදේශ විනිමය සංචිත මත බලපෑමක් සිදු කරන ලදී. මෙයට ප්‍රතිචාරයක් ලෙස ප්‍රධාන වශයෙන් සිය විදේශ සංචිත නංවාලීමේ අරමුණින් නැගී එන ආර්ථිකයන්හි මහ බැංකු ඩොලර් ද්‍රවශීලතාව ලබා ගැනීම සඳහා වෙනත් මහ බැංකු සමග විදේශ විනිමය හුවමාරු ගිවිසුම්වලට එළඹිණ. මෙයට අමතරව, විශේෂ ක්‍රමයක් යටතේ විශේෂ ගැනුම් හිමිකම් (Special Drawing Rights) ලබා දීම සහ ණය පහසුකම් ලබාදීම තුළින් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් නැගී එන රටවල් ගණනාවක විදේශ සංචිත ශක්තිමත් කිරීමට සහයෝගය ලබාදෙන ලදී. මහ බැංකු කිහිපයක සංචිත අවශ්‍යතා අනුපාතය ඇතුළත් දේශීය සංචිත අවශ්‍යතාවයන් ලිහිල් කරන ලද අතර, මහ බැංකු බොහොමයක් විසින් දේශීය ද්‍රවශීලතා හිඟයන් සමනය කිරීමට සම්මත ද්‍රවශීලතා සැපයීමේ පහසුකම් මත පනවා තිබූ කොන්දේසි ලිහිල් කරන ලදී.

ලොව වටා මහ බැංකු සිය ආර්ථිකයන් මත මූල්‍ය අර්බුදයෙන් ඇති වූ අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීමේ අරමුණින් පුළුල් පරාසයක ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබීය. ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයේ අහිතකර ප්‍රතිඵලයක් වලින් මිදීමට නැගී එන ආර්ථිකයන්ට ද නොහැකි විය. විදේශ විනිමය ඉවත් කර ගැනීමත් සමග සංචිත අඩු වූ අතර විනිමය අනුපාතය පීඩනයට ලක් විය. මේ සමගම විදේශ මුදලින් යුතු ණය වැඩි වශයෙන් ලබාගත් මූල්‍ය අතරමැදියන් පීඩාවට පත් වූ අතර ප්‍රේෂණ සහ අපනයනය අඩු විය,

විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළවලට විදේශ විනිමය සැපයීමත් සමග ඒ හා සමානව දේශීය ව්‍යාවහාර මුදල් ද්‍රවශීලතාවය අඩු විය. නැගී එන ආර්ථිකයන්ගේ බාහිර කම්පනයන් දරා ගැනීමේ හැකියාව, පහත් මට්ටමක පවතින බවට පවතින විශ්වාසය හේතුවෙන් ගෝලීය ආර්ථික අර්බුදය හමුවේ විශේෂයෙන්ම කුඩා විවෘත ආර්ථිකයන් ඇතුළත් නැගී එන ආර්ථිකයන්ගේ ප්‍රතිචාර විග්‍රහ කිරීම වැදගත් වේ. මේනිසා, ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය සහ මහ බැංකු විසින් එයට දැක්වූ ප්‍රතිචාර තුළින්, විශේෂයෙන්ම කුඩා විවෘත ආර්ථිකයන්වලට ද උගත හැකි පාඩම් කිහිපයක් ඇත.

- ගෝලීය ප්‍රශ්න සඳහා ගෝලීය විසඳුම් අවශ්‍ය වේ. ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය පද්ධතිමය ස්වභාවයක් ගත් හෙයින්, ලොව පුරා මහ බැංකු සහ රජයන් සාමූහිකව ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගනු ලැබීය. මෙම අර්බුදය හමුවේ ගෝලීය වශයෙන් දැක් වූ ප්‍රතිචාර මත අවිනිශ්චිතතාවය උච්ච වූ අවස්ථාවන් තුළ දී මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල්වල විශ්වාසනීයත්වය ගොඩ නැංවීමට උපකාරී විය.
- අර්බුද අවස්ථාවන් තුළ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ක්‍ෂණිකව සහ තීරණාත්මක ලෙස ගත යුතුය. මෑත දී සිදු වූ මූල්‍ය අර්බුදයේ දී විශේෂයෙන් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළට හා සමස්ත ආර්ථිකයට සිදු විය හැකි බලපෑම් අවම කිරීමට ගත් ක්‍රියාමාර්ග පමා වීම හේතුවෙන් පාඩු ලැබීමට සිදු විය. අනෙක් අතට, මූල්‍ය අර්බුදයෙහි අහිතකර ප්‍රතිඵලයක් විදීමට සිදු වූ නැගී එන රටවලට ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් මූල්‍ය පහසුකම් නොපමාව ලබාදීම හේතුවෙන් මූල්‍ය අර්බුදය හමුවේ සිය ආර්ථිකයන් පවත්වා ගෙන යෑමටත්, ඉක්මණින් තම ආර්ථිකයන් නැවත ගොඩනැංවීමටත් මෙම රටවලට හැකියාව ලැබිණ.
- අවදානම් ගොඩනැංවීම වැළැක්වීම සඳහා දිගුකාලීන දැක්මක් ඇති ප්‍රතිපත්තීන් ගැන අවධානය යොමු කළ යුතුව ඇත. දිගුකාලීන දැක්මක් නොමැති වීම හේතුවෙන් අර්බුදයන් හමුවේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් කෙටිකාලීන උත්තේජන වෙත යොමු වනු ඇත.
- ප්‍රතිපත්තිවල පාරදෘශ්‍යභාවය හා පැහැදිලිභාවය නොමැති වීම වෙළෙඳපොළවල අවදානම වැඩි කිරීමට දායක වන අතර, අර්බුදයෙන් සිදු විය හැකි පාඩු අවම කිරීමට මහ බැංකු සහ රජයන් යුහුසුළුව වෙළෙඳපොළවල් සමග සන්නිවේදන කටයුතු සිදු කළ යුතුය.
- රටක දරා ගැනීමේ හැකියාව රඳා පවතිනුයේ අර්බුදයන් හටගැනීමට පෙර ක්‍රියාවට නංවන සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්තීන් මතය. උදාහරණයක් වශයෙන් සමහර රටවල් අර්බුදයට පෙර සිය විදේශ සංචිත නංවාලීම හේතුවෙන් අර්බුදය තුළදී විදේශ විනිමය සඳහා මතු වූ ඉල්ලුමට මුහුණ දීමට ඔවුන්ට හැකි විය.

- යහපත් කාල පරිච්ඡේද තුළ දී අවදානම් පිළිබඳ අපේක්ෂා කරමින් ඒ සඳහා ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කර අයහපත් කාල පරිච්ඡේදයන් තුළ තීරණාත්මක ලෙස කටයුතු කිරීමට සූදානම්ව සිටීමේ අවශ්‍යතාවය මෙම අර්බුදය තුළින් ඉස්මතු කර දැක්විය. යහපත් කාල පරිච්ඡේදයන් තුළ දී බැංකු සඳහා පනවා තිබූ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා නංවාලීම හේතුවෙන් අයහපත් කාලයන් තුළ එම ඉහළ නැංවූ ප්‍රාග්ධනයන් ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට හැකි වූ අතර ඒ තුළින් බැංකු බුන්වත් වීමේ අවදානම ද අඩු කරගැනීමට එම රටවල් සමත් විය.

- නිරතුරුව වෙනස් වන මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල අවදානම අවම කිරීමට ශක්තිමත් මූල්‍ය පද්ධතියක් අත්‍යවශ්‍ය වේ. මේ අනුව, ලොව වටා මහ බැංකු පූර්ව අනතුරු ඇඟවීමේ සංඥා සහ මූල්‍ය පද්ධතියේ නියාමනය හා අධීක්ෂණය ශක්තිමත් කිරීමට කටයුතු කරමින් සිටී. මෑතදී සිදු වූ මූල්‍ය අර්බුදය තුළින් එක් එක් ආයතනවල ස්ථායීතාව පිළිබඳව අවධානය යොමු කරන ක්ෂුද්‍ර විචක්ෂණශීලී නියාමනයන් වෙනුවට සමස්ථ මූල්‍ය පද්ධතියේම නියාමනය පිළිබඳව අවධානය යොමු කරන සාර්ව - විචක්ෂණශීලී දැක්මක අවශ්‍යතාවය ඉස්මතු කර පෙන්වයි.

සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළෙහි ඇති වැදගත්කම හඳුනාගනිමින්, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද ංෙඩරල් රිසර්ව් බැංකුව විසින් රාජ්‍ය අනුග්‍රහයෙන් ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යාපාරවල ණය වෙළෙඳපොළ, උකස් වලින් ආවරණය කරන ලද සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ සහ වාණිජ පත්‍රිකා යන වෙළෙඳපොළවල්වලට මැදිහත් වූ අතර, වත්කම්වලින් ආවරණය වන සුරැකුම්පත්වල ආයෝජකයන්ට අවශ්‍ය මුදල් සහ රැකවරණ ලබාදෙන ලදී. මෙම ක්‍රියාමාර්ග සමග ප්‍රතිපත්තිමය පොලී අනුපාතික අඩු කිරීම හා රජය විසින් උත්තේජකයන් සැපයීම යනාදිය, මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීල තත්ත්වය හා විශ්වාසය වර්ධනය කිරීමෙහිලා උපකාරී විය.

ගෝලීය ආර්ථික අවපාතයෙන් මුදවා ගැනීම සඳහා අනුගමනය කළ ප්‍රසාරණාත්මක මුදල් හා රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති කඩිනමින් අත්හලහොත් එය ගෝලීය ඉල්ලුම අඩු වීමට බලපෑ හැකි බැවින් ඒ පිළිබඳව අවධානය යොමු වී ඇත. ලෝක ආර්ථික අවපාතය සම්පූර්ණයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වන තෙක් ඊට සහාය වන සාර්ව ආර්ථික පරිසරයක් රඳවා ගනිමින් මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය යථා තත්ත්වයට පත්කිරීම ප්‍රධාන අවශ්‍යතාවය ලෙස පවතී. මූල්‍ය අර්බුදයෙන් ඇති වූ ප්‍රතිවිපාක සැලකූවිට ගෝලීය අවධානය දැන් යොමුව ඇත්තේ බොහෝ රටවල් අනුගමනය කළ රාජ්‍ය මූල්‍ය සහන සැපයීමෙන් ඉවත්වීම කෙරෙහිය. මෙසේ භාවිතා කරනු ලැබූ ක්‍රමෝපායයන්ගෙන් ඉවත් වීමේ දී එමගින් ඇති වන අහිතකර බලපෑම සමනය කිරීම සඳහා සහනදායී මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රමෝපායයන් අවශ්‍ය වනු ඇත. විවිධ ආර්ථිකයන් එවැනි මූල්‍ය සහන සැපයීම අවම කිරීමේ ක්‍රමෝපායයන් දැනටමත් ආරම්භ කර ඇති අතර, සැබවින්ම එවැනි ඇතැම් මැදිහත්වීම් මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ වර්ධනය වීමත් සමගම අවශ්‍ය

නොවන තත්ත්වයට පත්ව ඇත. මූල්‍ය ආයතනවල ගැටලු සහිත වත්කම් මිල දී ගැනීම සඳහා ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ ංෙඩරල් රිසර්ව් බැංකුව විසින් 2008 දී ක්‍රියාත්මක කළ, වත්කම් ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ වැඩසටහන අවලංගු කිරීමට දැනටමත් ක්‍රියාකර ඇත. එසේම, ඇමෙරිකානු රජය විසින් හදිසි අවස්ථාවල දී බැංකු වෙත ලබාදුන් ණය පියවන ලෙස ද බැංකුවලින් ඉල්ලා ඇත. මේ අතර, බොහෝ මහ බැංකු විසින් මූල්‍ය අර්බුදයේ උච්චතම අවස්ථාවේ දී ඇමෙරිකානු එක්සත් ජනපදයේ ංෙඩරල් රිසර්ව් බැංකුව සමග එළැඹුණු විදේශ මුදල් හුවමාරු ගිවිසුම් ප්‍රතිවර්තනය කිරීමට පියවර ගෙන ඇත. ජපානය සහ එක්සත් රාජධානිය වැනි රටවල්, සමාගම් බැඳුම්කර මිල දී ගැනීම නවතා දමා ඇත. වෙළෙඳපොළෙහි අධි ද්‍රවශීලතාව පාලනය කිරීම සඳහා ඕස්ට්‍රේලියාව දැනටමත් ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික වැඩි කිරීම ආරම්භ කර ඇත. තවද දේශීය ආයතනවලට අඩු පොලී අනුපාතික යටතේ විදේශීය ණය ලබා ගැනීමට උපකාර වනු පිණිස විදේශ විනිමය රට තුළට ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා නැගිළින ආර්ථිකයන් විනිමය රෙගුලාසි ලිහිල් කර ඇත. නැවතත් වත්කම් මිල ඉහළයාම (Asset Bubble) මත පදනම් වූ ආර්ථික ප්‍රසාරණයක් ඇති නොවීම සහතික කිරීම සඳහා 2010 වසරේ දී මහ බැංකුවල ප්‍රතිපත්තින්හි වැඩි අවධානය ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණය කෙරෙහි යොමුවනු ඇත.

1.4 මැදි කාලීන සාර්ව ආර්ථික ඉදිරි දැක්ම, අභියෝග සහ ප්‍රතිපත්ති

අභ්‍යන්තර අර්බුදය නිමාවීමත් සමග ඇති වූ සාධනීය ඉදිරි දැක්ම හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය, ක්‍රමයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වෙයැයි ද, මැදිකාලීනව ගෝලීය ආර්ථික අර්බුදයට පෙර පැවති මට්ටමටත් වඩා වැඩි වේගයකින් වර්ධනය වනු ඇතැයි ද අපේක්ෂා

කෙරේ. සාර්ව ආර්ථික පරිසරය වැඩිදියුණු වීම, ආයෝජන විශ්වාසය වර්ධනය වීම, අභ්‍යන්තර අර්බුදය නිමාවීමෙන් නව ආයෝජන අවස්ථා නිර්මාණය වීමත් සමග යෝග්‍ය ක්‍රමෝපායයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් විසින් දක්වනු ලබන කැපවීම, මහා පරිමාණ යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති කිහිපයක් කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කිරීම, අලුතෙන් මුදාගත් ප්‍රදේශවල පුනරුත්ථාපන හා ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සිදු කිරීම මෙන්ම ගෝලීය ආර්ථිකය අපේක්ෂිත යථා තත්ත්වයට පත්වීම මෙවැනි ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයකට අවශ්‍ය ශක්තිය ලබාදෙනු ඇත.

මැදිකාලීනව සියයට 7 - 8 ක ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් අපේක්ෂා කෙරේ. විදේශීය සම්පත් ලැබීම සැලකිය යුතු මට්ටමක පැවතිය ද මෙවැනි ආර්ථික ඉලක්කයක් ළඟාකර ගැනීමට අවශ්‍ය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 30 ක් පමණ වන ආයෝජන, ප්‍රධාන වශයෙන්ම දේශීය ඉතුරුම් මගින් සිදුකිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. මැදිකාලීනව ආයෝජන ඉහළ නැංවීම සඳහා අවශ්‍ය වන දේශීය ඉතුරුම්වල වැඩිවීම රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික යන දෙඅංශයෙන්ම සැපයෙනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වේ. මේ සඳහා රජයේ අයවැයෙහි වර්තන ගිණුමේ අතිරික්තයක් පවත්වා ගැනීම සහ පෞද්ගලික ඉතුරුම් දිරිමත් කිරීම සඳහා අඩු උද්ධමනයක් සහිත හිතකර සාර්ව ආර්ථික පරිසරයක් පවත්වා ගැනීම අවශ්‍ය වනු ඇත. එම නිසා, 2010 සහ ඉන් ඉදිරිය සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය, රජයේ ආදායම ඉහළ නැංවීම සහ වර්තන වියදම් තාර්කිකරණය කිරීම හරහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාමාර්ගය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා මෙහෙයවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. වෙළෙඳපොළ කටයුතු බාධාවකින් තොරව සිදුකිරීමට අවශ්‍ය ද්‍රවශීලතාවය සැපයීමට සහ ඉල්ලුමෙන් ඇතිවන පීඩනය මැඩපැවැත්වීමට මුදල් ප්‍රසාරණය යෝග්‍ය මට්ටමක පවත්වාගෙන යනු ඇත. මැදිකාලීනව, උද්ධමනය තනි සංඛ්‍යාත්මක අගයක පවතිනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මාස පහකට වැඩි කාලයක ආනයන සඳහා ප්‍රමාණවත් වන පරිදි සංචිත පවත්වාගෙන යමින් විදේශීය අංශය, මැදිකාලීනව තවදුරටත් ශක්තිමත් වේ යැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මීට අමතරව, විදුලිබල හා බලශක්ති අංශය ඇතුළුව හඳුනාගත් ව්‍යුහමය සහ ආයතනික වෙනස්කම් විශ්වසනීය මට්ටමකින් ක්‍රියාත්මක කිරීම, ආයෝජන පරිසරය තවදුරටත් වර්ධනය කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වාදීම, ගැටුම් නිමාවීමෙන් පසු ඇති වී ඇති සුභවාදී අවස්ථාවන් ඵලදායී ලෙස ප්‍රයෝජනයට ගැනීම, දැනට ක්‍රියාත්මක කෙරෙමින් පවතින හා

සැලසුම් කර ඇති යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති නියමිත කාලය තුළ සම්පූර්ණ කිරීම මගින් යටිතල පහසුකම් සම්බන්ධයෙන් පවතින ගැටලු විසඳීම සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම යනාදිය ද අපේක්ෂා කෙරේ. ගෝලීය ආර්ථිකයේ අපේක්ෂිත වාසිදායක තත්ත්වයන්, හිතකර ආරක්ෂක තත්ත්වය සහ අර්බුද පැවති ප්‍රදේශවලින් ලැබෙන දායකත්වය, විදේශීය වෙළෙඳාම සහ සංචාරක කටයුතු මෙන්ම විදේශීය ආයෝජන ද ඉහළ නැංවීමට උපකාරී වනු ඇත. මැදිකාලීනව වෙළෙඳ හිඟය පුළුල් වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළ ද, විදේශ සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ අපේක්ෂිත පරිදි ඉහළ යාමෙන් විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය අඩු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. තවද, රජයට මෙන්ම පෞද්ගලික අංශයට විදේශීය විනිමය විශාල වශයෙන් ලැබීම මගින් ජංගම ගිණුමේ හිඟය පියවීමට අවශ්‍ය ප්‍රමාණයටත් වඩා ඉහළ අතිරික්තයක් ප්‍රාග්ධන හා මූල්‍ය ගිණුමේ ඇතිවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර, එමගින් ගෙවුම් තුලනයේ අතිරික්තයක් ඇති වනු ඇත. කෙසේ වුවද, ගෝලීය ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම අවශ්‍ය වේගයෙන් සිදු නොවීම, ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් සිදුකිරීම ප්‍රමාදවීම, අනපේක්ෂිතව වෙළෙඳ භාණ්ඩ මිල ගණන් වැඩිවීම, විශේෂයෙන්ම, තෙල් මිල ගණන් ඉහළ යාම සහ කාලගුණය හේතුවෙන් ඇති වියහැකි අහිතකර බලපෑම අපේක්ෂිත මැදිකාලීන ඉලක්ක ළඟාකර ගැනීමට අහිතකර ලෙස බලපෑමටද ඉඩ ඇත.

අභ්‍යන්තර ගැටුම් නිමාවීමෙන් පසු ආයෝජකයන් තුළ ඇති වූ සුභවාදී ආකල්ප සහ ගෝලීය මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ යථාතත්ත්වයට පත්වීම හේතුවෙන්, 2010 දී සහ ඉන් ඉදිරි කාලයේ දී රජයට සහ පෞද්ගලික අංශයට ඍජු විදේශීය ආයෝජන ද ඇතුළුව විදේශීය මූල්‍ය ප්‍රවාහ විශාල වශයෙන් ලැබෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. තවද, ගෝලීය ද්‍රවශීල අවහිරතා ලිහිල්වීමත් සමග රජයට සහ පෞද්ගලික අංශයට ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළෙඳපොළෙන් තරගකාරී පොලී අනුපාතික යටතේ අරමුදල් ලබා ගැනීමට හැකි වනු ඇත. විවිධ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා සංවර්ධන පාර්ශ්වකරුවන් විසින් ලබාදීමට එකඟ වී ඇති සම්මුඛ අරමුදල්වල ප්‍රමාණය 2008 අවසානයේ වූ එ.ජ.ඩොලර් බිලියන 5.9 ට සාපේක්ෂව 2009 අවසානයේ දී එ.ජ.ඩොලර් බිලියන 6.4 ක් විය. මෙම අරමුදල් යටතේ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාලය වසර 2-5 දක්වා වන අතර, ඉන් බොහොමයක්, රටෙහි නිෂ්පාදන ධාරිතාවය තවදුරටත් පුළුල් කිරීමට හේතුවන යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා වේ. ඊට අමතරව, විශේෂයෙන්ම



සංචාරක, කෘෂිකර්මාන්ත, ඉදිකිරීම් සහ නිෂ්පාදන කර්මාන්ත යන අංශ සඳහා සෘජු විදේශීය ආයෝජන විශාල ප්‍රමාණයක් ලැබෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත් රටේ සෙසු පළාත් සමග ඒකාබද්ධවීමෙන් නිර්මාණය වූ නව අවස්ථාවලින් උපරිම ප්‍රතිලාභ ලබාගැනීමට මනා සැලසුම්කරණයක් හා සම්බන්ධීකරණය මෙන්ම දැඩි කැපවීමක් ද අත්‍යවශ්‍ය වේ. “නැගෙනහිර නවෝදය” සහ “උතුරු වසන්තය” යන වැඩසටහන් යටතේ හඳුනාගත් විවිධ පුනරුත්ථාපන, ප්‍රතිසංස්කරණ සහ සංවර්ධන වැඩසටහන් නියමිත කාලය තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීම, අර්බුද පැවති ප්‍රදේශවල මෙන්ම රටේ අනෙකුත් ප්‍රදේශවල ද ආර්ථික කටයුතු ඉහළ නැංවීමට මග පාදනු ඇත. යටිතල පහසුකම්, කෘෂිකර්ම, සංචාරක, ප්‍රවාහන, සෞඛ්‍ය, අධ්‍යාපන, කර්මාන්ත, වෙළෙඳාම, ධීවර සහ සේවා අංශවල ද නව ආයෝජන අවස්ථා උදාවනු ඇත. උතුරු සහ නැගෙනහිර පළාත්වල ව්‍යාපෘති ගණනාවක් ආරම්භ කිරීම සඳහා ආයෝජන මණ්ඩලයේ අනුමැතිය දැනටමත් ලබා දී ඇත. දිගුකාලීනව සමස්ත රටටම උපරිම ප්‍රතිලාභ ලබාදීම සඳහා මෙම පළාත් දෙකේ සංවර්ධන කටයුතු කඩිනම් කිරීමට, මෙතෙක් දැරූ කැපවීම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වේ.

දේශීය නිෂ්පාදනය කරනු ලබන කෘෂිකාර්මික ද්‍රව්‍යවල මිල ගණන් උච්චාවචනය වීම උද්ධමනයෙහි ඉහළ විචලනයට තුඩු දෙයි. දිගුකාලීනව උද්ධමනය පාලනය කිරීමේ ප්‍රධාන ක්‍රමවේදය වනුයේ යෝග්‍ය මුදල් හා රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති යොදා ගනිමින් සමස්ත ඉල්ලුම පාලනය කිරීමයි. කෙසේ වුවද, කෙටි කාලීනව කෘෂිකාර්මික ද්‍රව්‍ය මිලෙහි ඇති වන උච්චාවචනයන් පාලනය කිරීම සඳහා ගබඩා පහසුකම් හිඟතාවය, ප්‍රවාහනයෙහි පවතින දුර්වලතා, ඇතැම් ප්‍රදේශවල පවත්නා ශ්‍රම හිඟය මෙන්ම වගා කන්නවල පවත්නා ගැටලු යනාදී සැපයුම් අංශයේ ගැටලුවලට පිළියම් යෙදීම වැදගත් වේ. වාරිමාර්ග පහසුකම්, දුෂ්කර පළාත්වල ප්‍රවාහන පහසුකම්, කෘෂි ව්‍යාප්ති සේවා, ඉහළ ඵලදාවෙන් යුත් බෝග වර්ග ලබා දීම සහ පර්යේෂණ හා සංවර්ධන යනාදී පහසුකම් දියුණු කිරීම අරමුණු කරගත් ප්‍රතිපත්ති, ඵලදායීතාවය වර්ධනය කිරීම මෙන්ම නිෂ්පාදන පිරිවැය අවම කිරීම සඳහා ද උපකාරී වනු ඇත. මේ අතර, වගා කන්න අතර කාලය තුළ මිල මට්ටම් විශාල ලෙස උච්චාවචනය වීම වළක්වාගැනීම සඳහා ප්‍රධාන ආහාර බෝගවල අතිරේක තොග පවත්වා ගැනීම, ජාතික මෙන්ම ප්‍රාදේශීය මට්ටමෙන් පවතින ගබඩා පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. තවද, ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම් මෙන්ම කෘෂිද්‍රව්‍ය හුවමාරු

වෙළෙඳපොළවල් (Commodity Exchange) ප්‍රචලිත කිරීමට අනුබල දීම තුළින් මිල උච්චාවචනයන් අවම කරගත හැකි වන අතර නිෂ්පාදකයින්ගේ ආදායම ස්ථායී කිරීමට ද එය උපකාරී වනු ඇත.

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් සහ සමහර දේශීය මූල්‍ය ආයතන හා සම්බන්ධ අනෙකුත් සමාගම් කිහිපයක් අසාර්ථක වීම හේතුවෙන් ඇති වූ ගැටලුවලින්, මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව තහවුරු කිරීම සඳහා වන නියාමන සහ අධීක්ෂණ රාමුව තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය අවධාරණය විය. ස්ථායී මූල්‍ය පද්ධතියක් මගින් ගනුදෙනුකරුවන් ආරක්ෂා කිරීම සහ මූල්‍ය අංශයේ සංවර්ධනය තහවුරු කිරීම මෙන්ම සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග කාර්යක්ෂම ලෙස සම්ප්‍රේෂණය කිරීම ද තහවුරු කරයි. මෙවන් පසුබිමක් යටතේ නෛතික රාමුව ශක්තිමත් කිරීම තුළින් නියාමන හා අධීක්ෂණ කටයුතු වැඩි දියුණු කිරීමෙන් මූල්‍ය පද්ධතියේ ශක්තිමත්තාවය මෙන්ම සුරක්ෂිතභාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් කටයුතු කරන ලදී. මූල්‍ය පද්ධතිය පිළිබඳව මහජනතාවගේ විශ්වාසය වැඩි දියුණු කිරීමේ තවත් පියවරක් ලෙස තැන්පතු රක්ෂණ වැඩසටහනක් හඳුන්වා දීමට යෝජනා කර ඇත. ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය ඇතිවීමත් සමග තැන්පත්කරුවන්ට වන්දි ගෙවීම් සඳහා කාර්යක්ෂම ක්‍රියාවලියක් පැවැතීමේ අවශ්‍යතාව අවධාරණය කර ඇත. මේ නිසා, අනිවාර්ය තැන්පතු රක්ෂණ වැඩසටහනක් ස්ථාපිත කිරීම මූල්‍ය පද්ධතිය කෙරෙහි මහජන විශ්වාසය වැඩිදියුණු කිරීමට හා පවත්වා ගැනීමට උපකාරී වනු ඇත. මූල්‍ය ආරක්ෂණ ජාලයේ ප්‍රධාන අංගයක් වන තැන්පතු රක්ෂණ මගින් සිය අභිමතය පරිදි තීරණ ගැනීමට ඇති ඉඩකඩ සීමාකිරීම මෙන්ම අසාර්ථක වූ බැංකු යථා තත්ත්වයට පත්කිරීමේ පිරිවැය අවම කිරීමට උපකාරී වීම සහ අසාර්ථක බැංකු පිළිබඳව කටයුතු කිරීමට කාර්යක්ෂම ක්‍රමවේදයක් ද සලසා දෙයි. මූල්‍ය ආරක්ෂණ ජාලයේ අනෙකුත් උපාංගයන් වන විවක්ෂණශීලී නියාමනයන් මෙන්ම අවසන් ණය දෙන්නා ලෙස කටයුතු කිරීමේ ක්‍රියාවලියට ද නිශ්චිත තැන්පතු ආරක්ෂණ වැඩසටහනක් මගින් අනුබලයක් ලබාදෙනු ඇත. ඉහළ අතරමැදිකරණ පිරිවැය අඩුකිරීමට මෙන්ම කම්පනවලට සාර්ථකව මුහුණ දීමට මූල්‍ය පද්ධතියට ඇති හැකියාව වර්ධනය කිරීම සඳහා මූල්‍ය පද්ධතිය තවදුරටත් වැඩිදියුණු කිරීම අවශ්‍ය වේ.

ඉල්ලුම් කළමනාකරණය ප්‍රතිපත්ති නිසි පරිදි සිදුකළ හැකි වන ලෙස මෙන්ම රජයේ ආයෝජන වැඩි කිරීම තුළින් තිරසාර වූ ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් අත්කර ගැනීමට හැකිවන ලෙස රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා

1.5 සංඛ්‍යා සටහන **මැදිකාලීන සාර්ව ආර්ථික රාමුව (අ)**

දර්ශකය	ඒකකය	පුරෝකථන					
		2008 (අ)	2009 (අ)	2010	2011	2012	2013
මූර්ත අංශය							
වෙළෙඳපොළ මිල අනුව ද.දේ.නි.	රුපියල් බිලියන	4,411	4,825	5,445	6,202	7,064	8,009
මූර්ත ද.දේ.නි. වර්ධනය	සියයට	6.0	3.5	6.5	7.5	8.0	8.0
උද්ධමනය - ද.දේ.නි. අවධමනකය	සියයට	16.3	5.7	6.0	6.0	5.5	5.0
මුළු ආයෝජන	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	27.6	24.5	27.8	29.5	32.0	33.0
දේශීය ඉතිරි කිරීම්	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	13.9	18.0	18.6	20.4	23.0	24.2
ජාතික ඉතිරි කිරීම්	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	17.8	23.9	24.2	26.3	29.2	30.4
විදේශීය අංශය							
වෙළෙඳ පරතරය	එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	-5,981	-3,122	-4,874	-5,588	-6,307	-7,042
අපනයන	එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	8,111	7,085	8,094	9,067	10,197	11,528
ආනයන	එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	14,091	10,207	12,968	14,655	16,504	18,571
සේවා (ශුද්ධ)	එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	401	391	517	695	837	996
ජංගම ගිණුමේ ශේෂය	එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	-3,886	-214	-1,642	-1,638	-1,642	-1,766
ජංගම ගිණුමේ ශේෂය	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	-9.5	-0.5	-3.5	-3.1	-2.7	-2.6
සමස්ත ශේෂය (අ)	එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	-1,385	2,725	700	967	902	970
විදේශීය නිල සංචිත (ආනයනික මාස) (අ)(ඉ)(ඊ)	මාස	1.4	6.0	5.3	5.5	5.5	5.0
ණය සේවා අනුපාතය (උ)	ප්‍රතිශතය	15.1	19.0	14.5	15.3	19.8	18.5
රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය							
ආදායම් සහ ප්‍රදාන	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	15.6	15.1	15.4	16.6	17.5	17.6
වියදම් හා ශුද්ධ ණයදීම්	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	22.6	24.9	23.0	23.1	22.5	22.4
ජංගම ගිණුමේ ශේෂය	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	-2.0	-3.6	-1.9	0.4	1.0	1.2
සමස්ත අයවැය ශේෂය	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	-7.0	-9.8	-7.5	-6.5	-5.0	-4.8
දේශීය මූල්‍යනය	ද.දේ.නි.යේ % වශයෙන්	7.1	5.0	5.1	3.5	3.4	3.5
මූල්‍ය අංශය (ඌ)							
සංචිත මුදල් වර්ධනය	සියයට	1.5	13.1	13.5	14.0	13.9	13.4
පුළුල් මුදල් වර්ධනය (M _{2b})	සියයට	8.5	18.6	13.5	14.1	14.0	13.5
පටු මුදල් වර්ධනය (M ₁)	සියයට	4.0	21.4	7.5	8.1	8.0	8.0
පෞද්ගලික අංශයට ණය දීම්වල වර්ධනය	සියයට	7.0	-5.7	13.2	15.1	17.3	17.2
රාජ්‍ය අංශයට ණය දීම්වල වර්ධනය	සියයට	48.8	13.1	7.4	5.1	0.6	-1.5

(අ) 2010 මාර්තු මැද වන විට පැවති තොරතුරු මත පදනම් වී ඇත. මූලාශ්‍රය: මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය

(ආ) සංශෝධිත ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(ඇ) තාවකාලික ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව

(ඈ) විදේශ වත්කම් වර්ධකරණයේ වෙනස්කම් හේතුවෙන්, 2008 වසරේ දී මහ බැංකුව සතු දේශීය බැංකුවල ඇති විදේශ මුදල් වත්කම් අත්හැර ගන්නා කර ඇත.

(ඉ) ආසියානු නිෂ්පාදන සංගමයේ ලැබීම් රහිතව

(ඊ) 2010 වසරේ සිට විදේශීය නිල සංචිත ප්‍රමාණය තුළ 2009 වසරේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලින් ලද සම්පස්ම ණය පහසුකම යටතේ ලැබීමට අපේක්ෂිත අරමුදල් ද ඇතුළත් කර තිබේ.

(උ) මුළු ණය සේවා ගෙවීම්, භාණ්ඩ අපනයන සහ සේවාවන්ගේ ඉපැයීම්වල ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්

(ඌ) වර්ෂ අවසානයේ ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය

ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් ශක්තිමත් කළ යුතු වේ. රාජ්‍ය ආදායම සාපේක්ෂව පහළ මට්ටමක පැවතීම රටේ බදු ක්‍රමය ශක්තිමත් කිරීමේ අවශ්‍යතාව පෙන්නුම් කරයි. මේ අනුව, යෝග්‍ය බදු අනුපාත හඳුන්වා දීම, බදු පදනම පුළුල් කිරීම, බදු සහන හා බදු නිදහස් කිරීම් තාර්කිකරණය, ආනයන බදු ව්‍යුහයෙහි සංකීර්ණ බව අඩු කිරීම සහ බදු එකතු කිරීම වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා නවීන තාක්ෂණය හඳුන්වාදීම සහ බදු පරිපාලනය වැඩි දියුණු කිරීම යනාදී පියවර මගින් බදු ක්‍රමය සරල කිරීම පහසුවනු ඇත. කාර්යක්ෂම බදු පාලනයක් මගින් පෞද්ගලික අංශයේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සහ ප්‍රාග්ධන උත්පාදනය දිරිගන්වනු ඇත. කෙටිකාලීනව පුනරාවර්තන වියදම් අඩු කිරීමට ඇති ඉඩකඩ සීමිත බැවින් වියදම් තාර්කිකරණය

තුළින් ලබාගත හැකි ප්‍රතිලාභ අපේක්ෂා කළ හැක්කේ මැදිකාලීනව පමණි. වර්තමාන පුනරාවර්තන වියදම්වල ඉහළ වර්ධනයක් අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යා නොහැකි බැවින් පැවැරුම්, සහනාධාර, විශ්‍රාම වැටුප් සහ පොලී ගෙවීම් වැනි වියදම් සඳහා මූලික වූ හේතු සොයා බැලීම තුළින් එම වියදම් පාලනය කිරීමට අවශ්‍ය ඵලදායී ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වාදිය යුතු වේ. එසේම, යෝග්‍ය ආරක්ෂණ ජාලයන් මගින්, අවදානමට ලක්වන සමාජයේ විවිධ අංශයන් ආරක්ෂා කළයුතු වේ.

සමස්ත ආර්ථිකයේ කාර්යක්ෂමතාවය සහ ඵලදායීත්වය වර්ධනය කිරීම සහ දිගුකාලීන ආර්ථික වර්ධනයක් ළඟාකර ගැනීම සඳහා දැනටමත් හඳුනාගෙන ඇති ව්‍යුහාත්මක සහ ආයතනමය ප්‍රතිසංස්කරණයන් ක්‍රියාත්මක කළයුතුව ඇත.

මේ සම්බන්ධව, රජයට අයත් ව්‍යවසායයන්, සෞඛ්‍ය සහ අධ්‍යාපන අංශවල කාර්යක්ෂමතාවය සහ ඵලදායිතාවය වර්ධනය කරගැනීම සඳහා, ශක්තිමත් නියාමන පද්ධතීන් ද සමග අවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම තෙරෙහි විශේෂ අවධානයක් යොමු කිරීම අත්‍යවශ්‍යව ඇත. වැදගත් යටිතල පහසුකම් සේවා සපයන රජයට අයත් ව්‍යවසායයන් වන විදුලිබල, ඛනිජ තෙල්, සහ ජල සම්පාදන යන ආයතන බොහොමයක් රජයට අයත් ඒකාධිකාරීන් වුවද ඒවා ප්‍රශස්ත මට්ටමට වඩා අඩු මට්ටමක ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී. මෙම ආයතන බොහොමයක් මගින් සපයන සේවා අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා අඩු මට්ටමක පවතින අතර, වාණිජමය වශයෙන් ශක්‍යතාවයක් සහිත ආයතන වශයෙන් ක්‍රියාත්මක නොවී රාජ්‍ය අරමුදල් මත දැඩි ලෙස රඳා පවතී. එම නිසා, මෙම ආයතන රාජ්‍ය අරමුදල් මත රඳා පැවතීම අවම කිරීම සඳහා විශදම ආවරණය කරගැනීමේ පදනමෙන් සහ කාර්යක්ෂමතාවය වර්ධනය කර ගැනීමේ පදනමින් ක්‍රියාත්මක වීම වැදගත්ය. ඉදිරි වසර හය තුළදී සේවාස්ථාන කාර්යක්ෂමතාවය සහ ඵලදායිතාවය සියයට 50 කින් ඉහළ දැමීම සඳහා වන රජයේ ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග විශ්වාසනීයව ක්‍රියාත්මක කිරීමද අවශ්‍ය වේ.

බලශක්ති අංශයේ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වයේ පැවැති අඩුපාඩු නිසා රටෙහි මූල්‍ය කළමනාකරණය අඛණ්ඩව දැඩි අභියෝගයකට ලක් වී ඇත. රාජ්‍ය මූල්‍ය හා මුදල් කළමනාකරණය කෙරෙහි පීඩනයක් ඇති කරමින් ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ (ලං.වි.ම.) මූල්‍යමය තත්ත්වය වසර ගණනාවක් මුළුල්ලේ සැලකිය යුතු ලෙස දුර්වල මට්ටමක පැවැතුණි. එම නිසා, ලං.වි.ම. දිගුකාලීන මූල්‍ය ශක්‍යතාවයකින් යුත් ආයතනයක් බවට පත්කිරීමට හා එමගින් රාජ්‍ය අයවැය හා බැංකු ණය මත යැපීම අඩුකිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා විදුලිබල පනත යටතේ දක්වා ඇති විධිවිධාන මෙන්ම, ශක්තිමත් ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍ය වේ. ජල විදුලිබලය, තාප විදුලිබලය, සම්ප්‍රේෂණය හා බෙදාහැරීම වැනි මූලික මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා විශේෂිත ලාභ ලබන ඒකක සහ කළමනාකරණ ඒකක හඳුන්වාදීම ආදිය සැලකිල්ලට ගත යුතුය. මෙම ලාභ ලබන ඒකක සහ කළමනාකරණ ඒකක කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි ලැයිස්තුගත කිරීමෙන් ඒවායේ මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරීත්වයේ විනිවිදභාවය හා වගකිවයුතු බව වැඩිදියුණු කිරීම සිදු කළ හැක. විදුලිබල අංශයේ තිරසාරත්වය විශාල ලෙස රඳා පවතිනුයේ මැදි කාලීනව අඩු පිරිවැය විදුලිබල උත්පාදනය කිරීම කෙරෙහි යොමුවීම මතය. දැනටමත් ක්‍රියාත්මක වන හා සැලසුම් කර ඇති අඩු පිරිවැය

විදුලිබලාගාර ඉදිරි වර්ෂවලදී ජාතික බලශක්ති පද්ධතියට එක් කිරීමට අපේක්ෂා කරන අතර, ඉන් අභිනකර කාලගුණික තත්ත්වයන් හා ඉන්ධන මිල ඉහළයෑමෙන් විදුලිබල අංශයට වන අභිනකර බලපෑම අඩුවනු ඇත. එම නිසා, සැලසුම් කළ අඩු පිරිවැයක් සහිත බලශක්ති ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම ප්‍රමාද වුවහොත් විදුලිබල උත්පාදනය සඳහා ඉන්ධන ආනයනයට විශාල පිරිවැයක් දැරීමටත් අධික විදුලිබල ගාස්තු පවත්වාගෙන යාමටත් සිදුවන නිසා එම ව්‍යාපෘති නියමිත කාලයේ දී නිම කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. විදුලිබල අංශයේ මිල තීරණය කිරීම් හා නියාමන කටයුතු ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගිතා කොමිසම යටතේ ශක්තිමත් කිරීම ද අවශ්‍ය වේ.

2009 වසරේදී ලංකා ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ (ලං.ඛ.නි.සං.) මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වයේ යම්තාක් වර්ධනයක් පෙන්වුම් කළ ද, දිගුකාලීන මූල්‍යමය ශක්‍යතාවය අවදානම් තත්ත්වයක පවතී. ලං.වි.ම. ට වඩා සහනදායී මිලකට දැවී තෙල් සැපයීම, පිරිවැය පිළිබිඹු වන පරිදි සිල්ලර මිල ගණන් සංශෝධනය නොකිරීම, සහ ලං.වි.ම. ඇතුළුව ආයතන කිහිපයක නොපියවූ ණය සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් පැවතීම හේතුවෙන් ලං.ඛ.නි.සං.වේ මූල්‍ය තත්ත්වය මත විශාල පීඩනයක් ඇති වී තිබේ. එනිසා, මැදි හා දිගුකාලීනව ලං.ඛ.නි.සං. මූල්‍යමය වශයෙන් ශක්තිමත් ආයතනයක් බවට පත් කිරීම සඳහා සුදුසු වෙනස්කම් හඳුන්වාදීම අවශ්‍ය වේ. දේශීය වෙළෙඳපොළේ ඉන්ධන මිල ගණන් නියම කිරීම සඳහා තාත්වික සහ නම්‍යශීලී මිල යාන්ත්‍රණයක් හඳුන්වාදීම සහ පිරිපහදු කටයුතු, කෘෂි රසායන ද්‍රව්‍ය සැපයීම හා ගුවන් යානා ඉන්ධන සැපයීම වැනි ලං.ඛ.නි.සං.වේ ප්‍රධාන කාර්යයන් ආවරණය කරමින් ලාභ ලබන ඒකක සහ කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථාන ඒකක සංකල්පය ක්‍රියාත්මක කිරීම, මෙම යාන්ත්‍රණයට ඇතුළත් කළ හැකිය. එමෙන්ම, දැනට කෙරෙමින් පවතින ඛනිජ තෙල් ගවේෂණ කටයුතු අඛණ්ඩව සිදු කරන අතර මන්තාරම් දෝණයේ ඉතිරි කොටස්වල ඛනිජ තෙල් ගවේෂණය සඳහා ඊළඟ අදියරට අවශ්‍ය බලපත්‍ර ලබාදීම ආරම්භ කිරීම මෙන්ම වඩාත් ප්‍රතිඵල ලැබිය හැකි කාවේරි දෝණයේ සමහර කොටස්වලට බලපත්‍ර ලබාදීම ද වැදගත් වනු ඇත.

දැනුම පිළිබඳ නව මංපෙත් සොයා බැලීමට සහ ආර්ථිකයේ ගතික අවශ්‍යතාවයන්ට මුහුණ දීම සඳහා දැනට පවතින සැපයුම මත පදනම් වූ අධ්‍යාපන ක්‍රමය වෙනුවට වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම මත පදනම් වූ අධ්‍යාපන ක්‍රමයක් ඇති කිරීමට උසස් අධ්‍යාපන ක්‍රමය නැවත සකස් කිරීම අවශ්‍ය වේ. රජය විසින් අධ්‍යාපනය ඉහළ නැංවීම සඳහා දැනටමත් පියවර ගෙන ඇති නමුත් නගරබද පාසල් හා අනෙකුත් පාසල් අතර

පවතින විෂමතාවයට පිළියම් යෙදීම සඳහා ගෙන ඇති පියවර තවදුරටත් ශක්තිමත් කළ යුතු අතර, තෘතීය අධ්‍යාපනයට ඇතුළුවීමට අවස්ථා හා එහි අදාළත්වය වැඩි දියුණු කිරීමට පියවර ගත යුතුය. රාජ්‍ය මූල්‍ය සීමාකම් සැලකීමේ දී ජාතික විශ්ව විද්‍යාලවලට ඇතුළුවීමේ අවකාශ පුළුල් කිරීමට පවතින ඉඩකඩ සීමිත වන අතර, එය ඉල්ලුමට වඩා බෙහෙවින් පහළ මට්ටමක පවතී. එනිසා, ශිෂ්‍යයින් විශාල ප්‍රමාණයක් ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ, යුරෝපයේ හා ඕස්ට්‍රේලියාවේ පිහිටි විශ්ව විද්‍යාල හැරුණු විට දකුණු ආසියානු කලාපයේ අධ්‍යාපනය සඳහා යොමුවෙති. මෙලෙස අධ්‍යාපනය සඳහා රටින් පිටතට යන විදේශ විනිමය සැලකිය යුතු තරම් ඉහළ අගයක් ගන්නා බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත. එම නිසා, රට තුළ උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා විශාල ලෙස වැඩිවෙමින් පවතින ඉල්ලුම සපුරාලීමට සුදුසු නීතිරීති හා පිළිගත් ප්‍රතිපත්තින් සහිතව රාජ්‍ය නොවන අංශයේ අධ්‍යාපන ආයතනවලට උසස් අධ්‍යාපන කටයුතු සඳහා සහභාගිවීමට අවසර දීම ඉතා වැදගත් ය.

ප්‍රාග්ධනය හා ව්‍යවසායකත්වය ආකර්ෂණය කරගැනීමේ විකල්ප මාර්ගයක් වශයෙන් රාජ්‍ය-පෞද්ගලික හවුල්කාරීත්වය හඳුනාගෙන ඇත. අයවැය හිඟය පුළුල් වීමටත් රජයේ නොපියවූ ණය ඉහළයෑමටත් හේතුවන ලෙස රජයේ අයවැය තුළින් යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති මූල්‍යනය කිරීමේ දැනට පවතින ක්‍රමය වෙනුවට විවිධ යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී රාජ්‍ය-පෞද්ගලික හවුල්කාරීත්ව ආකෘතිය ප්‍රවර්ධනය කිරීම විශේෂයෙන්ම අවධාරණය කර ඇත. රාජ්‍ය-පෞද්ගලික හවුල්කාරීත්වයෙහි වැදගත්කම හඳුනාගනු ලැබුවද, ඒ පිළිබඳව ඇති දැනුම ප්‍රමාණවත් නොවීම, මෙවැනි ව්‍යාපෘති සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජකයින් ආකර්ෂණය කර ගැනීමට මැනවින් සැකසූ සැලැස්මක් නොතිබීම යනාදී බොහෝ හේතූන් නිසා ශ්‍රී ලංකාව පසුගිය වසරවල දී මේ සම්බන්ධයෙන් ළඟාකරගත් ප්‍රගතිය ප්‍රමාණවත් නොවේ. එනිසා, රාජ්‍ය-පෞද්ගලික හවුල්කාරීත්වය යටතේ පෞද්ගලික අංශයට සහභාගි විය හැකි නිශ්චිත ව්‍යාපෘති හඳුනාගැනීම වැදගත් වන අතර, පෞද්ගලික අංශයට ක්‍රියාකාරී අන්දමින් රාජ්‍ය- පෞද්ගලික හවුල්කාරීත්වයට සහභාගිවිය හැකි පරිසරයක් ද ඇතිකළ යුතුය.

නිෂ්පාදිත සහ වෙළෙඳපොළ යන අංශ දෙකෙහිම විවිධාංගීකරණයක් ඇති කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ මැදිකාලීන අපනයන උපාය මාර්ග යොමුවීම අවශ්‍ය වේ. භාණ්ඩ හා සේවා විවිධාංගීකරණය කිරීම සඳහා අපනයනකරුවන් දිරිමත් කළයුතු අතර, ඒ සඳහා සන්නම්කරණය, අගය

එකතු කිරීම සහ නිෂ්පාදිත විවිධාංගීකරණය අවශ්‍ය වන අතර, එමගින් අපනයන වෙළෙඳපොළේ විවිධ අංශයන්හි අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමට හැකිවීම තුළින් නව අපනයන වෙළෙඳපොළවල් ග්‍රහණය කරගැනීමට හැකිවනු ඇත. ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලීන් බාහිර මූලාශ්‍ර වෙත පැවරීම (BPOs) සහ දැනුම පදනම් කරගත් ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලීන් බාහිර පාර්ශ්ව වෙත පැවරීම (KPOs) වැනි තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණය ආශ්‍රිත අනෙකුත් සේවා තවදුරටත් ප්‍රවර්ධනය කිරීම, සේවා අපනයන ආදායම් තවදුරටත් වර්ධනයවීම තහවුරු කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ. වෙළෙඳපොළ විවිධාංගීකරණය කිරීමේදී, දකුණු ආසියානු කලාපය තුළ ලබාගත හැකි වාසිදායක තත්ත්වයන් පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමුකළ යුතුව ඇත. මෙම කලාපයේ රටවල් වෙත ශ්‍රී ලංකාව විසින් සිදු කරනු ලබන අපනයන ඉහළයෑම තුළින් එය දැනටමත් පෙන්නුම් කරයි. ඉන්දු - ශ්‍රී ලංකා ද්විපාර්ශ්වික නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුමෙන් (ISFTA) පසුව ශ්‍රී ලංකාවේ හයවන විශාලතම අපනයන වෙළෙඳපොළ බවට ඉන්දියාව පත්විය. අනෙකුත් කලාපීය රටවල් ද ශ්‍රී ලංකාවේ වැදගත් වෙළෙඳ හවුල්කරුවන් බවට පත් වෙමින් ඇති අතර, දැනටමත් ශ්‍රී ලංකාව පකිස්ථානය සමඟ නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුමකට (FTA) ඇතුළත්ව ඇත. ඒකාබද්ධ ආර්ථික කලාපයක් ඇතිවීම තුළින් සාපේක්ෂ වශයෙන් විශාල පාරිභෝගික පදනමක් කරා ප්‍රවේශ වීමට හැකිවන අතර, එය විදේශීය වෙළෙඳාම ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙහිලා වැදගත් සාධකයක් වෙයි. මේ අතර, වරාය සේවාවන් සඳහා ඉහළ තරගකාරී තත්ත්වයක් පවතින වාතාවරණයක් යටතේ රට තුළ පවතින විවිධ වූ ප්‍රධාන වරාය සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සැලකිල්ලට ගැනීමේදී, නව ව්‍යාපාර ආකෘතියක් හරහා වරාය අංශයේ ක්‍රියාකාරකම් උපාය මාර්ගික වශයෙන් සංවර්ධනය කිරීම ඉතා වැදගත් වේ. මේ සම්බන්ධයෙන් දකුණු ආසියානු පිවිසුම් පර්යන්ත සමාගමෙහි (SAGT) සාර්ථක ක්‍රියාකාරීත්වය සලකා බලන කල රාජ්‍ය පෞද්ගලික හවුල්කාරීත්වය සාර්ථකත්වයට පත්ව ඇති බව දැනටමත් තහවුරු වේ. එසේම, මෙහි ප්‍රාග්ධනය සඳහා සිය දායකත්වය සැපයීමට සාමාන්‍ය ජනතාවට ආරාධනා කිරීම මගින් මෙම ආයතනයන්හි හිමිකම තවදුරටත් පුළුල් කරගතහොත් එමගින් සමාජයට ඉහළ වටිනාකමක් උත්පාදනය වනු ඇත. මෙමගින්, මෙවැනි ආයතනයන්හි යහ පාලනය සහ වගකිවයුතුභාවය තවදුරටත් වර්ධනය කරගත හැකිවේ.

මූල්‍ය අංශයේ සමස්ත විභවතාව ආර්ථික වර්ධනය සඳහා ප්‍රයෝජනයට ගතහැකි පරිදි සහ මූල්‍ය අංශයේ ඔරොත්තුදීමේ ශක්තිය වර්ධනය කිරීම



සඳහා ආයතනික සහ වෙළෙඳපොළ යටිතල පහසුකම් පුළුල් කිරීමට සහ ශක්තිමත් කිරීමට මහ බැංකුව මගින් අමතර ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ගැනීමට නියමිතව ඇත. මූල්‍ය පහසුකම් ලබාදීම සඳහාත් ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාමට සහ ආයෝජනවලට පහසුකම් සැලසීම සඳහාත්, එමගින් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය ගෝලීය ආර්ථිකය සමඟ ඒකාබද්ධ කිරීමේ අරමුණ ඇතිව ආනයන සහ අපනයන බැංකුවක් (EXIM Bank) පිහිටුවීමට යෝජනා කර ඇත. මෙම බැංකුව මගින් රටේ භාණ්ඩ, සේවා සහ ප්‍රාග්ධනය සම්බන්ධ ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳ කටයුතු වර්ධනය කිරීම සඳහා ආනයන සහ අපනයනකරුවන්ට මූල්‍ය පහසුකම් සපයනු ඇත. වෙළෙඳපොළ වර්ධනය සම්බන්ධයෙන් ඉදිරි වෙළෙඳ භාණ්ඩ ගිවිසුම්, වෙළෙඳ භාණ්ඩ ගබඩාකරණය සහ ඇප සුරැකුම්කරන කටයුතු ඇතුළත් බහුවිධ වත්කම් හුවමාරු යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපිත කරනු ඇත. ශ්‍රී ලංකාව ද ඇතුළත් බොහෝ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල සමාගම්වල මූල්‍යනය සඳහා සාංගමික ණය වෙළෙඳපොළ දියුණු තත්ත්වයකට පත්ව නොමැති බැවින්, මූල්‍ය පහසුකම් සපයන ප්‍රධාන මූල්‍ය බැංකු අංශය වේ. ඒ අනුව, සාංගමික බැඳුම්කර වෙළෙඳපොළ තවදුරටත් වර්ධනය කිරීමේ අරමුණ ඇතිව සහ ආර්ථිකයේ මූල්‍යන අවශ්‍යතා සඳහා එයට වඩාත් වැඩි දායකත්වයක් ලබාදිය හැකි වන ලෙස නව ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ගනු ඇත.

මහ බැංකු ප්‍රතිපත්ති පෙරදැක්මෙහි සඳහන් වූ ආකාරයට, දේශීය මූල්‍ය අංශය දියුණු කිරීමටත් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය ගෝලීය වෙළෙඳපොළ සමඟ ඒකාබද්ධ වීම තවදුරටත් වර්ධනය කිරීමටත් ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ ගනුදෙනු සම්බන්ධව, විනිමය පාලන සීමාකිරීම් තවදුරටත් නිදහස් කෙරේ. මූල්‍ය අංශය නිදහස් කිරීමේ දී මහ බැංකුව සැමවිටම එය ක්‍රමක්‍රමයෙන් ලිහිල්කරණය කර සම්පූර්ණයෙන් නිදහස් කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් අනුගමනය කරන අතර එමගින් මූල්‍ය පද්ධතියේ සමස්ත ස්ථායීතාවය සහතික කරමින්, ආර්ථිකයට ප්‍රතිලාභ සැලසීම අපේක්ෂා කෙරේ. ඒ අනුව, විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ වර්ධනයන් සැලකිල්ලට ගනිමින් 2010 මාර්තු මාසයේ දී ශ්‍රී ලාංකිකයින් විසින් විදේශීය රටවල බැංකු ගිණුම් විවෘත කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම සම්බන්ධයෙන් පැවැති විනිමය සීමා ඉවත් කරන ලද අතර, විදේශීය ආයෝජකයන්ට විවිධ වත්කම්වල ආයෝජනය කිරීමට වැඩි නම්‍යශීලීත්වයක් ලබා දෙන ලදී. ප්‍රතිපත්ති පෙරදැක්මෙහි තවත් ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ප්‍රකාශයට පත්කරන ලද අතර, ඒ අනුව පෞද්ගලික අංශයේ පුද්ගලයින්ට විකල්ප ආයෝජන සහ ණය ගැනීමේ අවස්ථා සැලසෙන අතර, විදේශිකයින්ට මූල්‍ය වත්කම්වල ආයෝජනය කිරීමට වඩාත් වැඩි

අවස්ථාවන් උදාකර දෙනු ඇත. එම ක්‍රියාමාර්ග මගින් තවදුරටත් ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය වර්ධනය කිරීමට සහ විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ ස්ථායී කිරීමට හැකි වනු ඇත.

විවිධ බාහිර සහ අභ්‍යන්තර කම්පනයන්ට ඔරොත්තු දීමට අපනයන අංශයට ඇති හැකියාව තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම අවශ්‍ය වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන අංශය, බහු කෙඳි ගිවිසුම අහෝසිවීම, පෙර නොවූ විරු ලෙස ඉන්ධන සහ භාණ්ඩ මිල ගණන් ඉහළයාම, යුධ අවදානම් අධිභාර පැනවීම ඇතුළුව විවිධ කම්පනයන්ට මැනකාලයේ දී සාර්ථකව මුහුණදෙන ලදී. වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳ පොදු ක්‍රමය (GSP +) යටතේ යුරෝපා වෙළෙඳපොළට පිවිසීමට ශ්‍රී ලංකාවට ලැබෙන වරණීය පහසුකම් 2010 අගෝස්තු මාසය වන තෙක් ක්‍රියාත්මක වන බව යුරෝපා සංගමය විසින් ප්‍රකාශ කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා රජය, යුරෝපා සංගමය විසින් මතුකරන ලද සමහර කරුණු සම්බන්ධයෙන් ඔවුන් සමඟ නොකඩවා සාකච්ඡා පවත්වමින් සිටී. සමහර ප්‍රධාන කරුණු සම්බන්ධයෙන් අන්‍යෝන්‍ය එකඟතාවයකට එළඹීමට යටත්ව, 2011 අවසානය වනතෙක් වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳ පොදු ක්‍රමය දීර්ඝ කිරීමට යුරෝපා සංගමය එකඟතාවය පළකර ඇත. විශේෂයෙන් ඉතා අපහසු කාලවලදී අනෙකුත් නිෂ්පාදකයින් සමඟ තරගකරමින් ශ්‍රී ලාංකික නිෂ්පාදකයින්ට යුරෝපීය වෙළෙඳපොළට පිවිසීමට මෙම වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳ පොදු ක්‍රමයේ ප්‍රතිලාභ උපකාරී විය. කෙසේ වුවද, රටෙහි විදේශීය වෙළෙඳාමේ අනාගතය, නිපදවනු ලබන භාණ්ඩ හා සේවාවල සාපේක්ෂ වාසි මත පදනම්වනවා මිස වරණීය තීරු බදු සහනයන් මත රඳා නොපවතින අතර එය පැහැදිලිව හඳුනාගතයුතු කරුණකි. එබැවින්, දේශීය කර්මාන්ත කරුවන් ඔවුන් නිපදවන භාණ්ඩවලට සමාන භාණ්ඩ නිපදවන අනෙකුත් රටවල නිෂ්පාදකයින් සමඟ තරග කිරීමට හැකි වන ලෙස, තම නිෂ්පාදනවල එකතු කළ අගය වැඩිකිරීමට සහ තාක්ෂණය වර්ධනය කිරීම තුළින් ඵලදායීතාවය වැඩිකිරීමට අරමුණු කර ගත යුතුය. මීට පෙර, ශ්‍රී ලාංකික අපනයනකරුවන් දුෂ්කර කාලවලට සාර්ථකව මුහුණ දී ඔවුන්ගේ ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය මැනවින් විද්‍යාමාන කර ඇති අතර, ඉදිරියේ දී ද නවතම ක්‍රියාමාර්ග යොදා ගනිමින් ඔවුන්ගේ සාපේක්ෂ වාසි වර්ධනය කරගැනීම අඛණ්ඩව සිදුකරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ (විශේෂ සටහන 7 බලන්න).

සාමයේ අරුණලු උදාවීමත් සමඟ රටෙහි සංචාරක ව්‍යාපාරය සඳහා ධනාත්මක ඉදිරි දැක්මක් ලබාදී තිබෙන අතර, එමගින් බහුවිධ ප්‍රතිලාභ

ආර්ථිකයට ලබාදෙනු ඇත. සංචාරකයින්ගේ පැමිණීම ඉහළයෑම සහ සංචාරක ව්‍යාපාරයේ යළි පිබිදීමක් ඇතිවීම මගින් සාමය උදාවීමේ ප්‍රතිලාභ දැනටමත් පැහැදිලිව දක්නට ලැබේ. 2010 වසරේදී සංචාරකයින්ගේ පැමිණීම් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර, එම ප්‍රවණතාවය ඉදිරි වසරවලදී ද පවතිනු ඇත. වැඩිවන විදේශීය සංචාරකයින්ගේ අවශ්‍යතා සඳහා පහසුකම් සැලසීමට ප්‍රධාන සංචාරක ගමනාන්තවල ඇති සංචාරක පහසුකම් පුළුල් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියා මාර්ග ගතයුතුව ඇත. එලදායී අලෙවිකරණ ක්‍රමෝපායයන් ක්‍රියාවට නැංවීම තුළින් ඉදිරි වසර කිහිපය තුළදී සංචාරක පැමිණීම් වසරකට මිලියනය අභිබවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. අභිතකර සංචාරක උපදෙස්, සැලසුම්වල අඩුපාඩු, යටිතල පහසුකම් ප්‍රමාණවත් නොවීම සංචාරක සේවා සැපයීමේ දුර්වලතා සහ එලදායී නොවන අලෙවිකරණ ක්‍රමෝපායයන් හේතුවෙන් පසුගිය වසර කිහිපය මුළුල්ලේම ශ්‍රී ලංකාවේ සංචාරක ව්‍යාපාරයේ වර්ධන අවස්ථාවන් යටපත් වී තිබුණි. එමනිසා, සංචාරක ව්‍යාපාරයේ වර්ධනය කඩිනම් කිරීම සඳහා දිගුකාලීන සංචාරක සංවර්ධන සැලැස්මක් පිළියෙල කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. ශ්‍රී ලංකාව, සංචාරකයින්ගේ විවිධ අභිරුචීන්ට ගැලපෙන සංචාරක ගමනාන්තයන් සහිත සංචාරක පුරවරයක් කිරීම සහ ඉතා කෙටි කාලයක් තුළදී ලඟාවිය හැකි විවිධාංගීකරණයකින් යුතු සංචාරක ආකර්ෂණයන් ඇති කිරීම තුළින් වාසි ලබා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය. පාරිසරික, විනෝද ක්‍රීඩා, ත්‍රාසජනක ක්‍රියාකාරකම්, ආගමික කටයුතු සහ සංස්කෘතික හා දේශීය උරුමයන් වැනි ශ්‍රී ලංකාවට ආවේනික අංශයන් තුළින් සංචාරක කර්මාන්තය ප්‍රවර්ධනය කිරීමට හැකියාව පවතී. සංචාරක හෝටල්, ආපනශාලා සහ අවන්හල්, ප්‍රවාහන පහසුකම්, විනෝදාත්මක සහ සත්කාරක ක්‍රියා සඳහා පහසුකම් සැපයීම, වෛද්‍ය, ක්‍රීඩා, සම්මන්ත්‍රණ, සාප්පු සවාරි සහ ආගන්තුක සත්කාර හා සම්බන්ධ අනෙකුත් උපකාරක සේවා යන පුළුල් පරාසයක් පුරා සංචාරක කර්මාන්තයේ ආයෝජන අවස්ථා පැතිරී පවතී. තවද දේශීය ගුවන් ගමන් කටයුතු නිදහස් කරණය කිරීම සංචාරක කර්මාන්තය සඳහා උපකාරී වනු ඇත.

කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත සඳහා විශේෂ අවධානයක් යොමු වීම අවශ්‍යවේ. දේශීය හා විදේශීය ඉල්ලුම සඳහා සෘජුවම සැපයීම් කිරීම සහ මහා පරිමාණ කර්මාන්ත සඳහා සැපයීම් කිරීම තුළින් රටේ සියලුම ප්‍රදේශයන්හි රැකියා අවස්ථා

ජනිත කිරීම සහ ප්‍රාදේශීය අසමතුලිතතාවයන් අවම කිරීමට දායක වීම හරහා කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත ආර්ථිකයට විශාල දායකත්වයක් ලබා දේ. ගෝලීය ආර්ථික අවපාතයේ අහිතකර බලපෑම සහ සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත සඳහා බලපාන ලද දේශීය ඉල්ලුමේ ඇතිවූ පහළ වැටීම සලකා සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්තවලට සහන සැලසීම සඳහා ප්‍රතිමූල්‍ය ණය යෝජනා ක්‍රම ඇතුළු ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් හඳුන්වාදී තිබේ. රාජ්‍ය මූල්‍ය සැපයීම සඳහා ඇති සීමාකම් හේතුවෙන් රජයෙන් අපේක්ෂා කළහැකි සෘජු සහනයන් සීමා වී තිබේ. එම නිසා සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්තවල මූල්‍ය අපහසුතා අඩු කිරීමේ අරමුණෙන් එම කර්මාන්තවල ණය සඳහා ඇපවීමේ වැඩසටහනක් ස්ථාපිත කිරීමට යෝජනා කර තිබේ. මේ යටතේ, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්තවලට තරගකාරී පොලී අනුපාතික යටතේ බැංකුවලින් ණය ලබාගැනීමට ඇති හැකියාව ඉහළ යනු ඇති අතර, ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාරයන්ගේ ධාරිතාවය එලදායක ලෙස පුළුල් කළ හැකි වනු ඇත. තවද, විවිධ බලපෑම්වලට ලක් වූ සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්තවලට සහාය දැක්වීම සඳහා ප්‍රමුඛතා පදනම මත උපාය මාර්ගික ප්‍රවේශයක් අවශ්‍ය වේ. තවද, මෙම උත්සාහවලට අනුරූපීව සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්තද නැගී එන අභියෝගයන්ට සාර්ථකව මුහුණ දීම සඳහා මෙහෙයුම් කටයුතු ප්‍රතිසංවිධානය කළයුතු අතර, ඔවුන්ගේ එලදායකත්වය ද වැඩිදියුණු කළයුතු වේ.

සාමය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමෙන් නිර්මාණය වූ සුභවාදී තත්ත්වය, යහපත් සාර්ව ආර්ථික පරිසරය හා ගෝලීය ආර්ථිකය යළි යථා තත්ත්වයට පත්වීම යනාදිය මගින් ආර්ථිකය වේගවත්ව වර්ධනය වීම සඳහා යෝග්‍ය පසුබිමක් සකස් වී ඇත. ඉහළ අනුපාතයකින් වර්ධනය වීම සඳහා ආර්ථිකයේ සෑම අංශයකම ඉහළ විභවතාවයක් පවතී. වරාය, ගුවන් තොටුපොළ, විදුලිබලය, මහාමාර්ග, දුම්රිය මාර්ග, වාරිමාර්ග සහ ජල සම්පාදනය යන අංශවල යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති විශාල සංඛ්‍යාවක් ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයකට පහසුකම් සලසමින් ආර්ථිකයේ නිෂ්පාදන ධාරිතාවය ඉහළ නංවනු ඇත. කෙසේ වුවද, වේගවත් ආර්ථික වර්ධනය මගින් අභියෝගාත්මක පාරිසරික බලපෑම් ඇති විය හැකි බැවින් ඉහළ ආර්ථික වර්ධනය හා පාරිසරික සුරක්ෂිතතාවය එකිනෙක හා සමගාමීව පවත්වා ගත යුතුය. එබැවින්, සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ දී පරිසර සංරක්ෂණය හා ප්‍රවර්ධනය සඳහා නිසි අවධානය යොමු කළ යුතුය.

1
ආර්ථික, මිල සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව, ඉදිරි දැක්ම සහ ප්‍රතිපත්ති

විශේෂ සටහන 2

උතුරු සහ නැගෙනහිර පළාත්වල ගැටුම් නිමවීමත් සමග ක්‍රියාත්මක වන සංවර්ධන වැඩසටහන් සහ ආයෝජන විභවතා

1

ආර්ථික, මිල සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව, ඉදිරි දැක්ම සහ ප්‍රතිපත්ති

උතුරු සහ නැගෙනහිර පළාත් ගැටුම්වලින් නිදහස් වීමත් සමග, එම පළාත්වල ආර්ථික සංවර්ධන අපේක්ෂාවන් නැවත පණගැන්වීම සඳහා මහලු අවස්ථාවක් උදාවී ඇති අතර එහි ප්‍රතිලාභ මුළු රටටම පැතිරියාමට ඉඩ සැලසෙනු ඇත. දශක තුනකට ආසන්න කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ පැවති ගැටුම්කාරී තත්ත්වය හේතුවෙන් යටිතල පහසුකම් විනාශ වීම, නිෂ්පාදන ධාරිතාව උපරිම වශයෙන් ප්‍රයෝජනයට නොගැනීම, ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය දුර්වල මට්ටමක පැවතීම සහ මිනිසුන් විදි දැඩි දුක් වේදනා ආදිය හේතුවෙන් ගෙන මෙම පළාත්වල සංවර්ධන කටයුතු අඩාල විය. දිවයිනේ වෙරළ හා සාගර සම්පත්වලින් තුනෙන් දෙකක් පමණ සහ සාරවත් භූමි ප්‍රමාණයෙන් තුනෙන් එකක් පමණ මෙම පළාත් දෙකට අයත් වේ. ඉතා මෑතකදී වනතුරුම ගැටුම් පැවති මෙම ප්‍රදේශවලට බාධාවකින් තොරව ප්‍රවේශ වීමට හැකියාව ලැබීමත් සමග කෘෂිකර්මික හා ධීවර කටයුතු සහ ඒ සම්බන්ධ කර්මාන්ත සංවර්ධනය කිරීම සඳහා අනගි අවස්ථාවක් උදාවී ඇත. මෙම පළාත්වල පාලන බලය රජය විසින් අත්පත් කර ගැනීමත් සමග එම ප්‍රදේශවල කලක් ප්‍රසිද්ධියට පත්ව තිබූ, දැනට අත්හැර දමා ඇති කර්මාන්ත නැවත පණගැන්වීම සහ නව කර්මාන්ත ආරම්භ කිරීම තුළින් එම ප්‍රදේශවල සංවර්ධනය වේගවත් කිරීම හා මිනිසුන්ගේ ජීවන තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම උදෙසා එම පළාත් වලට විශේෂිත වූ වැඩසටහන් දෙකක්, එනම් නැගෙනහිර පළාත සඳහා “නැගෙනහිර නවෝදය” ද, උතුරු පළාත සඳහා “උතුරු වසන්තය” ද ආරම්භ කරන ලදී. මෙම වැඩ සටහන් දෙකම ප්‍රධාන අංශ දෙකකින් සමන්විත වේ. ඉන් පළමු වැන්නට අයත් වනුයේ මිනිසුන්ගේ ජීවනෝපාය ගොඩ නැංවීම සඳහා ඔවුන් නැවත පදිංචි කිරීම හා පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය වන අතර දෙවැන්න වනුයේ පළාත් දෙක අතර මෙන්ම දිවයිනේ අනෙකුත් පළාත් සමග සම්බන්ධතාවය වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණින් යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම හා දිගුකාලීන සංවර්ධනය වැඩිදියුණු කිරීමය.

නැගෙනහිර නවෝදය¹

නැගෙනහිර පළාත තුළ දිගුකාලයක් පුරාවට සිදුකිරීමට නොහැකි වූ ආර්ථික හා සමාජයීය යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණ ඇතිව “නැගෙනහිර නවෝදය” සංවර්ධන සැලසුම 2007 දී දියත් කරන ලදී. අභ්‍යන්තරිකව අවනැන්වූවන් නැවත පදිංචිකිරීමේ කටයුතු ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුව සිදුකළ අතර, 2009 වසර අවසාන වන විට නැගෙනහිර පළාතේ සියලුම අවනැන්වූවන් නැවත පදිංචි කරවන ලදී. 2005 දී ආරම්භ කරන ලද උතුරු නැගෙනහිර නිවාස ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහන යටතේ සිදුකළ ඉදිකිරීම් කඩිනම් කරන ලද

අතර එමගින් පවුල් විශාල සංඛ්‍යාවකට නිවාස ලබා දෙන ලදී. කෘෂිකර්මය හා වාරිමාර්ග යථා තත්ත්වයට පත්කිරීම, ජීවනෝපාය සඳහා උපකාර කිරීම, ධීවර හා පශු සම්පත් සංවර්ධනය, මාර්ග, විදුලිය හා බලශක්තිය, අධ්‍යාපනය, සිවිල් පරිපාලනය, සෞඛ්‍යය හා සනීපාරක්ෂාව යනාදිය මෙම සැලසුමට අයත් වූ අංශයන් විය. මීට අමතරව, රටෙහි අනෙකුත් පළාත් සමග ඇති සම්බන්ධතා වැඩිදියුණු කිරීම සහ පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන දිරිගැන්වීම අරමුණු කරගෙන, ජාතික යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන වැඩසටහන වන “රන්දොර” හා සමගාමීව මහා පරිමාණයේ යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති ද මෙම වැඩසටහනට ඇතුළත් කරන ලදී. කිලෝ මීටර් 3,000 කට වඩා මාර්ග සහ පාලම් 30 ක් ඉදිකර තිබෙන අතර එමගින් නැගෙනහිර පළාතේ ප්‍රධාන නගර දිවයිනෙහි අනෙක් පළාත් සමග සම්බන්ධවීම නිසා මහජනයාට නිදහසේ ගමන් කිරීමට හැකිවන පරිදි ප්‍රවාහන සේවාව කාර්යක්ෂම ලෙස දියුණුවීම මගින් පුද්ගලික අංශයේ ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය වීම, එමගින් අරමුණු කර ඇත. විදුලිබල අංශයේ ආයෝජන තුළින් පළාතේ විදුලිබල පහසුකම් ලබාදිය හැකි කුටුම්භ සංඛ්‍යාව ඉහළ දැමීමට හැකි විය. ජල පවිත්‍රාගාරවල ධාරිතාව ඉහළ නැංවීමට, පළාතේ ප්‍රධාන නගරවලට ජල සැපයුම වැඩි කිරීමට සහ කෘෂිකර්මික අංශයේ ඵලදායීතාවය ඉහළ නැංවීමට ජල සම්පාදන හා වාරිමාර්ග අංශවල සිදු වූ සංවර්ධන කටයුතු වලින් දායකත්වයක් ලැබිණි. කෘෂිකර්මික අංශය සඳහා ලබාදුන් මූල්‍යමය හා මූල්‍යමය නොවන සම්පත් හේතුවෙන් ගෙන වි වගාව සහ අනෙකුත් ක්ෂේත්‍ර බෝග වගා කරන ලද බිම් ප්‍රමාණය සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි වීමට සහ නිෂ්පාදනවල ගුණාත්මක භාවය ඉහළ යාමට හේතු විය. ඔළුවිල් වරායේ ඉදිකිරීම් කටයුතු ආරම්භ කරන ලද අතර, නැගෙනහිර පළාතේ ජීවත් වන මිනිසුන්ගේ ජීවන තත්ත්වය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා නව පාසල් ගොඩනැගිලි, ක්‍රීඩා පිටි, වෛද්‍ය සායන, බෙහෙත් ශාලා, පොලිස් ස්ථාන, උසාවි, හෝටල් සහ කාර්යාල පරිශ්‍රයන් ඉදිකිරීමේ කටයුතු නිම කිරීම සඳහා ද විධිමත් ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇත.

උතුරු වසන්තය

2009 මැයි මාසයේ දී ගැටුම් අවසන්වීමත් සමග උතුරු පළාතේ යළි පදිංචි කිරීමේ කටයුතු, නැවත ඉදිකිරීම් හා පුනරුත්ථාපන කටයුතු සහ ආරක්ෂාව ශක්තිමත් කිරීම වෙනුවෙන් මැදිකාලීන උපායමාර්ගික සැලසුමක් නිර්මාණය කිරීමට ජනාධිපති කාර්යසාධන බලකායක් පත් කරන ලදී. මෙම කාර්යසාධන බලකාය 2009 මැද භාගය වනවිට “වඩක්කිල් වසන්තම්” වැඩසටහන හඳුන්වා දීමට

1 වැඩි විස්තර සඳහා, වාර්ෂික වාර්තාව - 2007, විශේෂ සටහන 2, පිටුව 19.

සංඛ්‍යා සටහන 2010 - 2012 කාලසීමාව සඳහා උතුරු වි.ස. 2.1 වසන්තය වැඩසටහන යටතේ සමස්ත ආයෝජන

අංශය	රුපියල් මිලියන
සමාජ ආරක්ෂණ සහ ජීවනෝපාය සංවර්ධනය	15,091
ආර්ථික යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම	176,247
සමාජීය යටිතල පහසුකම් ශක්තිමත් කිරීම සහ සමාජ සේවා දියුණු කිරීම	29,313
එදහසි අංශයන්හි පුනර්ජීවනය	28,477
මානව ජනාවාස සංවර්ධනය	45,739
එකතුව	294,867

මූලය : ජාතික ක්‍රමසම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව

අවශ්‍ය කටයුතු සිදුකරන ලදී. පළාත තුළ යළි පදිංචි කිරීමේ හා පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය කඩිනම් කිරීමේ දින 180 වැඩසටහනක් සහ ඊට සමගාමීව පළාතේ පුනරුත්ථාපනය සහ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා වසර දෙකක වැඩසටහනක් මෙම වැඩසටහනට ඇතුළත් විය. මෙම සැලසුම් කළ ආයෝජන වැඩසටහන සඳහා 2010 - 2012 කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වෙන්කරන ලද මුළු ආයෝජන ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 295 ක් විය.

උතුරු පළාතේ අවතැන් වී සිටි පුද්ගලයන්ගෙන් 182,025 ක් 2010 මාර්තු මස මැද භාගය වන විට යළි පදිංචි කර තිබේ. විදුලිබලය, ජල සම්පාදනය හා සනීපාරක්ෂාව, ප්‍රවාහන, වාරිමාර්ග, පශු සම්පත් සංවර්ධන, අභ්‍යන්තර ජලාශ හා මිරිදිය මත්ස්‍ය නිෂ්පාදනය, සෞඛ්‍යය, අධ්‍යාපනය, ක්‍රීඩා සහ සංස්කෘතික කටයුතු වැනි අංශවල යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතීන් දැනටමත් ආරම්භ කර තිබේ. A-9 මහාමාර්ගය, වව්නියා - හොරොච්චනාන, මැදවව්විය - මන්නාරම, මන්නාරම - පුනරින්, මන්නාරම - කරෙයිතිවු - නාවක්කුලි සහ පරන්නන් - මුලතිව් වැනි මාර්ග, උතුරු දුම්රිය මාර්ගය, මන්නාරම් පාලම සහ කොකාවිල් සම්ප්‍රේෂණ කුළුණ සහ කන්කසන්තුරෙයි වරාය සංවර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය වැනි විශේෂ ව්‍යාපෘතීන් ද ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී. එසේම, ප්‍රදේශයේ ජනතාවට නව රැකියා වලට යොමුවීමට සහයෝගය දීමේ අරමුණින් වවුනියා සහ මන්නාරම් දිස්ත්‍රික්කවල වෘත්තීය පුහුණු මධ්‍යස්ථාන කීපයක් ඉදිකර තිබේ. ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු සඳහා අනුබල දීමේ අරමුණින් පාසල් හා පූජනීය ස්ථාන අළුත්වැඩියා කර ඇත.

ගැටුම්කාරී තත්ත්වය නිමවීමත් සමග ඇති වූ ආයෝජන විභවතා

ගැටුම් නිමවීමත් සමග, ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති මගින් කෘෂිකාර්මික, සංචාරක, ප්‍රවාහන, සෞඛ්‍ය, අධ්‍යාපන, කර්මාන්ත, වාණිජ සහ සේවා යන අංශ ඇතුළුව ක්ෂේත්‍ර ගණනාවක

ආයෝජන අවස්ථා උත්පාදනය වී ඇත. දේශීය හා විදේශීය වෙළෙඳපොළ සඳහා රෙදිපිළි, නිම් ඇඳුම්, සිමෙන්ති ගඩොල් සහ ගෘහ භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය වැනි කර්මාන්ත මෙන්ම සහල් සැකසුම්, බඩ ඉරිඟු වගාව, පළතුරු හා වෙනත් එළවළු, සත්ත්ව පාලනය සහ ගැඹුරු මුහුදේ ධීවර කටයුතු වැනි කෘෂිකාර්මික ව්‍යාපෘතීන් මෙම ප්‍රදේශවල ආරම්භ කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩලයේ අනුමැතිය දැනටමත් ලැබී ඇත.

දිගු ප්‍රදේශයක් පුරා විහිදුණු දර්ශනීය මුහුදු වෙරළ තීරය, පාරිසරික සංරක්ෂිත ප්‍රදේශ සහ සංස්කෘතිකමය හා ඓතිහාසික වැදගත්කමක් ඇති ස්ථාන විශාල ප්‍රමාණයක් පැවතීම නිසා මෙම පළාත් දෙක ආශ්‍රිතව සංචාරක කර්මාන්තය දිරිගැන්වීමට එයින් ඉමහත් අනුබලයක් ලබාදෙනු ඇත. ත්‍රිකුණාමලය, යාපනය, නිලාවේලි, ආරුගම්බේ සහ පාසිකුඩා වැනි ප්‍රදේශවල නව නිවාඩු නිකේතන, තානායම්, හෝටල, විශාල මන්දිර සහ අවන්හල් ඉදි කිරීමට මෙන්ම ප්‍රවාහනය, විනෝද කටයුතු, සංචාරක ආයතන, සංචාරක තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන සහ මානව සම්පත් සංවර්ධනය ඇතුළත් අනෙකුත් සංචාරක කර්මාන්තයට අදාළ උපකාරක සේවා සඳහා ද ආයෝජන කිරීමේ ඉහළ විභවතාවයක් පවතී.

කෘෂිකාර්මික අංශය පිළිබඳ සලකා බැලීමේ දී සාරවත් භූමියක්, වාරිමාර්ග සහ අනෙකුත් යටිතල පහසුකම් සහ ශ්‍රම සම්පත් පැවතීම නිසා මහා පරිමාණයේ වාණිජ කෘෂිකර්මාන්ත, පශු සම්පත් සංවර්ධන ව්‍යාපාර මෙන්ම අගය එකතු කළ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන සඳහා අතිවිශාල ආයෝජන අවස්ථා උදාවී ඇත. ධීවර අංශය සඳහා ද වෙරළාසන්නව හා ගැඹුරු මුහුදේ ධීවර කටයුතු යන දෙඅංශය කෙරෙහිම ඉහළ ආයෝජන විභවතාවක් පවතී. මෙම පළාත් දෙක සතු නොගැඹුරු මුහුදු තීරයේ සාමාන්‍ය පළල කිලෝ මීටර් 25 ක් සහ සමස්ත දිග කිලෝමීටර 1,180 ක් පමණ වන අතර මන්නාරම් බොක්ක, ජේදුරු ඉවුර සහ පෝක් බොක්ක ආශ්‍රිතව නොගැඹුරු මුහුදේ වැඩි වටිනාකමකින් යුත් මසුන්, පොකිරිස්සන් සහ ඉස්සන් බහුල වෙයි.

කර්මාන්ත අංශය තුළ දැනට පවත්නා ලුණු, සිමෙන්ති, රසායන ද්‍රව්‍ය, සීනි සහ කඩදාසි නිෂ්පාදන වැනි කර්මාන්ත මෙන්ම නව අංශයන් වන රෙදිපිළි, විදුලි බල්බ නිෂ්පාදනය, ආහාර සැකසුම, කිරි ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන, ටින් මාළු, බලශක්තිය, වායු වැනි කර්මාන්ත දක්වා වන පුළුල් පරාසයක ආයෝජන අවස්ථාවන් පවතී. නිවාස සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ඇරඹීම තුළින් මෙම පළාත් දෙකෙහි නිවාස අවශ්‍යතාවන් සඳහා සැලකිය යුතු දායකත්වයක් ලබා දීමට හැකිවනු ඇත. උතුරු පළාත තුළ පමණක් නිවාස 235,000 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් විනාශ වී ඇති අතර ඒවා නැවත ගොඩනැගීමට අවශ්‍ය වේ. එසේම, මෙම ප්‍රදේශවල ප්‍රවාහන කටයුතු සංවර්ධනය, අධ්‍යාපන සහ සෞඛ්‍ය අංශයේ සංවර්ධනය සඳහා ද ආයෝජන අවශ්‍ය වේ. මීට අමතරව, තොරතුරු හා සන්නිවේදන

තාක්ෂණය (ICT) හා ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූලාශ්‍රවලට පැවරීම (BPO) සඳහා ඉහළ ආයෝජන අවස්ථාවන් පවතිනු ඇත. තවද, බනිජ තෙල් ගවේෂණය සඳහා අපේක්ෂිත කාවේරි ප්‍රෝණිය ද දැන් විවෘතව පවතී.

ආර්ථික වර්ධනයට ඉඩ ප්‍රස්ථා ලබාදිය හැකි නව ආයෝජන මූලාශ්‍ර හඳුනා ගනිමින් ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් නන් අයුරින් ඒ සඳහා සහයෝගය දැක්වීමටත් රජය දැනටමත් උත්සාහ ගෙන තිබේ. මීට අමතරව ආයෝජකයන් දිරිගැන්වීම සඳහා මූලික යටිතල පහසුකම් අවශ්‍යතා සපුරාලීමට අමතරව, නීතිමය, පරිපාලන හා ආයතනික රාමුව ශක්තිමත් කිරීමට ද පියවර ගෙන තිබේ. මෙම පළාත්වලට පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන, ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා විවිධ බදු සහනයන් දැනටමත් ලබා දී තිබේ (විශේෂ සටහන 16). යුදමය වාතාවරණයෙන් පසු පළමු ආයෝජන සමුළුව “සාම ක්‍රියාදාම වැඩසටහන සඳහා ව්‍යාපාර (BizPact) ආයෝජන සමුළුව - යාපනය” නමින් 2009 ජුනි මාසයේ දී පැවැත්විය. එසේම, පෞද්ගලික අංශයට අනුග්‍රහයක් වශයෙන් උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල බැංකු ශාඛා 137 ක් ආරම්භ කිරීමට මහ බැංකු අනුමැතිය ලබා දී තිබේ.

උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත් එක්ව සැලකීමේ දී රටේ මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් සියයට 29 ක් ද මුළු ජනගහනයෙන් සියයට 14.5 ක් එයට අයත් වන නමුත්, දිගු කාලයක් මුළුල්ලේ පැවති ගැටුම් හේතුවෙන් මෙම පළාත් දෙකම අධික දිළිඳු බවින් වෙලී, පසුබෑමකට ලක් වී පැවතීම නිසා දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට මෙතෙක් ලබා දුන් දායකත්වය සියයට 8.4 ක් පමණ ඉතා අඩු අගයක් ගනී. කෙසේ වුවද, “නැගෙනහිර නවෝදය” සහ “උතුරු වසන්තය” සංවර්ධන වැඩසටහන් දෙකේ සමස්ත බලපෑම සහ හඳුනාගත් ශක්‍යතාවයකින් යුත් ආයෝජන අවස්ථා උපයෝජනය කිරීම තුළින් ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයකට යොමුවී ඵලදායීතාවය ඉහළ නැංවීමට, සේවා නියුක්ති අවස්ථා වැඩි කිරීමට සහ දේශීය සහ විදේශීය වෙළෙඳාම වර්ධනය කිරීමට හැකිවනු ඇත. මෙමගින්, මෙම පළාත් දෙකේ ජනතාවගේ දිළිඳුබව අඩු කිරීම හරහා මුළු රටේම ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම මෙන්ම ආර්ථික වර්ධනයට දායක වෙමින් ප්‍රාදේශීය විෂමතාවය අඩු කිරීම මගින් රටෙහි සංවර්ධන වැඩපිළිවෙළට දායක වීමටත් හැකිවනු ඇත.

2 2008 පළාත් ද.දේ.නි. දත්තවලට අනුව.